

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Aprovat definitivament per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona en sessió **10.05.2012** i acordada la seva publicació a l'efecte d'executivitat en **22.01.2014** tenint en compte les prescripcions esmentades a l'acord, que han estat incorporades d'ofici.

LA SECRETARIA

Diligència: Aquest Text Refós del POUM d'Alió ha estat verificat pel Ple de l'Ajuntament d'Alió el dia 10 de desembre de 2013 i incorpora les prescripcions de l'Acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona.

Alió 11 de desembre de 2013
El Secretari,

P.O.U.M ALIÓ

PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL D' ALIÓ, ALT CAMP

NOVEMBRE 2013

AJUNTAMENT D'ALIÓ
Alt Camp

1772
2008

12 DES. 2013

ALBIN ARQUITECTES S.L.P.
Francesc Albin i Collet

Text Refós

Patrimoni arquitectònic

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Serveis Territorials a Tarragona
Servei Territorial d'Urbanisme

MARC LEGAL**Legislació vigent sobre patrimoni**

Llei 9/1993, de 30 de setembre, de patrimoni cultural català.

Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

1*

Restes de murs de la vil·la d'Alió

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Plaça del Castell

GRAU DE PROTECCIÓ

BCIN

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8130318CF5782G0001RO

COORDENADES UTM

X: 358159.86

Y: 4572999.77

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU
 Qualificació del sòl: Clau 1a (Nucli històric compacte - Antic urbà)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	Tardomedieval
Estil:	Gòtic
Ús original:	Defensiu-Muralla
Ús actual:	-
Estat de Conservació:	Acceptable
Titularitat:	Privada
Accés:	Fàcil, a peu.

DESCRIPCIÓ

Es conserven restes de murs de la població medieval. Al final del carrer Major hi ha una portalada possiblement del clos murallat tardomedieval. Té aparença de porta-torre amb quatre entrades en els quatre costats.

BCIN-MH (Monument Històric) per la disposició addicional 1.2 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català. Número de registre BCIN: 773-MH, Número de Registre BIC: R-I-51-6566. Decret 22.04.1919 i publicat al BOE 05.05.1949

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

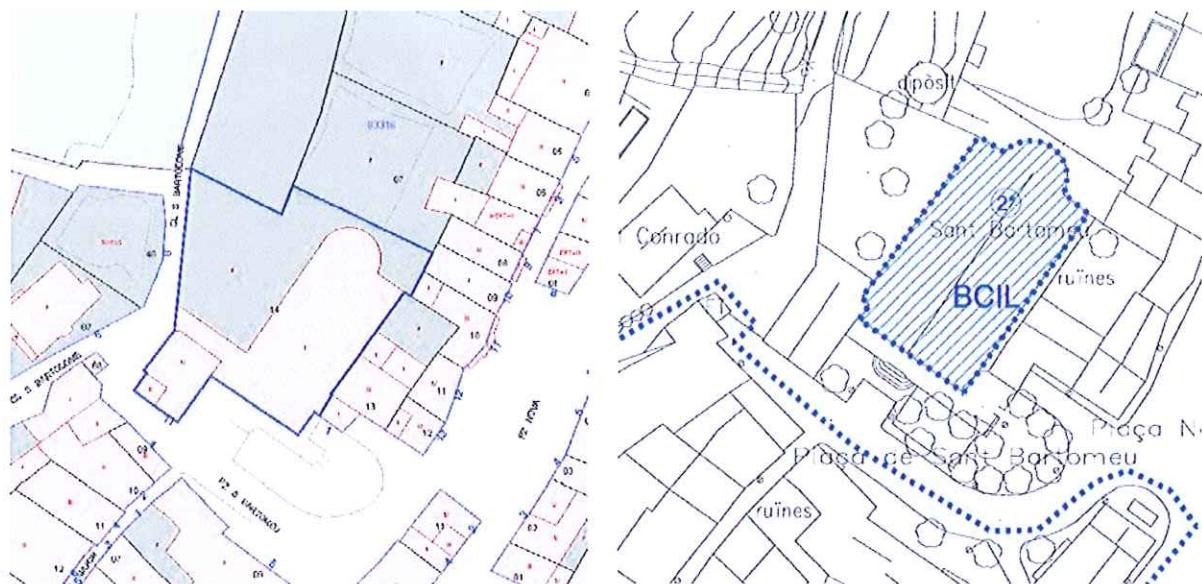
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

2*

Església parroquial de Sant Bartomeu

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Plaça de St. Bartomeu s/n

GRAU DE PROTECCIÓ

BCIL

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8331614CF5783A0001GK

COORDENADES UTM

X: 358254.57

Y: 4573073.89

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU

Qualificació del sòl: Clau E4 (Equipament religiós)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció: s. XVIII (1767-1769)

Estil: Barroc -Neoclassicisme

Ús original: Culte

Ús actual: Església parroquial

Estat de Conservació: Bo

Titularitat: Eclesiàstica

Accés: Fàcil

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

DESCRIPCIÓ

La parròquia de Sant Bartomeu fou anteriorment una vicària mitral que depenia del rector de Valls. Posteriorment es va fer independent i passà a tenir més importància. L'any 1579, l'arquebisbe Antoni Agustí va fer sufragània seva la parròquia de Puigpelat, anteriorment dependent de la de Vallmoll. La construcció de l'església actual, motivada pel creixement demogràfic i econòmic del moment, data del segle XVIII, i a la llinda de la porta d'accés hi ha una inscripció on figura l'any 1767. Fou beneïda el 1769.

Aixecada a meitats del segle XVIII és d'estil barroc neoclàssic. La primera pedra es col·locà l'any 1764 i s'acabà el 1769.

L'obra és de pedra i argamassa arrebossada, amb carreus de pedra picada a les cantoneres, als elements decoratius i a la portalada. La coberta és de teula.

Exteriorment presenta una nau de força alcària, il·luminada per uns finestrals de punt rodó, i dues de laterals, més baixes, entre contraforts. Al darrera té adossat l'absis semicircular amb coberta semicònica. El campanar és situat a la dreta de la façana.

A l'església s'hi accedeix per un dels extrems de la nau, a migdia, per sota del cor. Té sis trams: el primer correspon al cor i al campanar; els quatre següents a les naus: la central més alta i dues laterals; l'últim, el del presbiteri, situat tres graons més alt que la resta, amb la sagristia a la dreta i la capella a l'esquerra, té al fons l'absis.

Dels pilars de la nau arrenquen arcs de punt rodó, a diferents alçades, que sostenen la volta central, les laterals i els murs superiors entre pilars. Un entaulament clàssic dóna el tomb a tot l'interior i separa els murs de les voltes de canó amb llunetes de les naus. El sostre de l'absis és un quart d'esfera amb forma de petxina.

La façana principal, simètrica, es troba dividida horitzontalment, per impostes, en tres cossos. A la part baixa, la portalada és d'arc rebaixat (amb inscripció 1767) emmarcada entre pilastres adossades que suporten un entaulament i un frontó partit damunt del qual hi ha una fornícula envoltada per volutes. Per sobre, entre les dues línies d'imposta, hi ha una obertura circular centrada amb restes d'esgrafiats; a cada banda una cinta corbada de pedra delimita els laterals. La façana es corona amb un frontó triangular.

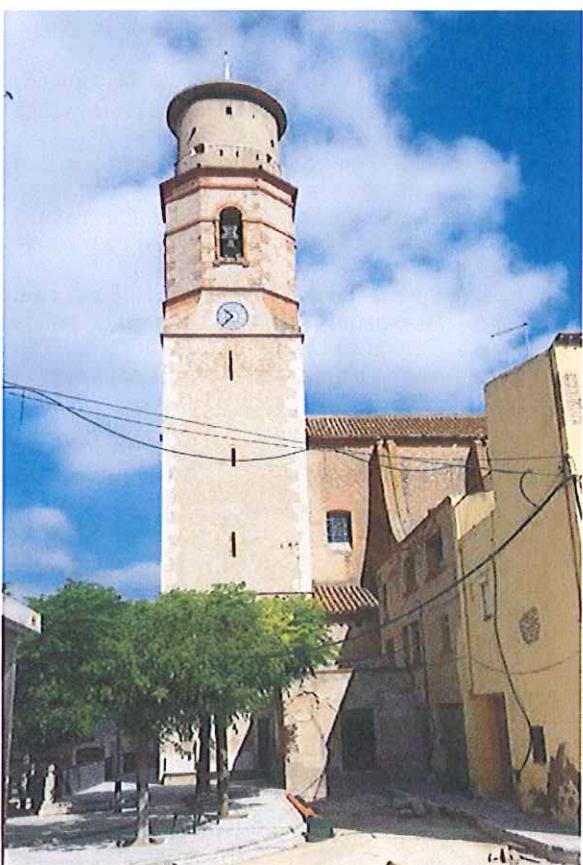
El campanar té planta quadrada, un tram de transició, amb rellotges, un cos vuitavat, amb quatre obertures d'arc de mig punt que contenen les campanes i, per sobre, una torre circular recentment acabada. La plaça que dóna davant de l'església té dos nivells. Per accedir a l'edifici cal pujar una escalinata de pedra.

Les últimes reformes són de finals dels anys 80 i van condicionar tot l'interior. L'any 2002 s'ha reformat i coronat el campanar.

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

02568

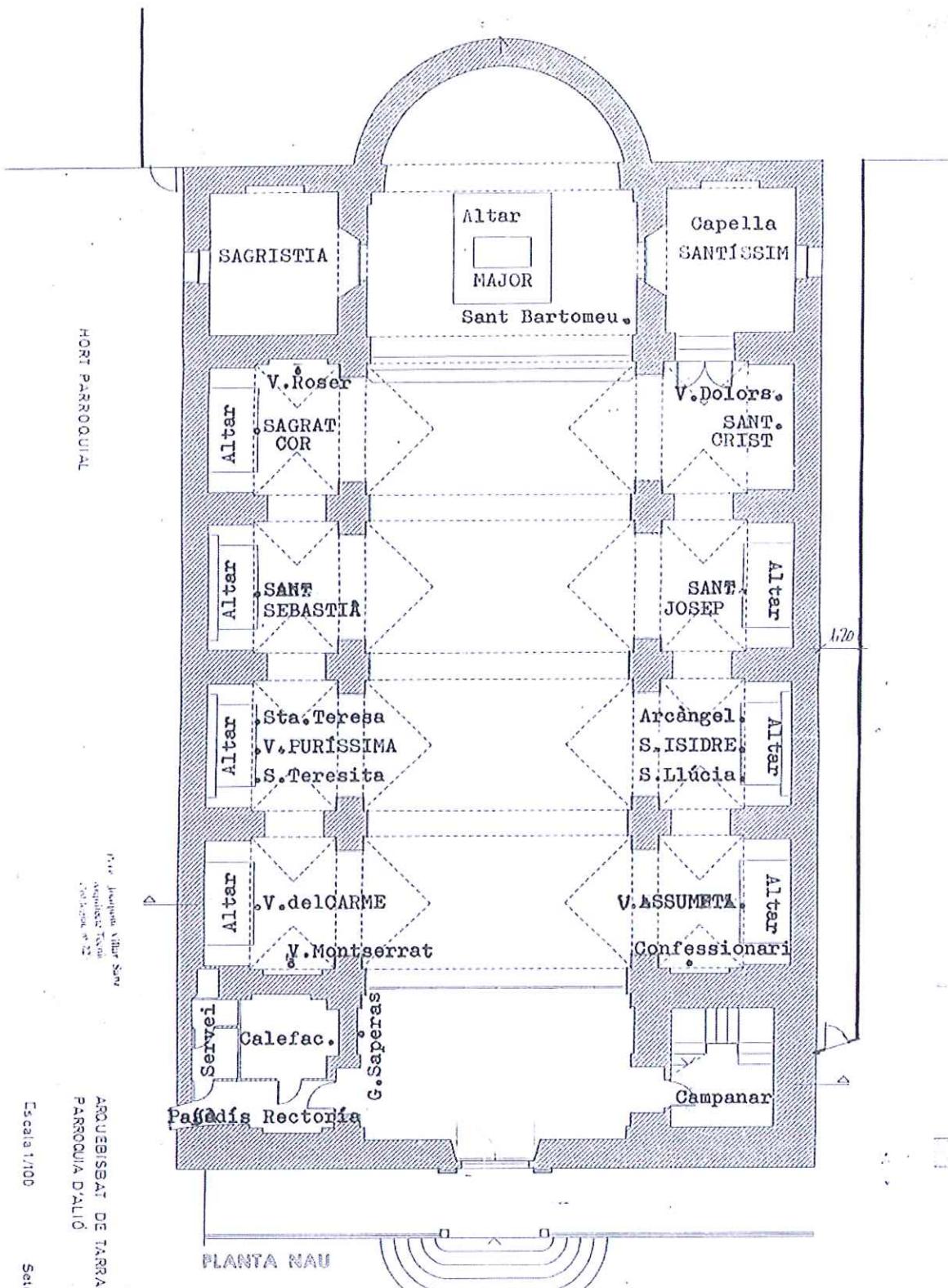

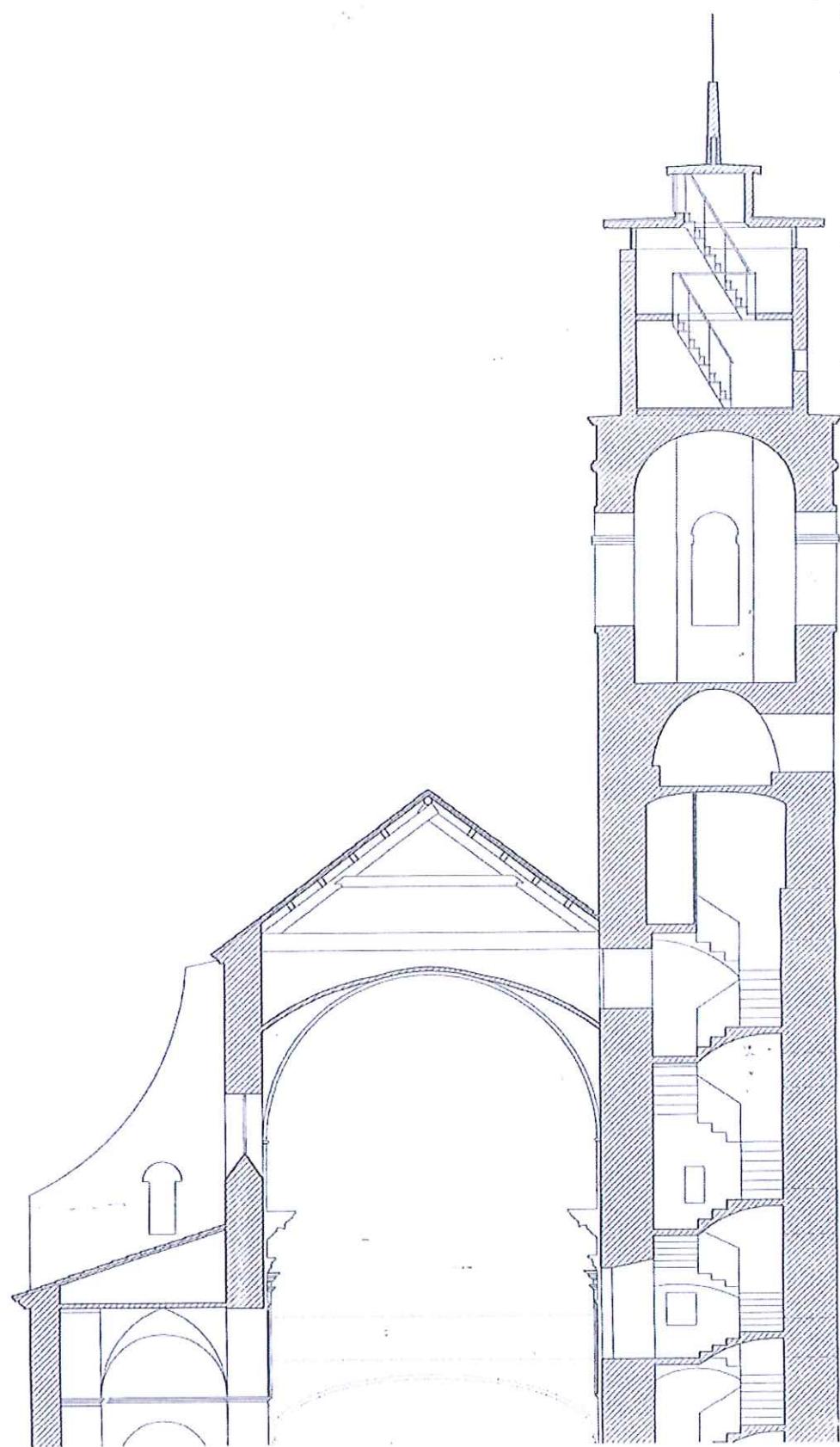
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

PLÀNOLS

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

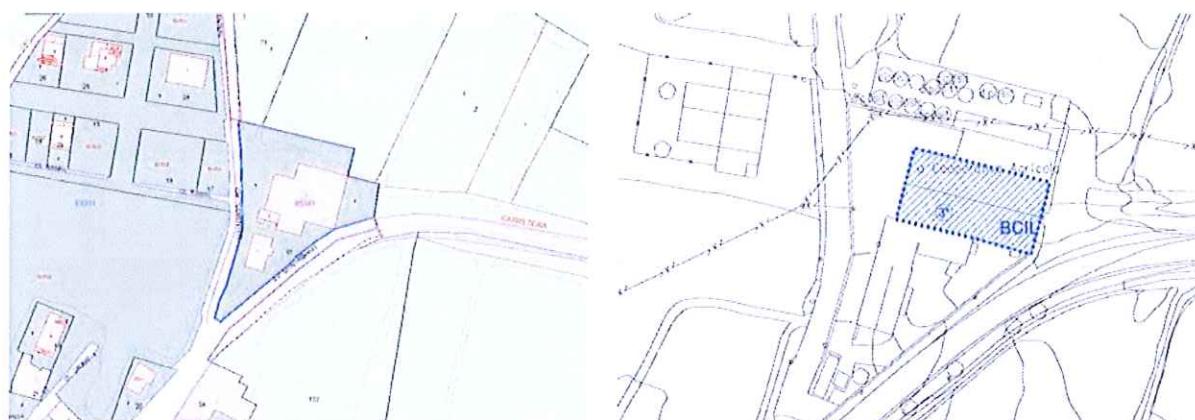
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

3*

Sindicat Agrícola

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Carretera de Vendrell a Valls

GRAU DE PROTECCIÓ

BCIL

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8534901CF5783A0001TK

COORDENADES UTM

X: 358464.09

Y: 4573251.40

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU

Qualificació del sòl: Clau 7a (Indústria històrica)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	s. XX (1917)
Estil:	Noucentisme-Modernisme
Ús original:	Celler cooperatiu
Ús actual:	Celler cooperatiu
Estat de Conservació:	Bo
Titularitat:	Societat Cooperativa
Accés:	Fàcil

DESCRIPCIÓ

La Cooperativa Agrícola d'Alió es va fundar com a societat l'any 1909. L'edifici del celler fou construït dos anys després, el 1911 i fou ampliat el 1917, en un moment d'expansió del cooperativisme propi de la política de la Mancomunitat de Catalunya. En l'actualitat manté la funció per a què fou construïda.

Conjunt aïllat de construccions situat a la carretera de Vendrell a Valls, al nord-est de la població.

Edificació d'estil noucentista construïda per Claudi Duran l'any 1911. El 1916 l'Arquitecte Cèsar Martinell va fer la reforma i una petita ampliació destinada a laboratori i motor.

L'edifici principal és de planta rectangular, de grans dimensions, al qual s'hi han anat afegint altres cossos annexes. Interiorment té tines de ciment de forma rectangular que descansen sobre pilars de més d'un metre d'altura i dipòsits soterrats. S'hi accedeix per la façana principal, situada en un dels extrems, i per una de les laterals que dóna a un pati tancat. La recepció, a ponent, se situa a un nivell superior al de la nau.

La construcció és de murs de maó combinats amb pedra i argamassa. La coberta, a dues vessants, té teula plana sobre llistons i biguetes de fusta que descansen sobre encavallades, també de fusta, de grans dimensions.

La façana, simètrica, té un portal d'arc de mig punt, de maó, emmarcat per successius arcs concèntrics que

contenen, en el seu interior, un polígon estrellat de cinc puntes, de maó i rajola blava, i la llegenda "Sindicat Agrícola d'Alió". Per sobre de la porta hi ha un grup de tres finestres decorades amb maó i damunt l'escut de Catalunya, de rajoles de colors dins d'un rombe de maó. A banda i banda de les finestres del primer pis s'obren dues finestres balconeres, de la mateixa tipologia que les anteriors. La façana es completa amb un sòcol de pedra limitat per peces de maó i cantoneres, també de maó, imitant carreus.

S'han afegit diverses construccions que no han afectat l'estrucció i l'aspecte de l'edifici original malgrat que un annex alineat a la façana li ha fet perdre la seva independència.

[VEURE ANNEX ESTUDI DESCRIPTIU SINDICAT AGRÍCOLA](#)

[FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL](#)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

02574

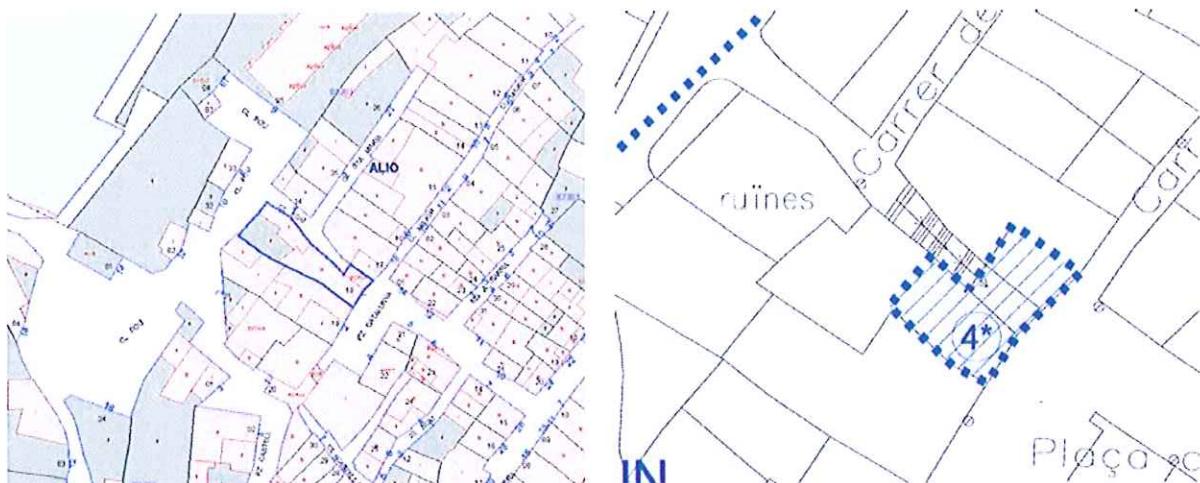
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

4*

Ca Manel

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Plaça Catalunya, 1

GRAU DE PROTECCIÓ

Protegit urbanísticament

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8130318CF5782G0001RO

COORDENADES UTM

X: 358178.98

Y: 4572989.68

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SU
Qualificació del sòl:	Clau 1a (Nucli històric compacte-Antic urbà)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	s. XVI
Estil:	Tardo-medieval
Ús original:	Habitatge
Ús actual:	Habitatge
Estat de Conservació:	Bo
Titularitat:	Privada
Accés:	Bo, a peu

DESCRIPCIÓ

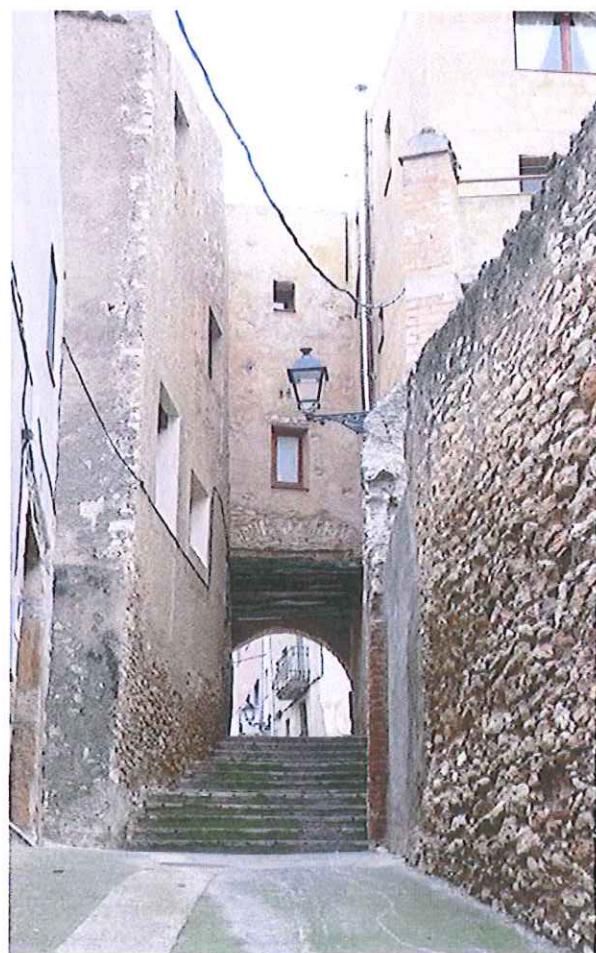
Construcció entre mitgeres situada a la plaça de Catalunya, a continuació del carrer major. Té un carrer, el carrer del Pou, que li passa per sota. La façana de l'edificació correspon al segle XVI, segons inscripció de la llinda de la finestra central. Actualment són dos habitatges. El de la dreta correspon al núm. 18 del carrer Major i el de l'esquerra al núm. 1 de la Plaça de Catalunya; la part superior del porxo pertany a aquest últim. L'obra és de pedra i argamassa amb el portal, la balconada i una finestra de pedra picada. La coberta és de teula a dues vessants. La façana que dóna a la plaça té al mig el portal del carrer del Pou d'arc de punt rodó amb la cara exterior de pedra carejada. A l'esquerra hi ha el portal d'entrada a la casa d'arc de mig punt de dovelles de pedra, algunes d'elles restaurades amb morter, i a la dreta una finestra. Al pis de sobre hi ha tres obertures. La de la dreta té brancals i llinda de pedra picada treballada. La llinda és d'una sola peça i té gravada la inscripció "IHS". L'obertura central conserva les mateixes característiques que l'anterior, amb les inscripcions "PONS ME IHS RECIT 1585" a la llinda. Aquesta, però, ha estat convertida en balcó.

La planta superior té deu obertures d'arc de punt rodó arrenglerades i corona la façana un ràfec de maó i teula. La casa de la dreta també formava part del conjunt

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

5*

Ca la Viuda

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret:	Casc antic de Alió
Adreça postal:	Avinguda Montserrat, 5

GRAU DE PROTECCIÓ

Protegit urbanísticament

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8331404CF5783A0001DK

COORDENADES UTM

X: 358316.36

Y: 4573106.70

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SU
Qualificació del sòl:	Clau 1b (Nucli antic compacte)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	s. XX (1914)
Estil:	Modernista-noucentista
Ús original:	Habitatge
Ús actual:	Habitatge
Estat de Conservació:	Acceptable
Titularitat:	Privada
Accés:	Bo, situat a peu de carretera

DESCRIPCIÓ

Construcció entre mitgeres situada a l'avinguda de Montserrat, núm. 5.

L'edificació és d'inicis del segle XX.

L'edifici té planta baixa i pis amb la coberta de teula a dues vessants.

La façana principal és de composició simètrica i obertures molt regulars. A la planta baixa es troba el portal d'entrada central, amb una finestra a cada costat. A la planta primera hi ha tres balcons, amb barana de ferro forjat i obertures rectangulars. El conjunt es corona amb la barana del terrat sobre una cornisa motllurada que amaga la teulada.

La façana té un sòcol imitant la pedra, totes les obertures emmarcades i un esgrafiat imitant carreus que a la part superior té una sanefa decorativa.

02578

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

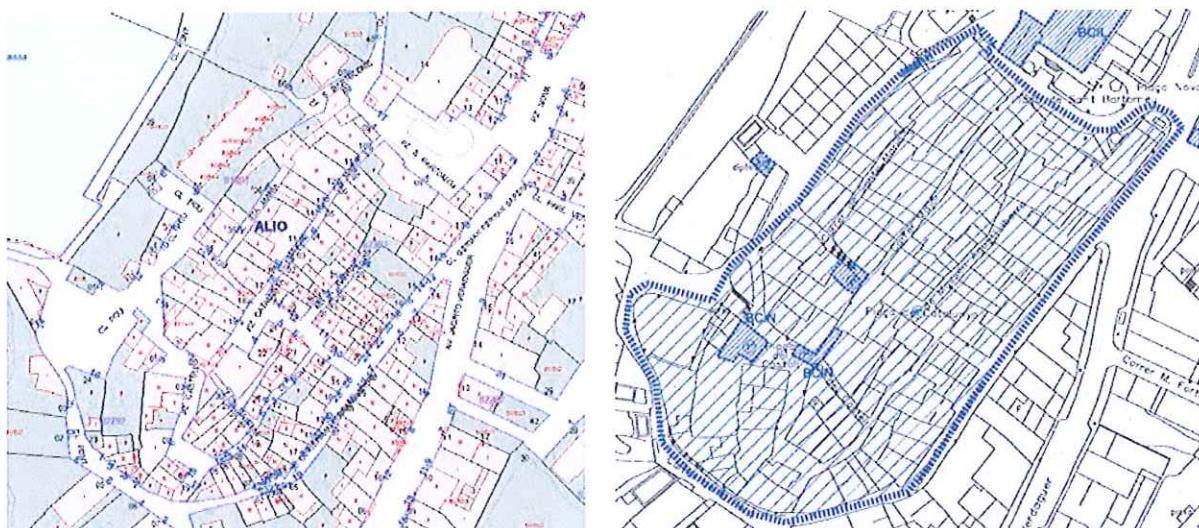

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

6*

Centre històric d'Alió**LOCALITZACIÓ**

Nucli o indret:	Casc antic de Alió
Adreça postal:	-

GRAU DE PROTECCIÓ**BCIL****DADES CADASTRALS**

Referència Cadastral:	-
-----------------------	---

COORDENADES UTM

X:	358202.63
Y:	4572977.17

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SU
Qualificació del sòl:	Clau 1a (Nucli històric compacte-Antic urbà) i V6 (Jardins urbans)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	Medieval-s. XX
Estil:	Obra tradicional
Ús original:	Espai de comunicació
Ús actual:	Espai de comunicació
Estat de Conservació:	Bo
Titularitat:	-
Accés:	Bo

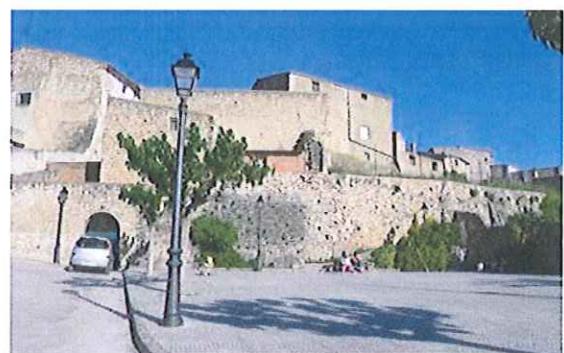
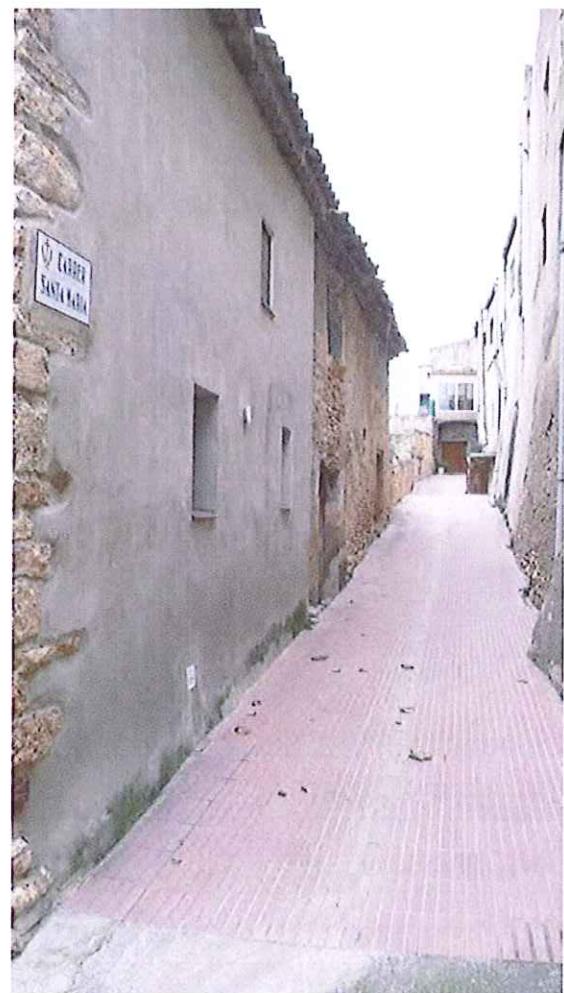
DESCRIPCIÓ

El poble d'Alió es troba situat a 266 metres d'altitud, al costat de la carretera comarcal de Valls al Vendrell. Els edificis del nucli s'arregleren a banda i banda de la carretera, mentre que el sector més antic, centrat pel carrer Major, es desenvolupa a partir de l'església fins al carrer de la Muralla. Els habitatges d'Alió presenten en general una tipologia rural; tenen planta baixa i un o dos pisos, i cobertes de teula. S'hi conserven portals amb dovelles de pedra regulars. Sembla que l'emplaçament del poble coincideix amb el d'una antiga vil·la romana. L'any 1171 el lloc fou cedit a Ponts de Bruguera i era feu de l'església de Tarragona. Durant la primera dècada del segle XIII, l'arquebisbe Ramon de Rocabertí i el paborde Ramon de Sant Llorenç van fer successives compres del lloc d'Alió als seus propietaris. Pocs anys després el terme va passar en la seva totalitat a ser possessió de les autoritats eclesiàstiques, amb la cessió dels drets per part de Pere I. La dinàmica de població ha estat creixent al llarg dels segles, sobretot en els segles XVIII i XIX, moment de màxima expansió econòmica. La fil·loxera va fer caure aquesta economia, produint, amb el temps, una davallada demogràfica.

02580

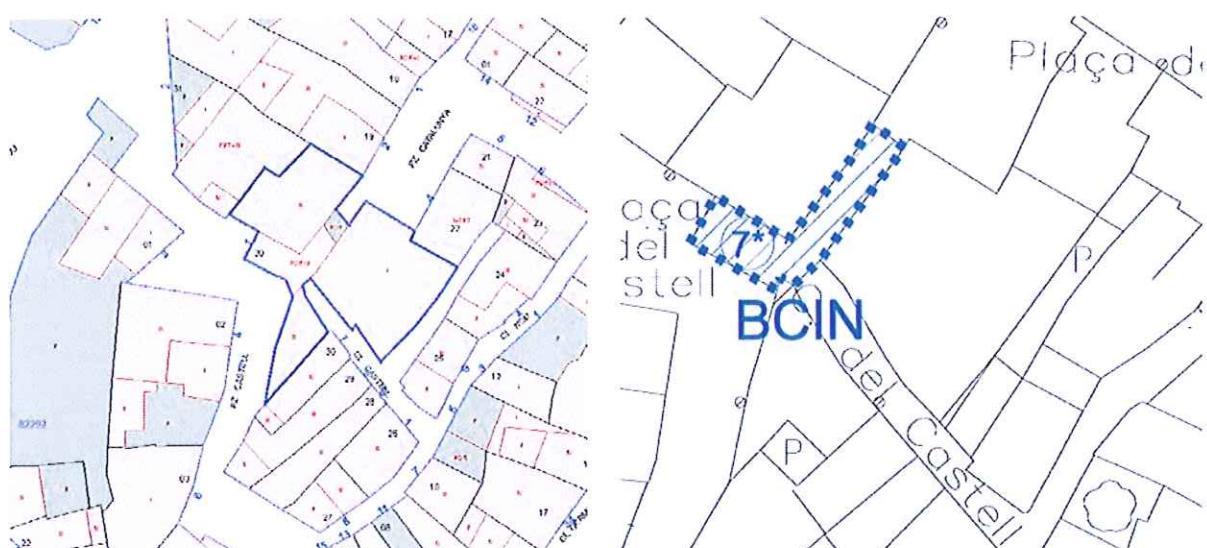
FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

7*

Voltes**LOCALITZACIÓ**

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Carrer del Pou

GRAU DE PROTECCIÓ**BCIN****DADES CADASTRALS**

Referència Cadastral: 8130320CF5782G0001KO

COORDENADES UTM

X: 358165.37

Y: 4572961.52

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SU
Qualificació del sòl:	Clau 1a (Nucli històric compacte-Antic urbà)

ALTRES DADES

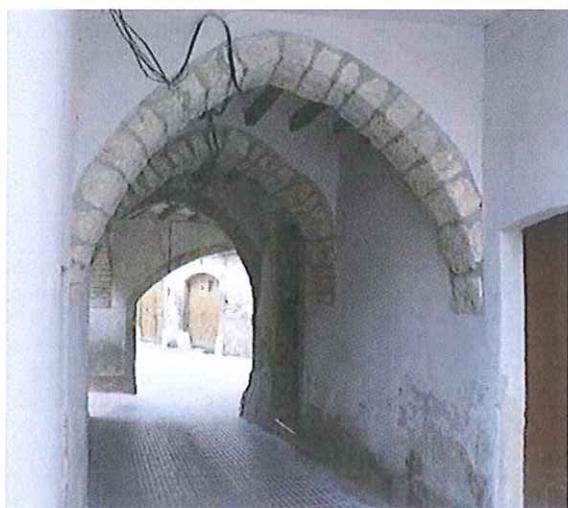
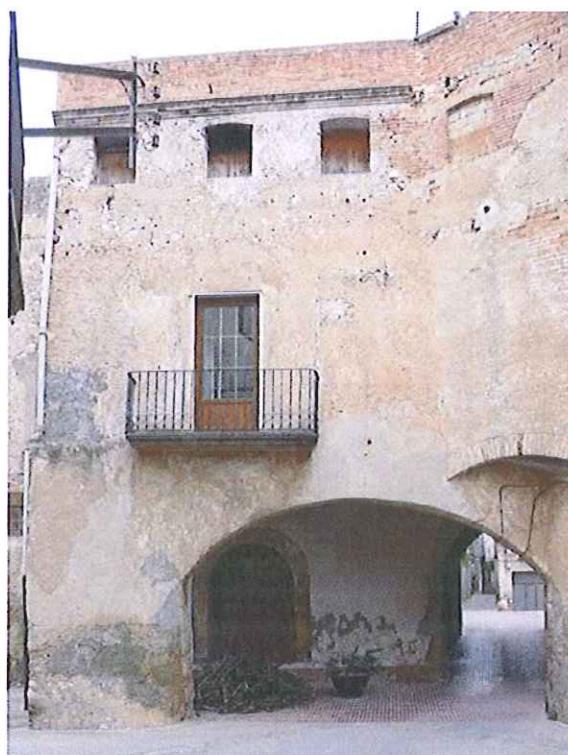
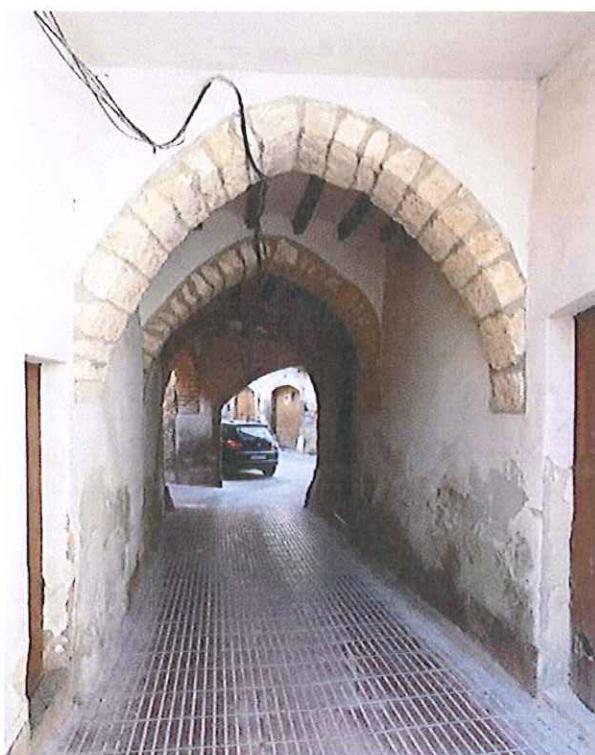
Època / Any de construcció:	s. XIV
Estil:	Gòtic
Ús original:	Pas de vianants
Ús actual:	Pas de vianants
Estat de Conservació:	Bo
Titularitat:	Privada
Accés:	Bo, a peu

DESCRIPCIÓ

Conjunt de construccions situat al sector est de la població, entre el carrer del Castell, plaça del Castell i la plaça de Catalunya. Consta d'un grup de portals i arcades, possiblement del clos murallat medieval, que suporten un sostre embigat de fusta amb un habitatge a sobre. Tres dels arcs cobreixen el carrer de Vall, on hi ha una porta, el núm. 3, que dóna a l'habitatge superior. Tots tres arcs són apuntats de pedra i es recolzen a les parets laterals. Al final del carrer del Castell hi ha una altre arc, de les mateixes característiques, formant angle recte amb els anteriors. En front d'aquest, un cinquè arc també apuntat dóna a la plaça del Castell. El conjunt el completa un altre arc rebaixat, més amples que els anteriors, enfront del qual hi ha un portal de pedra, d'arc de mig punt, d'accés a un dels habitatges. Aquesta casa, coneguda per ca Montserrat, juntament amb altres del seu voltant formen part d'una casa forta nascuda de l'antic castell d'Alió. Els arcs que donen a la plaça del castell, on neix el camí de Valls, serien d'un portal doble de la muralla del segle XIV.

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

8*

Cisternes**LOCALITZACIÓ**

Nucli o indret:	Casc antic de Alió
Adreça postal:	Avinguda Montserrat, 12

GRAU DE PROTECCIÓ**BCIL****DADES CADASTRALS**Referència Cadastral: **8330623CF5783A0001KK****COORDENADES UTM**

X: 358363.90

Y: 4573070.10

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SU
Qualificació del sòl:	Clau V7 (Zona verda de nova creació)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	s. XVIII
Estil:	Tradicional
Ús original:	Cisternes
Ús actual:	En desús
Estat de Conservació:	Acceptable
Titularitat:	Privada
Accés:	Fàcil

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

DESCRIPCIÓ

Les cisternes s'ubiquen entre l'avinguda de Montserrat i el camí d'Alió. Es tracta d'una estructura pròpia de l'arquitectura popular d'indrets on l'aigua és escassa. Són de fet dos dipòsits subterrans per a conservar aigua de pluja. Les cisternes es troben ubicades una al costat de l'altra i estan comunicades per tal d'usar-les aprofitant el sistema de vasos comunicants. Les parets internes d'ambdues cisternes es troben recobertes per una barreja de calç, terra, òxid de ferro, argila vermella i segurament amb llentiscle, i més concretament el màstic de l'arbust per tal d'ajudar a la impermeabilització. Aquesta és una tècnica usada des d'antic a l'Europa mediterrània. La cisterna A presenta una planta rectangular de 6,90 m de llargada i 3,14 m d'amplada.

L'alçada màxima és de 3,38 m, la línia d'imposta arriba a 2,06m. La coberta és de volta de canó. El volum interior del dipòsit és de més de 45m³. La boca de la cisterna és de planta quadrada i es troba al centre d'un dels extrems llargs de la volta. Aquesta obertura serveix per poder treure aigua de la cisterna mitjançant una galleda i fou feta en el moment de construcció d'aquesta. Pel que fa a la cisterna B, la planta és rectangular de 6,96 m per 2,64m. L'alçada màxima és de 2,84 m i la línia d'imposta arriba a 2,04 m. La coberta és de volta de canó. El volum interior del dipòsit arriba als 53 m³. En aquest cas la boca també és de planta quadrada, però sembla que va ser oberta en posterioritat a la construcció de la cisterna. La construcció podria datar del segle XVIII.

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

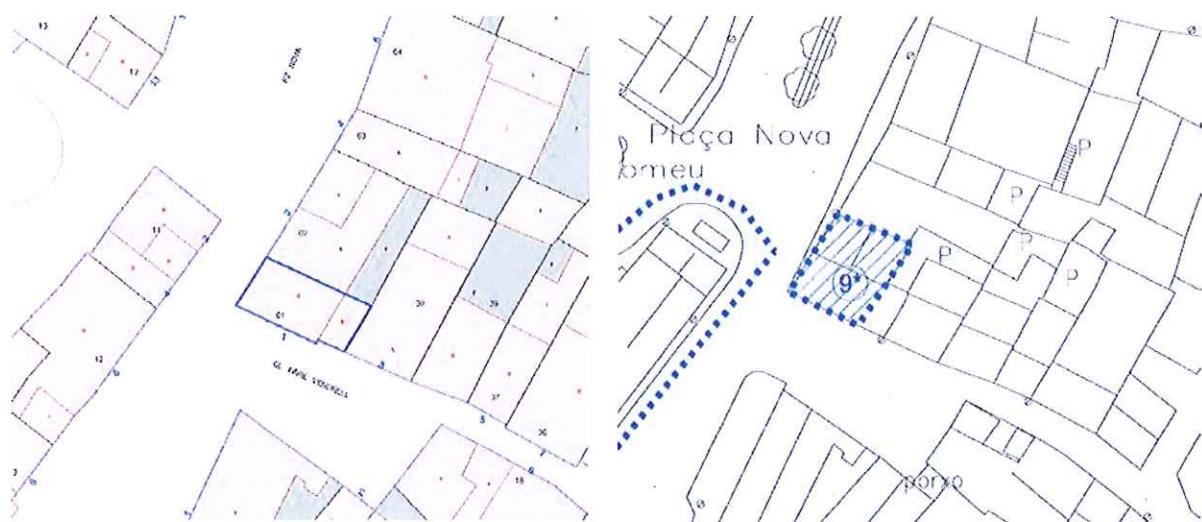
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

9*

Ca l'Escoda (portal)

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Plaça Nova, 1

GRAU DE PROTECCIÓ

Protegit urbanísticament

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8330601CF5783A0001SK

COORDENADES UTM

X: 358293.87

Y: 4573034.42

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU

Qualificació del sòl: Clau 1b (Nucli antic compacte)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció: s. XVIII (1792)

Estil: Tradicional

Ús original: Habitatge

Ús actual: Habitatge

Estat de Conservació: Acceptable

Titularitat: Privada

Accés: Bo, situat a peu de carretera

DESCRIPCIÓ

Construcció situada a la Plaça Nova, núm. 1, cantonada carrer Pare Vendrell. L'edifici té planta baixa, pis i golfes amb coberta de teula. Va ser construït el 1792, segons datació de la llinda, per donar accés a l'habitatge des de la carretera. Actualment el portal està tapiat i s'accedeix des del carrer lateral. El portal és d'arc escarser de pedra ben treballada. Els brancals, molt rectilinis tenen basaments inferiors. La llinda, d'una sola peça, té a la clau un relleu en forma de pic o martell dins un cercle i la data gravada a l'interior. L'element més interessant és el portal amb l'escut. També hi ha un guardacantó de pedra a la cantonada.

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

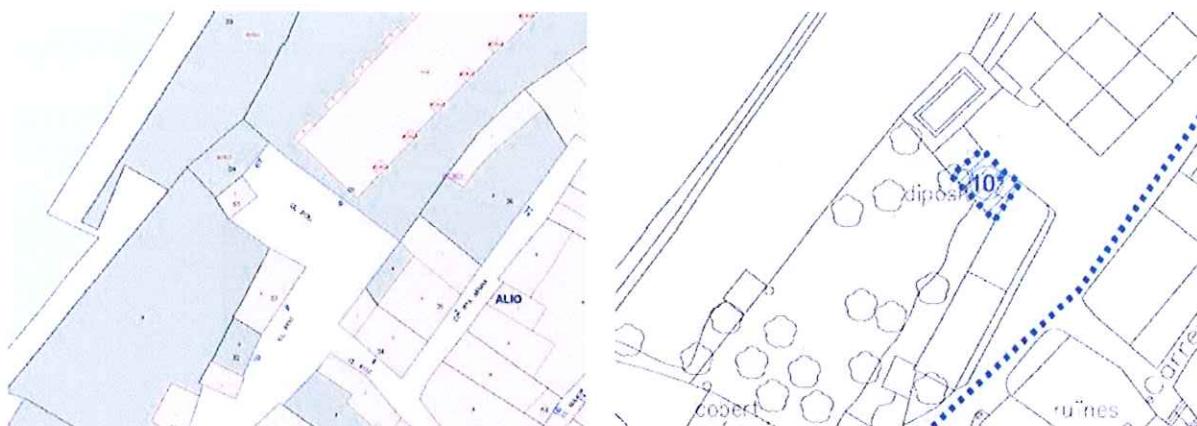

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

10*

Pou del poble**LOCALITZACIÓ**

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Carrer del Pou, s/n

GRAU DE PROTECCIÓ**Protegit urbanísticament****DADES CADASTRALS**

Referència Cadastral: -

COORDENADES UTM

X: 358148.69

Y: 4573023.59

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU
 Qualificació del sòl: Víari

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	
Estil:	
Ús original:	Pou
Ús actual:	
Estat de Conservació:	
Titularitat:	Ajuntament
Accés:	Bo

DESCRIPCIÓ

Es tracta d'una construcció àrab

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

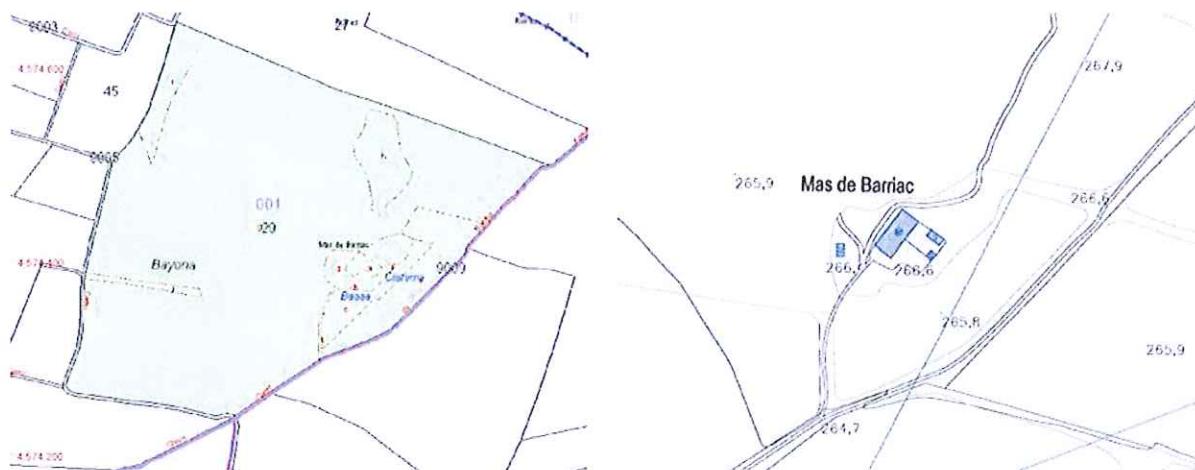
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

11*

Mas del Barriac

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Camí de Valls a Santes Creus

GRAU DE PROTECCIÓ

Protegit urbanísticament

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 43010A001000290000RG

COORDENADES UTM

X: 357561.06

Y: 4574395.45

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl:	SNU
Qualificació del sòl:	SIAP (Sòl d'Interès Agrari i/o Paisatgístic)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	-
Estil:	Tradicional
Ús original:	Masia
Ús actual:	Habitatge
Estat de Conservació:	Acceptable
Titularitat:	Privada
Accés:	Camí rural

DESCRIPCIÓ

Conjunt de quatre edificacions. El volum principal destinat a l'ús d'habitatge residencial consta de planta baixa més dues plantes pis, de superfície inferior a la planta baixa. Coberta inclinada a dues aigües de teula àrab en sentit longitudinal a la façana principal, i en el mateix sentit en el cos de planta baixa, resultant els dos careners perpendiculars. Canaló de recollida d'aigües pluvials de fibrociment en façanes lateral i posterior. Façana arrebossada parcialment amb morter de ciment sense pintar i sòcol inexistent. La fusteria de la porta d'accés és de fusta, inclòs el dintell d'una sola peça del mateix material, finestres de fusta i persianes enrotllables. Reixes metàl·liques a planta baixa de format vertical. La resta de volums annexes adossats, segueixen la tipologia arquitectònica.

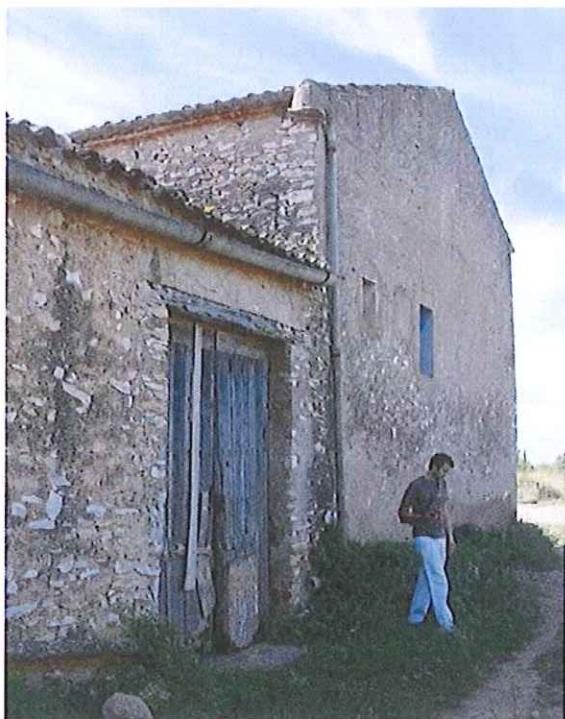
Volum principal amb funció d'habitatge residencial, volums annexes adossats amb funció de magatzem agrícola, de construcció ramadera (en desús) i de garatge.

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

- 02592

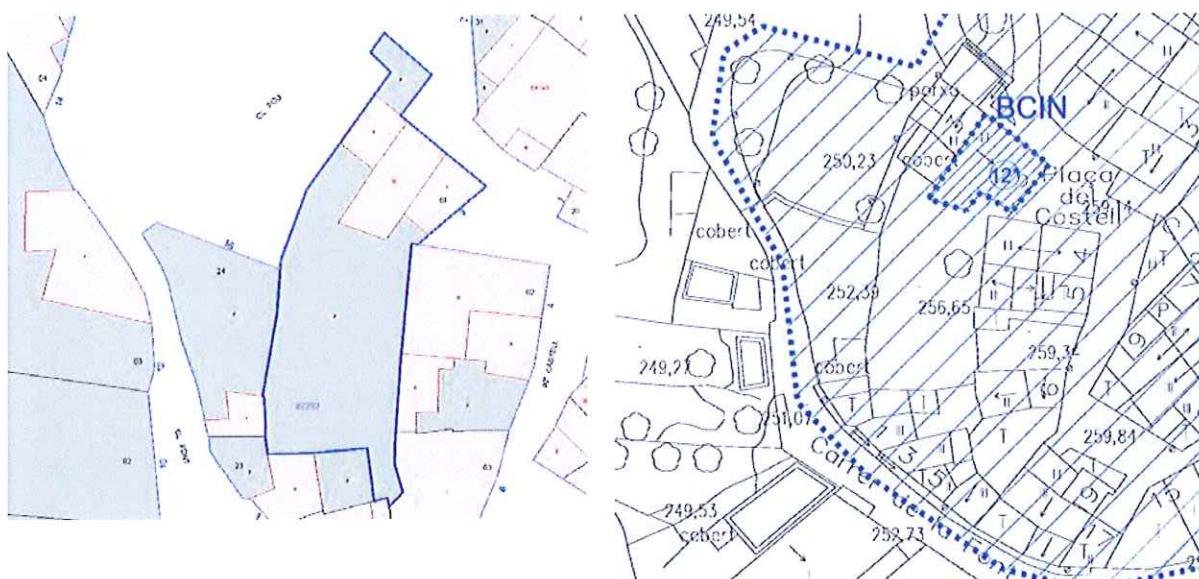
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

12*

Restes del Castell

LOCALITZACIÓ

Nucli o indret: Casc antic de Alió
 Adreça postal: Plaça del Castell

GRAU DE PROTECCIÓ

BCIN

DADES CADASTRALS

Referència Cadastral: 8229201CF5782G0001FO

COORDENADES UTM

X: 358140.45

Y: 4572967.46

DADES URBANÍSTIQUES

Classificació del sòl: SU

Qualificació del sòl: Clau 1a (Nucli històric compacte - Antic urbà)

ALTRES DADES

Època / Any de construcció:	Tardomedieval
Estil:	Gòtic
Ús original:	Defensiu
Ús actual:	Habitatge
Estat de Conservació:	Acceptable
Titularitat:	Privada
Accés:	Fàcil, a peu.

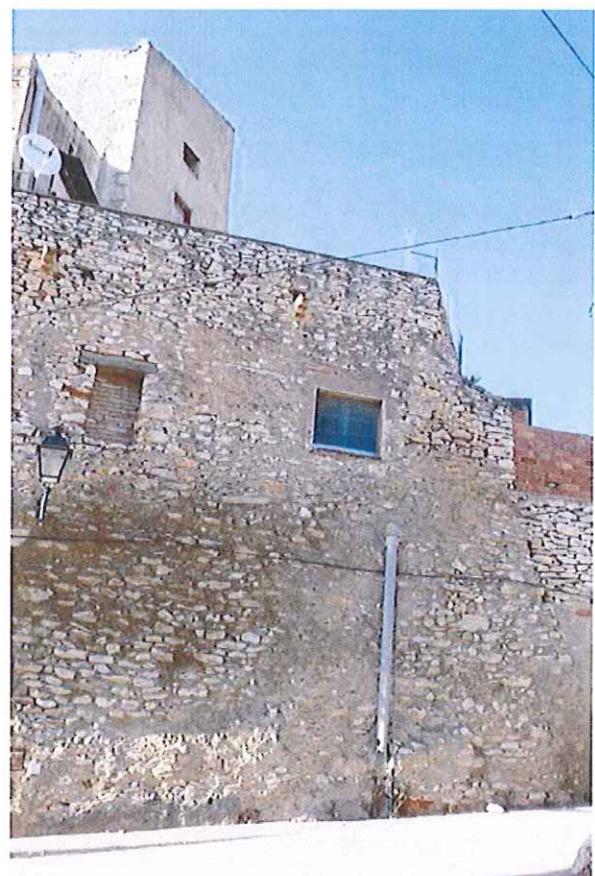
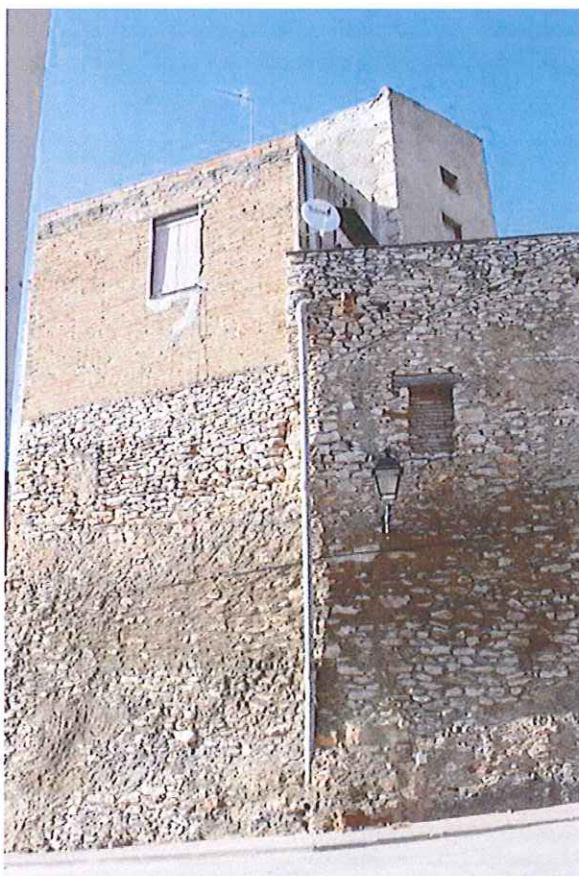
DESCRIPCIÓ

Decret 22/04/1949, BOE 05/05/1949 complementat per l'*Inventario resumido de los Monumentos de Arquitectura militar*, disposició addicional 1.2 de la Llei 9/93, de 30 de setembre, del Patrimoni cultural català

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

A. ANNEXES PATRIMONI: ESTUDI DESCRIPTIU CISTERNES

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

AJUNTAMENT D'ALIÓ
Registre d'actes
Nº 57 del 22-1-2009

INFORME SOBRE LA SOL·LICITUD DE DECLARACIÓ COM A BÉ CULTURAL D'INTERÈS LOCAL D'UNES CISTERNES ANTIGUES AL MUNICIPI D'ALIÓ (ALT CAMP)

ANTECEDENTS

El Sr. Jaume Duran, a l'empara de l'art. 5.1 de la Llei 9/93 del Patrimoni Cultural Català, demana la declaració de BCIL d'unes cisternes antigues situades al Camí d'Alió, al municipi d'Alió.

DESCRIPCIÓ

Es tracta del conjunt de dues cisternes amb volta de canó i les seves connexions que formen un sistema hidràulic de rec existent des de temps immemorial adjacent al nucli històric d'Alió del qual se'n presenta un estudi descriptiu.

CONSIDERACIONS LEGALS

La Llei 9/93 del patrimoni Cultural Català, a l'art. 18 especifica: "*Ultra els béns culturals d'interès nacional i el béns catalogats, fan part també del patrimoni cultural català els béns mobles i immobles que tot i no haver estat objecte de declaració ni de catalogació reuneixin els criteris descrits a l'art. 1.*"

Pel que fa a l'art. 1 diu: "*El patrimoni cultural català és integrat per tots els béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que per llur valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen d'una protecció i una defensa especials, de manera que puguin ésser transmesos en les millors condicions a les generacions futures.*"

VALORACIÓ PATRIMONIAL

Les estructures hidràuliques antigues que s'inclouen a l'informe són béns amb valor històric, arquitectònic, arqueològic, etnològic i tècnic i en conseqüència són part integrant del Patrimoni Cultural català, i per tant mereixedors de ser protegits per ser gaudits dels ciutadans i tramesos en les millors condicions possibles a les generacions futures.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

S038/09

02597

CONCLUSIONS

Aquest tipus de bé mereix estar catalogat com a Bé Cultural d'Interès Local.

D'acord amb el previst a l'art. 17 de la Llei 9/93 del Patrimoni cultural Català la competència per a la declaració d'aquesta categoria de béns correspon al ple del Consell Comarcal en municipis de fins a cinc mil habitants.

Jaume R. Costa i Pallejà
Arquitecte territorial

Tarragona, 15 de gener de 2009

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Carrer Major, 14
43003 Tarragona
Telèfon 977 251 500
Fax 977 251 501
sitarragona.cultura@gencat.cat

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

**ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES
EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ (ALIÓ, ALT CAMP)**

Immaculada Teixell Navarro
Arqueòloga

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

ÍNDEX

• Introducció i record històric d'Alió	p. 3
• Les cisternes	p. 5
• L'"hipogeu" d'Alió	p. 12
• Conclusions	p. 15
• Bibliografia	p. 16

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ D'ALIÓ (ALIÓ, ALT CAMP)

INTRODUCCIÓ I RECORD HISTÒRIC D'ALIÓ

Aquest estudi descriptiu es centra amb les cisternes que s'ubiquen a prop de l'avinguda Montserrat, entre aquesta i el camí d'Alió, a l'angle nord-est respecte a la plaça Nova de la població d'Alió, municipi de l'Alt Camp, situat al pla de Valls.

1. Ubicació de les cisternes dins de l'entramat urbà d'Alió.

Alió es caracteritza per ser un lloc eixut, amb conreus on hi domina el seccà, ja que es una àrea on s'hi localitzen poques fonts, alguns pou i poques cisternes per tal d'abastir a la població i poder regar els hortets familiars.

El poble resta centrat per l'església de Sant Bartomeu, edifici que data del 1769. Però es creu que l'origen de la població es remunta a una o varíes vil·les romanes tan típiques en el Camp de Tarragona. Sigui com sigui, i malgrat la coneixença de materials en superfície que estan indicant aquesta possibilitat, les primeres referències escrites daten del segle XII, referint-se a l'església (és la primera referència documental del lloc de l'any 1154 quan en la butlla promulgada pel papa Anastasi IV, en què es confirmaven les propietats de l'església de Tarragona, surt citada l'església d'Alió) i també al castell.

Aquest castell, doncs, s'insereix en les fortificacions militars i castells del Camp de Tarragona anteriors al 1300. El castell deia presidí el poble d'Alió¹.

¹ “[…], a mitjan segle XII aquesta zona encara no devia estar completament repoblada, atès que el lloc d'Alió fou cedit l'any 1174 per l'arquebisbe de Tarragona, Guillem de Torroja, a Ponç de Bruguera per tal que el repoblés. El 1205, un fill de l'esmentat Ponç s'intitulà ja Ponç d'Alió en un conveni que ell mateix, juntament amb d'altres parents, féu amb els hospitalers de la comanda de Vallmoll. Dos anys més tard, el 1207, l'arquebisbe de Tarragona, Ramon de Rocabertí, amb el consentiment del rei Pere I, comprà a Ponç d'Alió la meitat del lloc i dels delmes d'Alió per la quantitat de 2000 sous. Pocs dies després, el mateix arquebisbe adquerí, amb diners propis, l'altra

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

També cal indicar, que tal com indiquen les restes de mur que es poden observar al final del carrer Major d'Alió, hi hagués un clos murallat tardomedieval. Les restes estructurals a les quals es fa referència, formades per carreus força irregulars, poden pertànyer a una portalada ja que té una aparença de porta-torre amb quatre entrades en els quatre costats (Aloguín 1998, 16).

Retornant a l'església i tenint en compte la data citada, es un fet que l'església parroquial és una de les documentades des de més antic al Camp de Tarragona. En primer moment tingué consideració de parròquia però després esdevingué sufragània de Sant Joan de Valls al segle XIII. Després tornà a ser centre parroquial, almenys des de finals del segle XVI, tal com indica que en l'any 1579 l'arquebisbe Antoni Agustín féu l'església de Santa Maria de Puigpelat sufragània de la d'Alió (Fuentes 1995, 67-68).

meitat del domini a Ermessenda d'Alió, vídua de Ponç de Bruguera i mare de Ponç. El 1211 l'esmentat arquebisbe cedí la seva part del domini al paborde i capítol de la seu de Tarragona; i tot just un any més tard, el mateix rei Pere I donà a l'esmentada mitra els drets jurisdiccionals que ell posseïa sobre aquest indret, llevat del castell. Aquesta fortalesa passà posteriorment als comtes de Peralada" (Piqué 1995, 44).

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

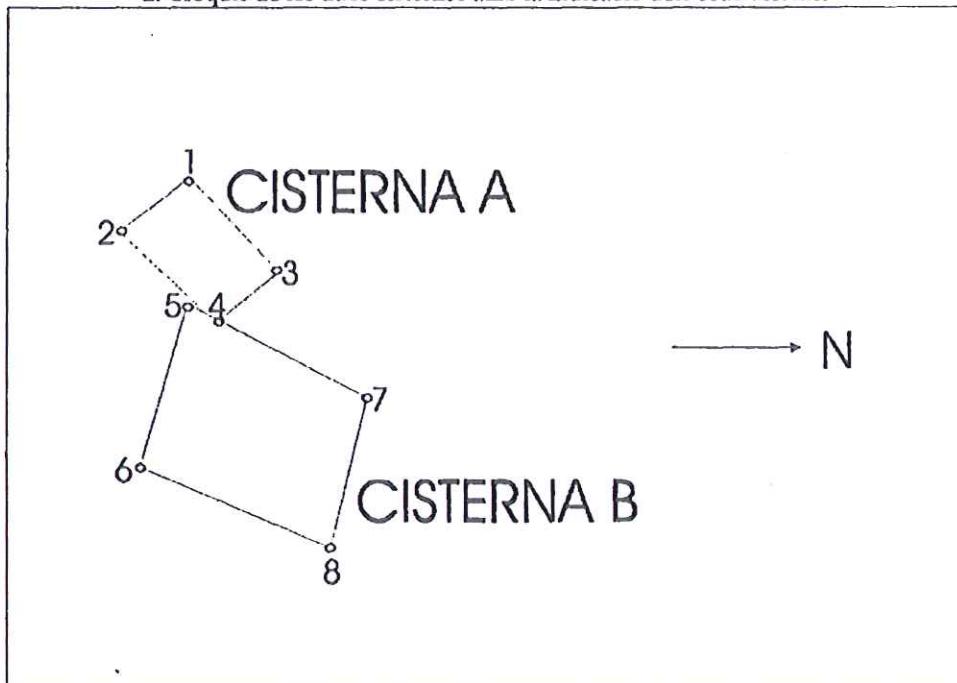
LES CISTERNES

Les cisternes es troben ubicades una al costat de l'altra i cal considerar que formarien un únic conjunt, sinó constructiu, segurament funcional, ja que es troben comunicades per tal d'usar-les aprofitant el principi de vasos comunicants.

Les cisternes es troben connectades tal com es pot observar en la il·lustració següent, trobant-se l'angle est de la cisterna A tocant el límit occidental de la cisterna B. Per una ubicació més exacta s'adjunten els punts dels vèrtexs en graus, minuts i segons seguint la numeració que apareix en la il·lustració²:

- 1 - 41,17.761,1,18.504, N,144,5
- 2 - 41,17.761,1,18.505, N,144,5
- 3 - 41,17.763,1,18.506, N,144,5
- 4 - 41,17.763,1,18.505, N,144,5
- 5 - 41,17.761,1,18.505, N,144,5
- 6 - 41,17.763,1,18.508, N,144,5
- 7 - 41,17.763,1,18.510, N,144,5
- 8 - 41,17.760,1,18.507, N,144,5

2. Croquis de les dues cisternes amb la indicació dels seus vèrtexs.

² Aquesta informació ha estat facilitada per la propietat i es completa amb els vèrtexs coincidint amb els Waypoints per l'Oxiexplorer:

- 1 - 41.294920, 1.307250,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 2 - 41.294920, 1.307270,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 3 - 41.294950, 1.307290,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 4 - 41.294960, 1.307270,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 5 - 41.294930, 1.307270,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 6 - 41.294960, 1.307320,39727.37107, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 7 - 41.294960, 1.307350,39727.37108, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17
- 8 - 41.294910, 1.307310,39727.37108, 83, 1, 3, 0, 65535, 0, 0, 0, 474, 6, 0,17

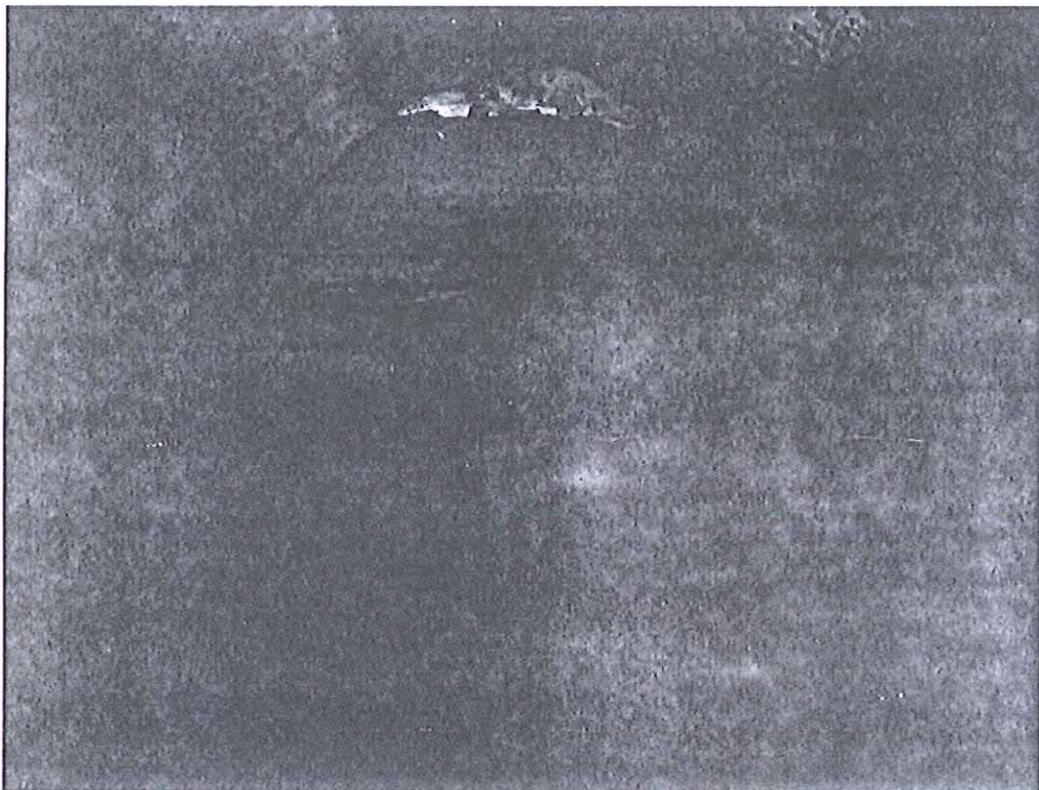
ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

Corresponen a una estructura de l'arquitectura popular lligada, al passat agrícola, i també present, de la població d'Alió. Es una construcció exemplar de l'aprofitament i l'ús racional de l'aigua, que indica la necessitat inquestionable d'aprofitar racionalment l'aigua, premissa imposta en aquells indrets on és més aviat escassa l'aigua, especialment on es pràctica els cultius de secà, com ara a la vila d'Alió.

Les cisternes corresponen a dos dipòsits subterrànis destinats a conservar potable l'aigua de la pluja. Normalment les cisternes eren construïdes a l'interior de barraques o dels masos (Martínez 2006, 20), però en altres casos es construïren a tocar o a prop de les construccions de vivenda. També, com en el nostre cas, pot estar situada a prop de les àrees de conreu per tal de satisfer les necessitats d'aigua del secà.

Les parets internes d'ambdues cisternes es troben recobertes per una barreja de calç, terra, òxid de ferro, argila vermella i segurament amb llentiscle, i més concretament el màstic de l'arbust per tal d'ajudar a la impermeabilització. Aquesta és una tècnica usada des d'antic a l'Europa mediterrània.

3. Vista del recobriment en gairebé tota l'estruatura de la cisterna A.

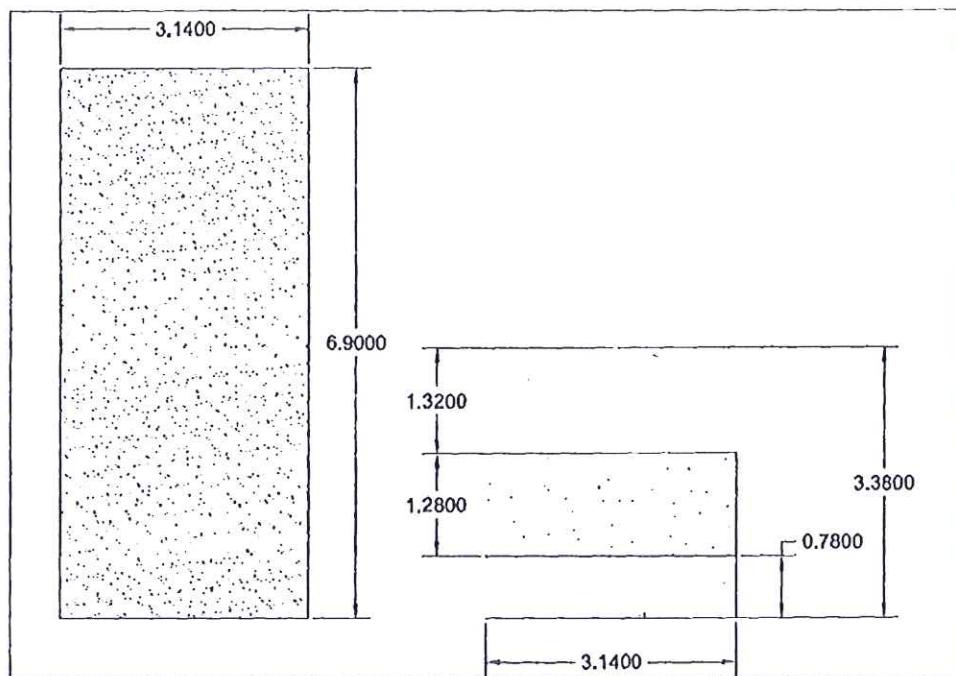

La cisterna A presenta una planta rectangular de 6,90 m de llargada i 3,14 m d'amplada. La seva alçada màxima és de 3,38 m, sent de 2,06 m fins a la línia d'imposta. Per tant, amb aquestes indicacions es defineix una secció de volta de canó, i el dipòsit té un volum interior de més de 45 m³.

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

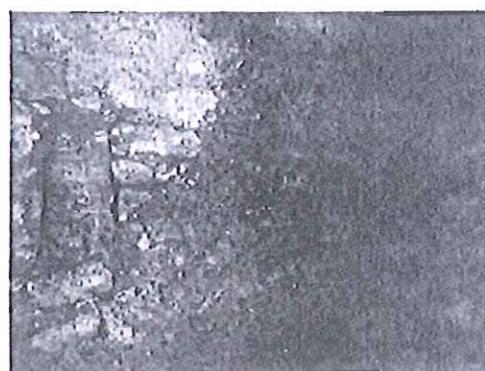
5. Planta i secció de la cisterna A.

Ambdues cisternes es troben excavades fora del que seria el recinte clos medieval del poble d'Alió, i actualment sota el nivell del carrer actual. La boca d'entrada de la cisterna A sembla obrir-se en un dels extrems llargs de la volta, en el punt mig i més alt. La boca és de planta quadrada i en la inspecció visual sembla observar-se que va ser executada en el mateix moment de construcció de tota la cisterna, tal com indica el recobriment continu i l'ús del mateix tipus d'aparell, pedra de llosa sense treballar o més tècnicament dit, de pedruscall enlluït.

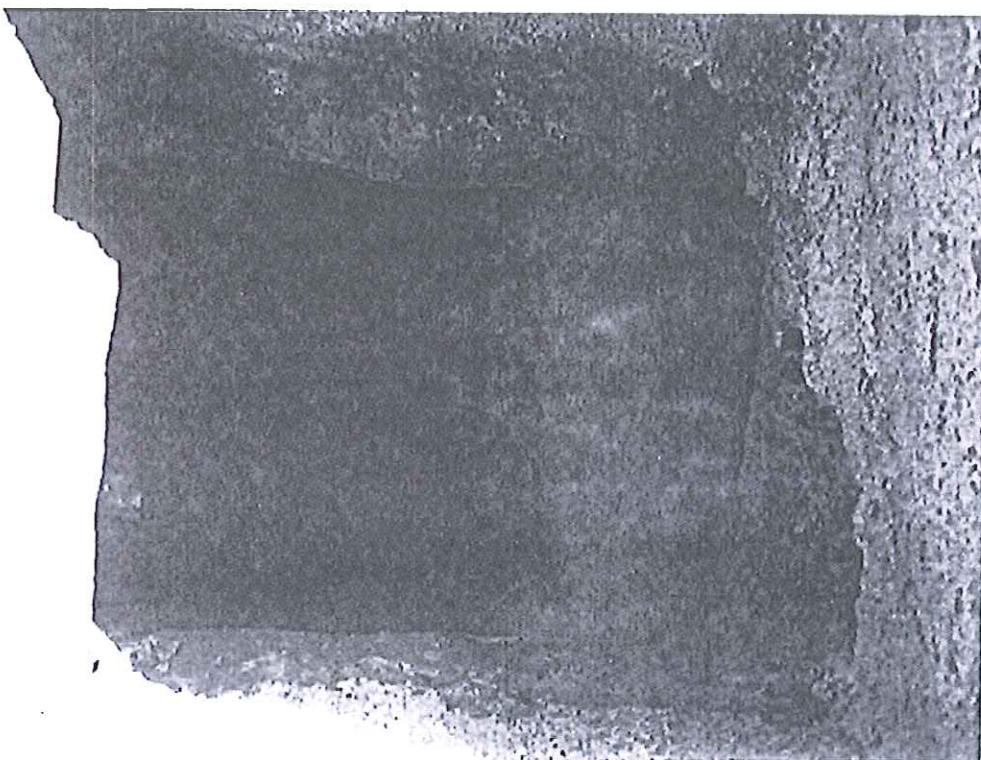
Aquesta boca o entrada, és utilitzada i segurament també pensada en origen, per tal de poder extreure aigua de l'interior amb una galleda o estri similar, fet que no sembla repetir-se en la cisterna B.

6. Vista parcial de l'interior de la cisterna A
on es pot observa l'aparell constructiu emprat.

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

7. Vista zenital de la boca d'entrada a la cisterna.

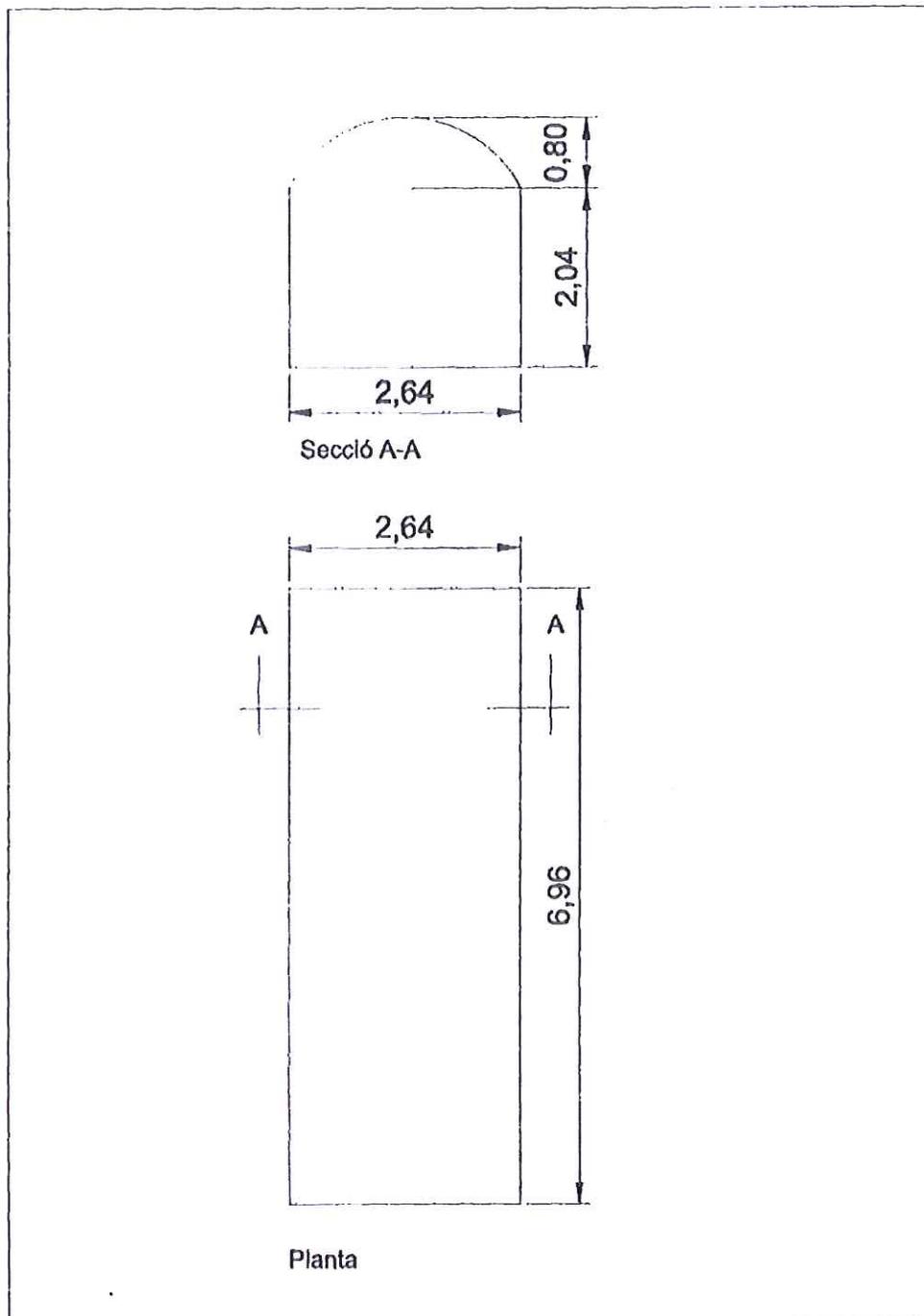
Per la seva banda, la cisterna B presenta una planta rectangular de 6,96 m de llargada i 2,64 m d'amplada. La seva alçada màxima és de 2,84 m, sent de 2,04 m fins a la línia d'imposta. Altra vegada es defineix una secció de volta de canó, i el dipòsit té un volum interior de gairebé de 53 m³. La seva boca d'entrada s'obre en l'extrem llarg de la volta, concretament en el límit constructiu nordoccidental, també en el punt mig i més alt. La boca és de planta quadrada i es troba adaptada en època contemporànea, tal com indica l'evidència de ciment en els seus límits.

L'obertura d'entrada es troba oberta interrompint el pedruscall enlluït que configura la cobertura, però igual que en la cisterna A sembla ser un fet intencionat ja les lloses del perímetre es troben colocades intencionadament en un sentit concret. Aquest fet es reforça amb el comportament del recobriment de la part interna de la volta, el qual es caracteritza per presentar les impromptes d'encanyissat per la seva construcció i que sembla finalitzar intencionadament en els límits de la pròpia boca d'entrada.

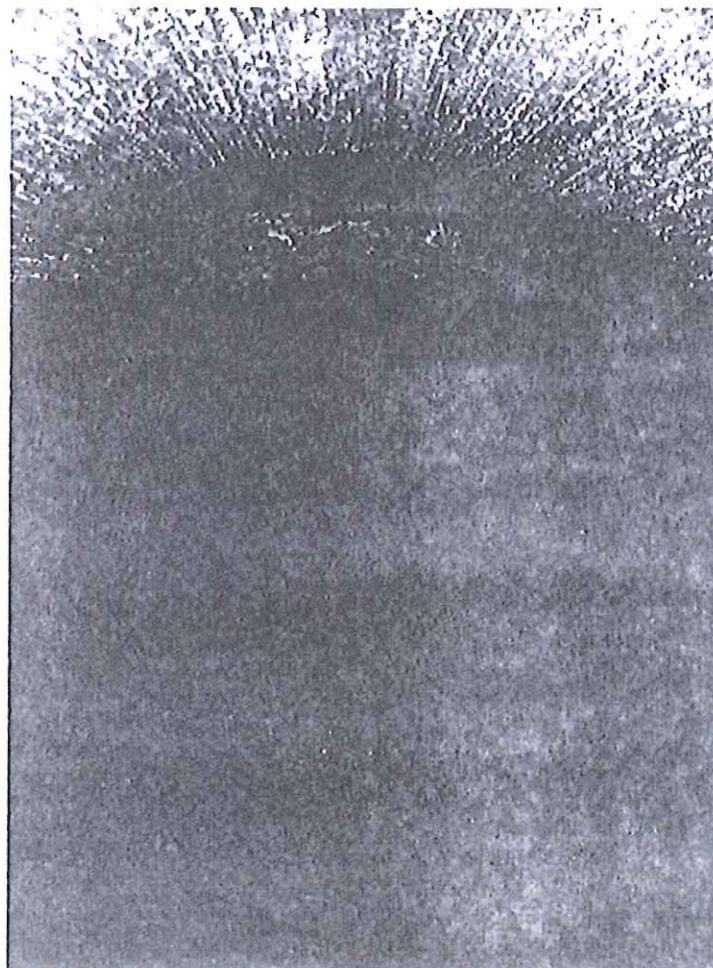

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

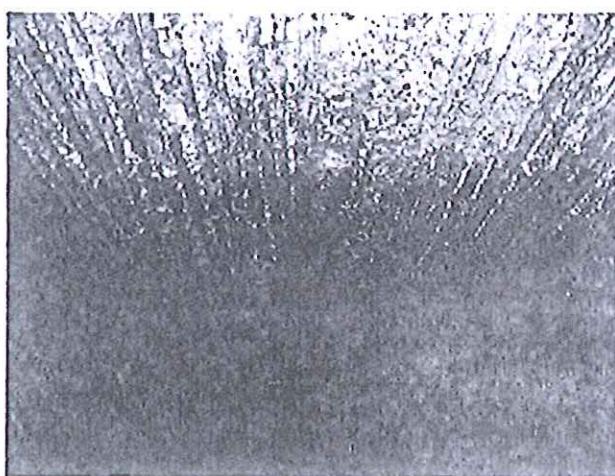
8. Planta i secció de la cisterna B.

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

9. Vista general de la cisterna B.

10. Detall de les marques d'encanyissat de la cisterna B.

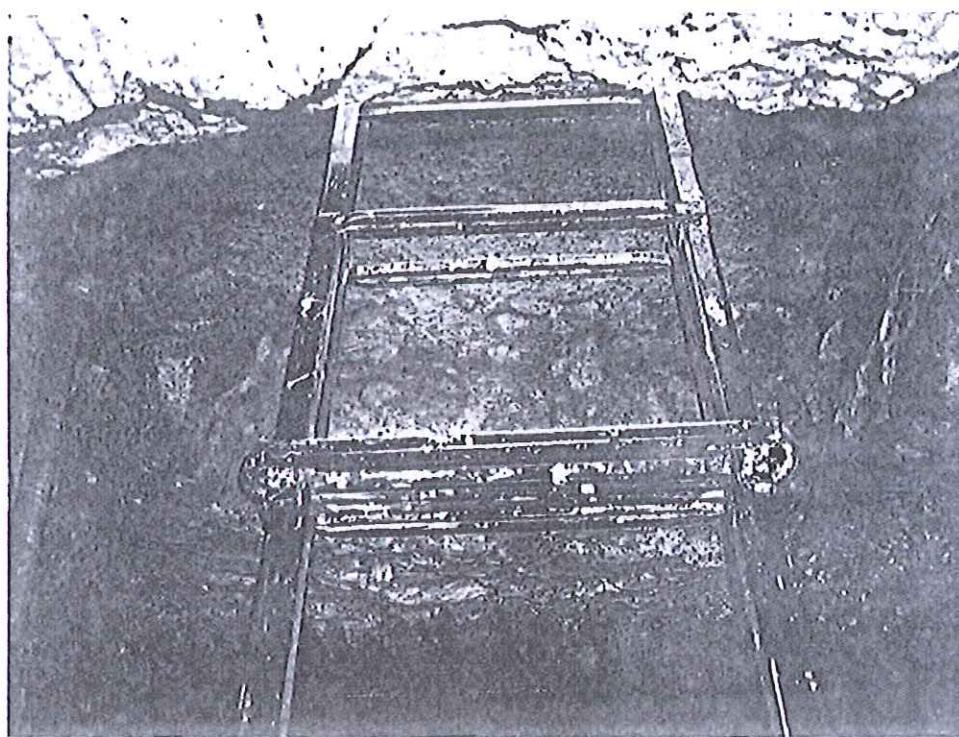

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

11. Vista de l'entrada a la cisterna B des de l'exterior.

12. Vista de l'entrada a la cisterna B des de l'interior.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

L'"HIPOGEU" D'ALIÓ

Durant la consulta del llibre sobre la història d'Alió escrit pel senyor Vallvé s'ha conegut de l'existència d'una estructura que ell anomena com a "hipogeu". De mitjanes dimensions data el conjunt pels voltants de l'any 1750 i les diferents cavitats del conjunt apareixen vinculades a cases de certa categoria del poble.

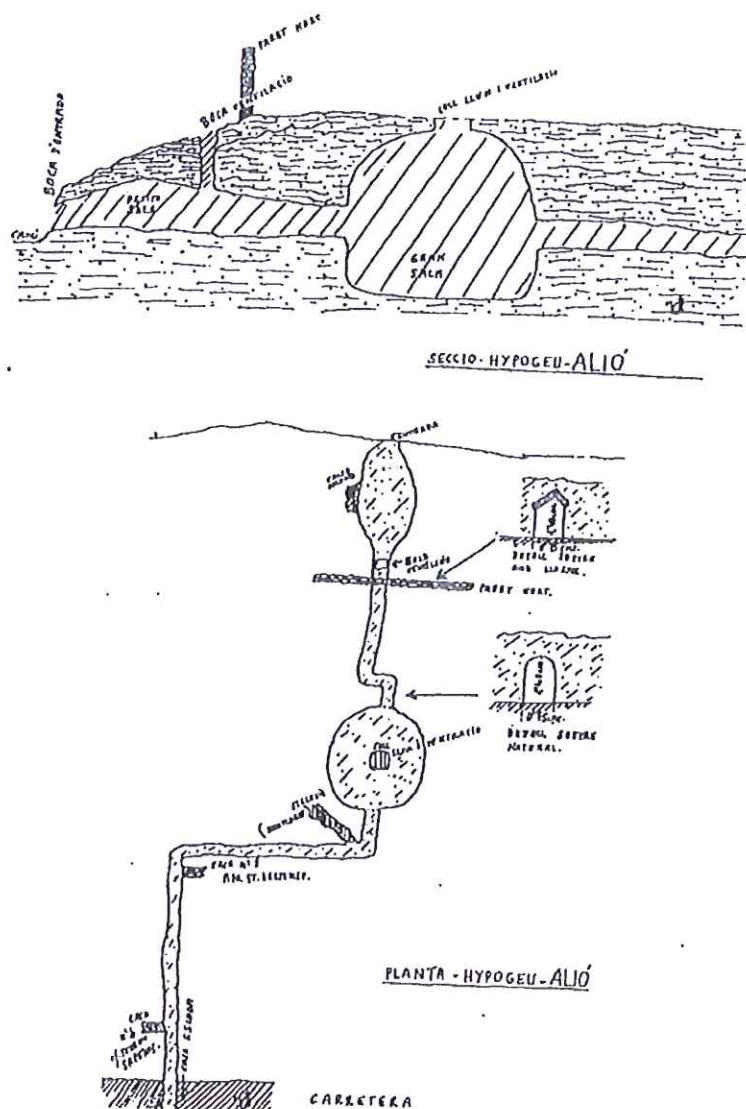
Per la seva descripció es transcriu a l'autor i s'adjunten la representació sobre els carrers d'Alió i, la secció i planta de l'hipogeu (Vallvé 1989, 126):

"[...] té una alçada als passadisos de 1,40 cms i una amplària de 0,75 cms. A la sortida darrera església una sala de 1,40 cms x 2,20 cms. D'ampla, i una galeria cega de ventilació i il·luminació de 0,75 x 0,50 cms. A uns 25 mts., i després d'una (Z) desemboca a la gran sala d'uns 5 mts. alçada i uns 4 mts de diàmetre al sostre de la mateixa amb una sortida simulada de pou o cisterna (quasi a ras de terre) continuant el passadís cap a la casa núm. 1 de la plaça Sant Bartomeu amb una bifurcació amb direcció a l'església, i continuant en direcció quasi recta a la casa de l'Escoda, però tinguent una comunicació abans a la casa núm. 2 abans 37 carrer Ferran Saperas. Aquest conjunt restant de passadisos té un recorregut aproximat d'uns 100 metres (tinguem en compte que al anar per sota dels carrers i actual carretera, les seres tomes de ventilació eren les dues caseres que en forma de braços d'una creu connectaven a cada costat del passadís principal), si bé el tram de l'església i el seu interior i a partir de la casa núm. 1 de la plaça Sant Bartomeu, no ha pogut ser explorat [...]. Cal destacar per cloure el present apartat que en els passdisos i egons la naturalesa dels terrenys, els sotres presenten un perfecte enlllosat que actua com un perfecte encofrat, evitant els tan perillós i temus ensulsiaments en les mines, baguent trams enlllosat quan passen per sota d'una apret de l'hort, per exemple, o sonaments d'una casa o carrer."

13. Ubicació del traçat de l'hipogeu en el plànol d'Alió

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ D'ALIÓ (ALIÓ, ALT CAMP)

7. Planta i secció de l'hipogeu

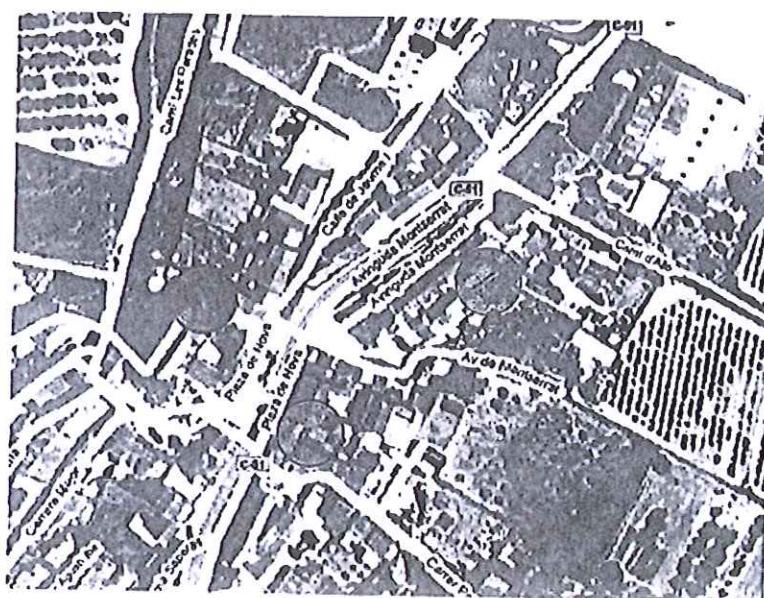
Seguint aquesta descripció així com la planta i secció de l'autor, sembla que estem davant d'una estructura que fou usada com a refugi, ja que disposa de discretes obertures de ventilació, i també disposa de diverses sortides a dues cases de la casa de l'Escoda fins a la seva sortida al petit turó de darrera l'església i sota el dipòsit d'aigües d'Alió. Cal també considerar que fos usat com a sortida d'emergència en cas d'assejament prolongat d'una de les cases fortes o principals del poble.

Sigui com sigui, s'ha de tenir en consideració que un dels extrems de l'entramat d'hipogeu es troba a tocar del barranc i, per altra banda, que la cambra general de planta circular i orientada cap a l'est presenta el seu nivell de circulació per sota dels nivells de passadís pels que s'ha de considerar un ús com a emmagatzematge d'aigua, si no total, passatgerament. També reforça aquesta teoria l'aparició d'un coll enmig de la sala circular, que bé podria respondre al pas o boca per a l'obtenció d'aigua en cisterna.

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

Sobt a que, si es disposa les nostres cisternes sobre un plàtol on s'ubica la planta de l'hipogeu, les cisternes resten gairebé en línia est-oest de la cambra circular com si les seves ubicacions responguessin a l'aprofitament d'algun recurs natural, com per exemple, els llocs propicis de recollida d'aigües.

Evidentment, la falta d'evidències i un estudi exhaustiu no permet interrelacionar les cidades estructures, però no es pot descartar una vinculació d'origen o causal. Això, amb totes les reserves explícites d'un estudi aproximatiu i descriptiu, aproximaria les cisternes a una cronologia de segle XVIII, com a data de construcció *post quam* de 1750.

Situació de la sala de l'hipogeu.
Situació de casa de l'Escoda.
Situació de les cisternes.

**ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)**

CONCLUSIONS

El present informe descriptiu i d'aproximació a les cisternes ubicades a prop del camí d'Alió no és concloent, ja que hi manca l'existència de documentació històrica així com una estudi arqueològic que pogués intentar plasmar amb més seguretat una cronologia de construcció per a les estructures d'emmagatzematge d'aigua.

En relació a la primera mancança, la documentació històrica, es desconeix. Encara que s'han consultat alguns dels documents, en cap s'hi cita aquests tipus de construcció, comportament normal ja que estem parlant d'una arquitectura popular i necessària, la qual poques vegades és reclam d'atenció per a ser plasmat en aquests tipus de documents. Podria ser que alguna documentació relativa a vendes, propietats,ús o altres s'hi fes ressò però la ubicació fora muralles de la cisterna així com la seva plausible cronologia moderna o contemporània, encara enrareixen més aquesta possibilitat.

Per altra banda, la documentació arqueològica sols pot ser recollida visualment, és a dir, amb un estudi visual i poc més. La naturalesa de les cisternes, i més concretament la seva excavació en el subsòl, fa innecessària una excavació arqueològica ja que les cisternes es construïren dins de cavitats negatives, fet que no permet cap mena de sondeig davant de la inexistència de seqüències d'estratigrafia arqueològica. Tan sols es podria esperar poder recuperar algun material ceràmic o altre material arqueològic usat com a element constructiu, que evidentment el bon estat de conservació que es troben les cisternes no permet.

Davant d'això i fins avui, sols disposem de l'observació directa d'una tipologia constructiva, l'aparell enlluït, que respon com ja s'ha dit a una arquitectura popular que fa molt difícil una atribució cronològica, ja que la construcció de pedra es remunta gairebé a les primeres estructures humanes amb intencionalitat de vivenda o de magatzem.

Malgrat això, com ja s'ha apuntat, el bon estat de conservació el fa un bon exemple de cisternes i, per extensió, de l'arquitectura popular de les nostres contrades, tan maltractada en les nostres contrades. Tot i així, en els últims anys ja es tenen en compte aquests tipus de construcció popular i, fins i tot, es revaloritzen i es recuperen per a la població, com ara la cisterna del carrer de la Generalitat d'Alcanar datada en el segle XVII.

En el nostre cas, la possibilitat de que les cisternes formessin part d'un conjunt d'estructures modernes del segle XVIII relacionades amb l'obtenció i emmagatzematge d'aigua com s'ha indicat en el capítol anterior, fa més interessant aquesta mostra, entenent-la com elements d'un tot que poden explicar les necessitats d'aigua i les seves solucions en certs moments de la història d'Alió.

ESTUDI DESCRIPTIU DE LES CISTERNES EN FUNCIONAMENT A PROP DEL CAMÍ
D'ALIÓ
(ALIÓ, ALT CAMP)

BIBLIOGRAFIA

- Aloguín, Ramon 1998: *Guia de fortificacions de Tarragona*, Tarragona.
- Fuentes, Manuel-Maria 1995: “Sant Bartomeu d’Alió” a *Catalunya romànica*, vol. XXI. Barcelona, 64-65.
- Martínez, Manel 2006: “Construccions rurals relacionades amb l’aprofitament de l’aigua, un bé escàs i preuat” a *Reball: Butlletí del Centre d’Història Natural de la Conca de Barberà*, II època, núm. 8, 20-21.
- Piqué, Esperança 1995: “El castell d’Alió” a *Catalunya romànica*, vol. XXI. Barcelona, 44.
- Vallvé i Benach, Joan 1989: *ALIÓ, 2.000 anys d’Història*, Cercle d’Investigació i Documentació Medieval de Catalunya, Barcelona.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

B. ANNEXES PATRIMONI: ESTUDI DESCRIPTIU SINDICAT AGRÍCOLA

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Quaderns d'Història

EL SINDICAT AGRÍCOLA D'ALIÓ I EL SEU CELLER COOPERATIU: LA CULMINACIÓ DE L'ASSOCIACIONISME AGRARI ALIONENC *

per Ricard Ibarra Ollé

Paraules clau: agricultura, Alió, celler cooperatiu, cooperativisme, Sindicat Agrícola.

Resum: Aquest treball, que té una vocació divulgativa, pretén constituir una base per a posteriors estudis més exhaustius sobre el Sindicat Agrícola d'Alió. Concretament, la recerca se centra en la construcció de l'edifici del Celler Cooperatiu d'aquest poble de la comarca de l'Alt Camp i en les circumstàncies que van envoltar aquest procés.

Abstract: This work, which has a spreading purpose, wants to be the bases for subsequent and deeper studies about the Sindicat Agrícola of Alió. The research focuses its attention on the construction of the building Cellar Cooperatiu of this village in Alt Camp and the circumstances around this process.

Introducció

No cal ser massa observador per adonar-se que el poble d'Alió compta, bàsicament, amb dos grans edificis d'interès historicoartístic: l'església parroquial i l'edifici del Sindicat Agrícola. Nascuts en èpoques diferents i fruit de diferents circumstàncies i motivacions, ambdós són edificis emblemàtics i, per tant, mereixedors d'un estudi acurat que doni llum sobre la dinàmica que els va fer possible, una tasca que hauria de servir alhora de reconeixement a tots aquells que van aportar el seu esforç per a fer-los realitat.

L'objectiu del treball que teniu a les mans és un d'aquests edificis: el del Sindicat Agrícola. Fins ara cap estudi no ha ressaltat el bagatge d'aquesta entitat, de llarga tradició dins el cooperativisme agrari català; tot i així, no és la nostra intenció realitzar una història exhaustiva del Sindicat Agrícola; aquest serà un repte pendent que potser la mateixa entitat hauria de promocionar, de la mateixa manera que ho han fet altres entitats anàlogues, com ara les cooperatives agrícoles de Nulles, la Societat Agrícola de Valls, la Cooperativa de Vallbona de les Monges, la Societat de Treballadors Agrícoles de Barberà, la Cooperativa de Vallmoll, la Societat de Treballadors Agrícoles de Vila-rodona, el Sindicat Agrícola de Maspujols, etc. No oblidem que, sovint, la millor manera de potenciar el present és, precisament, recordar el passat.

* Treball guardonat amb un dels Premis Rodon-Giró convocats el 1997 per la Fundació Ciutat de Valls.

El que sí que pretenem és posar una base sòlida a partir de la qual es pugui desenvolupar l'estudi històric profund i minuciós que el sindicat alionenc necessita; aquesta base té com a fonament principal l'estudi de les fonts bibliogràfiques i hemerogràfiques que ens aporten notícies sobre el Sindicat, però també compta amb una aproximació a la realitat socioeconòmica d'Alió al llarg de la centúria que precedeix i, molt especialment, una visió genèrica de l'associacionisme agrari alionenc anterior a la seva creació, aspectes indispensables per entendre el context en què neix l'entitat objecte del nostre estudi.

Diríem que es tracta d'un treball amb una clara vocació divulgativa, en què s'ha volgut primar la claredat d'exposició per sobre, a vegades, d'altres conceptes de rigorositat metodològica i que, en aquest sentit, creu que és tan important l'aportació de les fonts emprades com l'exposició de les dades obtingudes; és per això que s'ha optat, en els casos en què existien documents de gran interès, per incloure'ls íntegrament, degudament transcrits, bé en el mateix treball o en l'apèndix documental.

Fonamentalment, com diem, les fonts que han bastit aquest treball són bibliogràfiques i hemerogràfiques, i això és així per dues raons bàsiques: primerament, per la dificultat de localitzar documentació original referida a l'entitat estudiada i, en segon lloc, per la voluntat ja expressada d'autolimitació en l'estudi. També, però, s'ha disposat de documentació original que ha ajudat a emmarcar l'àrea de treball i a clarificar-ne aspectes concrets.

La nostra intenció és centrar-nos en la construcció de l'edifici del Celler Cooperatiu i en les circumstàncies que van envoltar aquest procés; prèviament, però, s'ha establert un marc introductori per tal de veure quina era la situació socioeconòmica que va fer possible aquesta iniciativa, un marc socioeconòmic que hem volgut remuntar força en el temps per tal de tenir una perspectiva de situació àmplia, però al mateix temps genèrica perquè, com hem dit anteriorment, no es tracta de fer un relat històric minuciós, sinó d'emmarcar un fet puntual. Assumint que la construcció del Celler Cooperatiu d'Alió no és més que un dels resultats del moviment cooperativista de l'època, el qual a la vegada s'inscriu en la dinàmica d'igualtat de classes que progrés imparable al llarg del s. XIX, voldríem aportar algunes dades que contribuïssin a fer una mica més coneixedora aquesta edificació que amb el pas del temps s'ha convertit, indubtablement, en un vertader símbol que forma part inestriable de la identitat d'Alió.

Alió, aspectes socioeconòmics (s. XVIII-XIX). Els antecedents

Si diem que de sempre els habitants d'Alió han basat la seva economia en el conreu de la terra, som plenament conscients que no descobrim la sopa d'all. De tothom és conegut que és poble de pagesos i que, per tant, ha estat subjecte tradicionalment als dictats de la terra i dels seus fruits. Tanmateix, igual com la immensa majoria de poblacions del Camp de Tarragona, ha estat immers en una dinàmica tan sols variada arrel de la ferotge industrialització que ha caracteritzat la segona meitat del nostre segle.

Però també és cert que la indústria hi ha tingut tradicionalment una certa presència, encara que molt minxa, podríem dir que simbòlica. Ja l'any 1777 el terratinent alionenc Joan Plana del Castell d'Alió signa un document d'entrega de "quatre cargas d'aiguardent refinada" al comerciant d'aiguardents vallenc Anton Baldrich i Janer,¹ per la qual cosa

resulta evident que l'esmentat Plana posseïa almenys una olla d'aiguardent. La producció d'aiguardent serà l'única activitat industrial detectada a l'Alió del segle XVIII, però també al llarg del segle XIX, i així, l'any 1878, com a única activitat industrial trobem censada una fàbrica d'aiguardent amb una producció de 102.000 quilograms anuals,² o el 1900 es diu que “*Su industria está reducida a la fabricación de aguardiente en muy poca escala*”.³

Aquesta economia de base agrària és, d'altra banda, extraordinàriament sensible a múltiples factors; podríem citar-ne, entre d'altres: la climatologia, que determina volum i qualitat de la producció, les plagues que afecten els conreus, el preu dels fruits i els elements externs que afecten la producció i la distribució de les collites; d'entre aquests elements externs cal destacar-ne les guerres, que representaven gairebé sempre un sotrac important per a l'economia de pobles i ciutats. En aquest sentit, cal fer especial esment de l'època de dificultats que l'inici de la Guerra del Francès (1808) va portar al Camp de Tarragona i al país en general.

Pel que fa a Alió, sabem que a començaments de l'any 1809 hi entraren els francesos i, malgrat l'escassetat de notícies de què disposem, sí que podem intuir episodis de saqueig i robatoris a les principals cases del poble; així, el dia 16 d'abril d'aquest any Rosa Plana “dona a Maria SS del Lladó unes fandillas de color de cel. Per haverli guardat lo q. tenia amagat en sa casa per la entrada dels francesos en lo poble de Alió”; l'agost del mateix any Maria Plana “dona a Maria SS del Lledó unes arracades de or ab 7 pedras q. li prometé per haber Deu deslliurada de les mans dels francesos”.⁴

Sobre les repercussions d'aquesta guerra en l'economia i la vida del poble disposem d'un testimoni de valor extraordinari, considerant que va viure directament els fets. Es tracta d'un manuscrit realitzat pel rector d'Alió, Francesc Bertran, l'any 1812, en plena guerra, i que es trobava a l'Arxiu Parroquial d'Alió l'any 1912; l'esmentat manuscrit va ser transcrit per Rafael Castells i utilitzat per l'arquitecte Cèsar Martinell en el seu llibre *Valls, segle XIX*. Per la importància del document el reproduïm íntegrament:⁵

La peruda de Tarragona fou la cosa que ha causal gran estrago a la província perquè com allí se feyen tots los desembarchs y embarchs, tan de viures com de municions (...). Per la entrega de Tarragona quedà Cathalunya sens ningun port segú; y se feya lo embark a Vilanova de la Geltrú, però com allí no hi ha gran port y los francesos anaven allí sempre que volian (...) moltes vegades estava alguns dias que no se desembarcava res, o per mala mar o per los francesos y com aquell any hi hagué una cullita tan dolenta que molts encara no collien la llavó (...).

(...) Los jornalés no podian menjar pa de blat, y molts menjavan pa de brisa y erbes, tampoch hi hagué verduras aquell any, ni vi, y així la gent havia de menjà erbes las que trobaven y beure aigua, de que se seguia que estavan la gent tan dèbils que no podian los jornalés anar al jornal y era motiu de tenir menos que manjà y així molts moriren de fam de modo que al Pla, Vilarrodona, Brafim, Vilavella, lo Catllar, Valls y estos pobles quedaren sens gent per los molts que moriren de fam; en est poble de Alió no moriren mes que algunes deu persones de fam y a Puigpelat lo mateix

pues en tota la comarca no hi hagué dos Pobles mes felisos, perque a casa lo Cavallé feyen escudella cada dia per 22 y anavan alternan cada dia, a casa Mateu o Joan Vallvé dels carrer major donaven cada dia una arengada a tots els pobres o a tota la gent del poble que hi anava, altre de est Poble donava cada setmana sis cuartos a 22 casas las mes pobres, a casa Pons donaven un businet de pa, a casa lo Puvill donavan tres quartos cada disapte y a casa Montserrat donavan un cuarto, a casa Plana no feyan caritat ni donaven cap jornal, a casa Montserrat de Puigpelat donavan una arengada cada dilluns a tots los pobres que hi anaven, y a casa Portal o Badia donaven un busí de pa als dilluns, estat caritats juntas ab lo jornal que los rics de est Poble de Alió donaven als jornalés encara podian menjar pera sustenirse una vegada al dia, perque los donaven lo mateix jornal que javien guanyat el estiu que era peseta i mitja y un porró y mitg de vi y donaben est jornal als pobres de est Poble nobstant que cada dia pasavan jornalés per sils volian llogar a sis sous; [Nota: un sou era la vintena apart d'una lliura, i la lliura equivalia a 2, 67 pessetes] era gran contents y satisfacció del Pároco al veure com los richs de est Poble partian sas riqueses entre los Pobres (...).

Acabada la guerra, la inestabilitat política i social que seguí va anar acompañada d'una important recessió econòmica. Al camp, començarà un greu període de climatologia adversa que provocarà males collites, al mateix temps que els preus dels fruits davallaven contínuament; semblant panorama no podia més que conduir a agitacions i revoltes. També la contínua lluita pel poder polític, derivada de les demandes de canvi de les estructures de l'antic règim que la població reclamava i de la defensa a ultrança dels vells drets per part dels sectors més reaccionaris —tot això sota l'arbitri interessat dels detentors del poder econòmic— van portar la societat catalana a una espècie de crispació continuada que esclatarà puntualment en diversos avalots i, principalment, en les successives revoltes carlines que, en conjunt, van fuetejar sense pietat la malmesa econòmia i la societat catalanes del segle XIX.

A Alió, cal ressaltar el destacat paper d'Antoni Escoda i Canela en la dinàmica revolucionària que es va desenvolupar al llarg del segle XIX i, especialment, en els esdeveniments que acabaren l'any 1868 amb el derrocament d'Isabel II i la proclamació l'any 1873 de la Primera República.⁶ Així mateix, coneixem la participació activa del “vicari d'Alió” en la primera revolta carlina.⁷ Ambdós casos són mostres de la intensitat amb què es visqué a Alió, com a tot Catalunya, aquesta època d'enfrontaments.

D'altra banda, pel que fa a la demografia, l'any 1860 l'Ajuntament d'Alió tenia un total de 152 veïns —la qual cosa significa més de 700 habitants— i la mateixa font ens diu que el 1867 s'havia incrementat fins als 170 veïns.⁸ Aquest darrer any ja estava en construcció la carretera de tercer ordre d'Alcover a Santa Creu de Calafell, que vorejava el poble, si bé devia trobar-se en els seus inicis, ja que l'any 1881 en alguns trams encara s'estaven realitzant expropiacions de terrenys per on havia de passar;⁹ precisament en aquesta via de comunicació les autoritats municipals i els prohoms de la vila posaven l'esperança d'un progressiu creixement demogràfic i d'una millora de la situació econòmica. Aquest mateix any de 1867 va sortir publicada una disposició del Govern

Civil de la província fent saber que atenent a la Llei d'Ajuntaments, reformada per Reial Decret de 21 d'octubre de 1866, havien de desaparèixer els municipis de menys de 200 veïns com a entitats autònomes, i s'havien d'agregar a d'altres per tal de sumar aquest nombre mínim d'habitants. Davant això, l'Ajuntament d'Alió, reunit en sessió extraordinària junt als principals propietaris, va trametre al governador civil un memoràndum en què es demanà la pervivència del municipi i que, en cas d'haver-se de fer una agregació a Puigpelat, Alió quedés com a matriu i Puigpelat com a agregat. Amb aquesta finalitat s'esgrimen raons de tipus històric i de millors vies de comunicació, així com de projecció socioeconòmica futura.¹⁰

Tot sembla indicar que aquests esperançadores perspectives de creixement no van reeixir, ja que l'any 1878 el nombre d'habitants atribuït a Alió en la *Memòria descriptiva, facultativa y económica del ferrocarril de Valls a Villanueva y Barcelona* és de 152 veïns, els mateixos que l'any 1860.¹¹ En aquest document trobem també una acurada i interessant descripció de les característiques socioeconòmiques d'Alió, que reproduïm a l'apèndix documental.

L'any 1900, Emilio Pedrero Caballero ens dóna en la seva *Guia de Valls y su partido* una descripció d'Alió força detallada, que adjuntem a l'apèndix documental i de la qual podríem destacar l'absència gairebé absoluta d'indústria així com la confirmació del vi com a principal producte agrícola, seguit de les ametlles i els cereals; també s'hi censen com a comerç: dos cafès, tres adroguers, dos fusters, dos ferrers, dos flequers i un comerciant de vins.¹²

L'arribada a Catalunya de la plaga de la fil·loxera vers l'any 1890 marcarà l'esdevenir del camp català i provocarà un gran esforç dels pagesos per tal de tornar a la viticultura la importància que tradicionalment havia tingut. Potser, en part, per aquest esforç i fruit també de les tendències que venien de més enllà dels Pirineus, sorgí al camp català un fenomen que marcaria profundament l'esdevenir de l'agricultura al nostre país: el cooperativisme agrari.

El cooperativisme agrari alionenc. Estat de la qüestió

L'inici del cooperativisme agrari es remunta a finals del segle XIX. Diversos són els exemples de societats agràries catalanes nascudes en aquesta època, així, en el *Directorio de cooperativas agrarias de Catalunya*, publicat per la Generalitat de Catalunya l'any 1986, se citen com a primeres associacions agràries catalanes les de Valls (1888), Barberà de la Conca (1891), Vallmoll (1896), Blancafort (1896), el Catllar (1897) i Vila-seca (1898).¹³ Entre aquestes associacions primerenques no n'hi figura cap d'Alió, si bé, com veurem, la seva aparició, sinó coetània, no va ser gaire posterior.

A Catalunya, l'arribada del cooperativisme agrari coincideix pràcticament en el temps amb l'arribada de la terrible fil·loxera, que aniquilà en pocs anys les plantacions de vinya de tot el país; fins i tot, alguns autors no s'estan de dir que els antecedents del cooperativisme agrari són les associacions aparegudes per l'estrall de la fil·loxera. Al Camp de Tarragona, aquesta plaga entrà l'any 1890, tot i que ja l'any 1888 el Govern Civil alertà mitjançant circulars de la necessitat de prevenir-se'n contra l'atac. Al setembre de 1891 la plaga apareixia a l'Alt Camp, a Vilabella i, en una progressió imparable, que la premsa de l'època reflecteix, anirà aniquilant la vinya de les diferents poblacions, de

manera que a partir de 1896 la producció vinícola entrarà en una crisi aguda malgrat els esforços de replantació i la divulgació de les noves tècniques que s'han d'utilitzar.¹⁴ En aquest context el paper de les associacions agràries existents és encara més important: donar suport al pagès en el seu esforç per redreçar la situació. L'objectiu d'aquestes primeres associacions és bàsicament de defensa davant la classe dominant, els grans propietaris. Aquesta necessitat de defensa es concretava en la possibilitat de poder comprar partides d'adobs, ceps americans per fer front a la fil·loxera i material divers d'ús en el camp per vendre¹⁵ i després a l'associat a preu de cost. Així mateix, aquestes cooperatives primerenques oferien als seus socis productes bàsics com ara el pa a partir de forn propis, o queviures diversos, de manera que funcionaven també com a cooperatives de consum. Les cooperatives servien igualment com a local de reunió i activitats diverses (balls, concerts, etc.). També sembla que es preveia en alguns casos l'ús comunal d'estris per part dels socis.¹⁶ Antoni Gavaldà en el seu llibre sobre associacionisme agrari a Catalunya ens ho explica de manera clara:

(...) Algunes d'aquestes associacions van sortir pel fet que els integrants, tot i que treballaven per compte d'un propietari la major part de l'any, disposaven de petits trossos de terra i, en arribar la collita el vi, de garrofes, d'oli, etc., havien de fer servir els cups, golfes o el trull de l'amo amb la consegüent pèrdua econòmica que això representava.

No ha d'estranyar, doncs, que, en la immensa majoria de casos, les iniciatives de crear sindicats de producció i venda comptessin amb una participació elevada, tot i algunes reticències, normals en projectes d'aquesta envergadura. En el cas d'Alió, el suport fou majoritari i ja prèviament a la construcció del celler s'hi inscrigueren 70 socis;¹⁷ al desembre de 1911 algunes fonts assenyalen que ja tenia 85 socis, encara que d'altres n'hi atribueixen 80 vers l'any 1914-15;¹⁸ de qualsevol manera pot considerar-se qualsevol d'aquestes xifres com d'èxit, atenent al volum de població d'Alió.

Per la problemàtica causada per la fil·loxera, el món de la viticultura va ser objecte d'una atenció desconeguda fins al moment: s'organitzaven conferències i congressos i s'escrivien articles sobre les estratègies que calia adoptar davant la plaga. Un exemple d'aquesta activitat el tenim en el Congrés Vitícola que va tenir lloc a Sant Sadurní d'Anoia l'any 1898, i en el qual la representació aliena va anar a càrec del propietari Miquel Plana Llorens.¹⁹ Fruit d'aquest esforç, el conreu vitícola tornarà a reprendre fins i tot amb més força que abans, i consolidarà el vi com a principal producte agrari en un gran nombre de poblacions. A Alió, l'any 1900, nou anys després de l'arribada de la fil·loxera a l'Alt Camp (1891), la vinya era novament el principal conreu del terme.

L'any 1906, hi haurà un fet que determinarà una propagació d'associacions agràries arreu: la promulgació de la Llei de Sindicats. Aquesta llei, completada per un reglament l'any 1908, facilitarà l'associació i la creació de noves societats agrícoles i serà el marc on s'acolliran nombroses iniciatives entre les quals es troba el Sindicat Agrícola objecte del nostre estudi.²⁰

Però no avancem esdeveniments; abans d'arribar a aquest punt cal veure quina era la situació prèvia i deixar clar que una cosa és parlar de la creació del Sindicat Agrícola i

Caixa Rural d'Alió i, lligat a això, de la construcció del Celler Cooperatiu, i una altra diferent és plantejar els inicis de l'associacionisme agrari a Alió.

En el *Directorio de cooperativas agrarias de Catalunya*, que esmentàvem abans, no hi figura, com hem dit, entre les primerenques, cap associació agrària d'Alió i sí, en canvi, les de diverses poblacions del Camp i la Conca de Barberà; de tota manera, no és menys cert que com a mínim a començaments del nostre segle ja existia a Alió una societat agrària: la Unió Agrícola d'Alió. L'any 1900, aquesta societat alionenca es va sumar a la celebració de la festa del Primer de Maig junt a d'altres societats com la de Barberà de la Conca, Vila-rodona, Vallmoll, Rodonyà, Bràfim i Vilallonga del Camp;²⁰ també sabem que va adherir-se l'any 1904 a la Federació Agrícola Catalano-Balear i en va formar part fins l'any 1928.²¹ L'any 1906, la premsa de l'època es fa ressò de l'activitat d'una cooperativa alionenca amb motiu de la festa major:

Han sido muchas las familias que se trasladaron ayer al vecino pueblo de Alió con motivo de su fiesta mayor; hoy segundo dia de fiesta, acudiran muchas mas, por ser mañana dia festivo.

Tenemos noticia que el baile celebrado por los socios de la Cooperativa, ha sido animadísimo, cuyo programa fué confiado a la reputada orquesta de la ciudad "La Familiar". Varios propietarios que habitan el café del Cendrós, también han organizado algunos bailes, contratando para su ejecución a la orquesta de esta "La Lira Vallense".²²

Aquesta cooperativa, amb el nom de Cooperativa Obrera i Germandat d'Alió, va néixer l'any 1905, si atenem a la data en què varen ser presentats els seus estatuts al Govern Civil de la província. Fou una cooperativa de consum, alhora que una entitat que establia un sistema de seguretat social per als seus socis. No fou, segons el seu Reglament, una associació agrària. Amb diferents concepcions i formes, aquesta Cooperativa perviurà fins l'any 1939, en què, acabada la guerra civil, el règim franquista imposà una reestructuració a fons de l'associacionisme existent.

Tornant als fets, l'any 1907 la Unió Agrícola d'Alió participà en l'elecció dels set vocals del Consell Provincial d'Agricultura i Ramaderia de la demarcació juntament amb la Societat Agrícola i la Cambra Agrícola Oficial La Sexantena de Valls; el Centre Agrícola i la Unió Agrícola de Vallmoll, la Unió del Pla de Santa Maria, i el Sindicat Agrícola de Crèdit i la Societat Cooperativa de Vilallonga del Camp;²³ aquest mateix any la Societat Cooperativa d'Alió (Cooperativa Obrera) participa en l'ajut als damnificats de les inundacions que van tenir lloc entre els dies 12 i 23 d'octubre i que provocaren una onada de solidaritat arreu.²⁴

En definitiva, constatem l'existència a Alió d'un moviment associatiu agrari a començaments de segle XX, i entrant de ple en el terreny de la hipòtesi, podríem creure que ja existia amb anterioritat, qui sap si coincidint amb els primers estralls de la fil·loxera.

Tot i així, dir que aquestes iniciatives primerenques són l'embrió del futur Sindicat Agrícola d'Alió és una afirmació agosarada, ja que no hem pogut establir l'evolució d'aquelles associacions primerenques ni la possible relació amb el Sindicat Agrícola.

En aquest context, la idea de la creació del Sindicat Agrícola, que havia de possibilitar l'elaboració i la venda del vi amb eficàcia i competitivitat, substituint les tradicionals

tècniques manuals que tants esforços requerien i alliberant en certa manera el pagès de la tradicional dependència de l'amo, havia de ser vista forçosament com a una possibilitat de salvació, principalment per part dels rabassaires, dels parcers i dels petits propietaris que es trobaven amb l'aigua al coll. També la creació d'una Caixa Rural, prevista a l'article 7è de la Llei de Sindicats de 1906, era considerada molt convenient per als interessos del pagès, que sovint es troava en la necessitat d'hipotecar les finques i pagar un interès desmesurat.²⁵ D'altra banda, tot i que l'objectiu principal era el vi, la intenció era que el paper del Sindicat comprengués també l'emmagatzematge i la comercialització de les ametlles, l'altre gran conreu del terme d'Alió.

El Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Alió

La creació a Alió l'any 1911 del Sindicat Agrícola i Caixa Rural²⁶ i especialment la construcció del Celler Cooperatiu va cridar l'atenció del Camp tarragoní i de tot Catalunya. El *Diario de Reus* publicava al desembre del mateix any 1911 un extens reportatge referit al sindicat alionenc; aquest mateix article serà copiat tres dies després pel diari *La Crònica de Valls*. Resulta de gran interès la descripció que es fa del funcionament del Celler Cooperatiu.²⁷ Així mateix, l'enginyer industrial i perit agrícola Isidre Campllonch i Romeu, en el seu treball *Cellers cooperatius de producció i venda*, premiat l'any 1915 en un concurs convocat per la Diputació de Barcelona com el millor treball sobre cooperació agrícola i publicat per aquest mateix organisme l'any 1917, prenia el celler d'Alió com un dels exemples que cal destacar en l'àmbit català.²⁸

Per explicar el procés que va portar a la creació d'aquest Sindicat Agrícola i Caixa Rural disposem d'un testimoni d'excepció: Lluís Batalla i Monné, propietari alionenc i principal impulsor del projecte. Cooperativista convençut i entusiasta dels avantatges que el treball col·lectiu representava, fou bon amic de destacats cooperativistes com ara l'esplugí Josep M. Rendé i de grans viticultors com Manel Raventós Batalla, afiliat a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, i es mostrà sempre actiu en la defensa del cooperativisme agrari, del qual era un entusiasta defensor; així mateix, va procurar sempre potenciar la innovació tecnològica com a eina de futur en les tasques de producció vinícola. És prou evident que el seu paper fou clau per tirar endavant el projecte de Sindicat alionenc, i la història el recordarà també com el primer president. D'altra banda, la seva influència transcendí l'àmbit local, i s'erigí en una de les figures representatives del cooperativisme agrari català. D'ell ens diu Campllonch:

Grans merces dec també donar al incansable D. Lluís Batalla, fundador i primer president del Sindicat Agrícola d'Alió, home emprendedor com pocs se'n trobarien; ell ha estat qui ha implantat en la nostra terra el sistema de vinificació Paul.

D'aquest paper capdavanter de Batalla en dóna també notícies el *Diari de Reus*:

El rico propietario don Luis Batalla Monné, para obviar esos inconvenientes, concibió la idea del Sindicato, se persuadió de su utilidad y determinó llevarla a la práctica (...).

Un altre aspecte que reforça encara més el paper jugat per aquest personatge és que tot i ser ell un propietari “dels grans” dins l’àmbit alionenc, no va dubtar a predicar i posar a la pràctica les idees de solidaritat entre grans i petits propietaris que el cooperativisme pur defensava. Definitivament, caldrà estudiar més acuradament el paper de Lluís Batalla en el desenvolupament del cooperativisme agrari català.

L’any 1913, Batalla publicà a la revista *Tarragona Agrícola* dos articles consecutius en què explica amb força detall el procés que va donar lloc al Sindicat Agrícola i Caixa Rural d’Alió. Resulta remarcable de l’exposició de Batalla l’explicació de la finalitat perseguida i dels principis teòrics que varen moure aquesta iniciativa, de la mateixa manera que és de gran interès la descripció que fa de l’obra des del seu inici. El contingut d’aquests articles és absolutament bàsic per a aquest treball, per la qual cosa hem decidit reproduir-los íntegrament:

Sindicat Agricol y Caixa Rural d’Alió

En lo poble d’Alió, situat a la part alta del nostre atemparat y rialler Camp de Tarragona, per allàl comensament de l’any 1911, una dotzena d’agricultors molt patriotas, concebiren la gran idea de crear una novella associació agrícola, baix lo nom de Sindicat Agricol y Caixa Rural, al objecte de participar dels beneficis de la lley de Sindicats, d’aquella lley tan beneficiosa, presentada al esser Ministre de Foment D. Rafel Gasset, aprovada per les Cambres llegislatives, y firmada per S.M. Alfons XIII en S. Sebastià a 28 de Janer de 1906, y després completada, ab lo Reglament de 16 de Janer de 1908.

Lo fi primordial que’s proposaren los iniciadors de tal associació agrícola, fou poguer disfrutar prompte dels beneficis que reporta l’esmentada lley als agricultors associats, y vistas las necessitats y manera d’esser de l’agricultura del nostre petit y molt estimat poble, ficsaren sa atenció en los articles tercer, quart y setè, y aplicantlos en lo producte mes dominant del terme qu’es lo vi, y en lo que’s refereix en l’article tercer respecte a la venta, exportació, conservació, elaboració y millora de’ls productes; y en l’article quart, per lo que determina en la construcció u explotació d’obras aplicables a l’agricultura, al bestià, o las industrias derivadas o auxiliars d’ella, lo cual imposava dins el nostre cas, la construcció d’un edifici-celler que fós prou gran per estivarhi tot lo vi que poguessin produir los ceps de tots los agricultors associats, y com a complement, tot lo que refereix l’article seté per l’establiment d’una Caixa Rural, ahont los associats depositen son diner cobran interés, pera després la Caixa deixarlo, ab interés modic, als socis necessitats, ab la sola garantia del valor de les cullites arreplegades o per arreplegar, y poguer així auxiliar al associat, y facilitarli medis per obtenir una major producció agrícola, sense calgué recorre a prestamistas que a mes de un interés crescut li exigeixen hipotecar las fincas.

Concebuda, meditada y estudiada, faltava portar a la pràctica l’idea esmentada. ¿Com realizarla? Donantla a coneixe públicament, resol-

tament, noblement, sense cap clase de miraments, sense fer trias y pesentarla a tothom del poble, y dirlíshi quins eran los nostres fins y'ls medis ab que pensavem realisarlos; l'única dificultat que'ls amichs ens oposaven al projecte era una pregunta de dupte y un rezel de que no puguesim realitzar la magna construcció del celler per manca de diners; pero no faltá lo diner necesari, puig los iniciadors teniam prou desprendiment, anant de debó com anavem; y aquest altruisme, sintoma de progrés d'un poble, produí una forta corrent d'unió de voluntats y d'entusiasme, fins el punt que, a un dia donat tots los primers setanta socis inscrits, excepte un, se reunian davant de Notari per legalisar, ab la firma de tots, la situació econòmica de la Associació que en aquell precís moment naixia, tenint ya asseguradas sis mil y pico de cargas per elaborar en son futur celler.

Vensuda, com he dit, la primera y més grossa dificultat de trobar lo diner per lo desenrotollo de l'idea, gracias al desprendiment també de deu socis que respongueren cada un de cinc mil pessetes, y ab lo de dos socis més que n'afiansaren deu mil cinc centas cada un, se reuní un capital de 71.000 ptes. prestadas per la entitat Banch de Valls a dits dotze socis, los cuales avuy no anomeno per no ofendre sa modestia, pero segurament un altre dia sos agrahits companys los hi farán gravar sos noms al marbre, per mantenir una perdurable memoria d'ells y servir d'exemple als venidors; a primers de Mars de 1911, se compon lo Reglament, se nombra una comissió per desenrotllar l'obra, se consulta a les estacions Enològicas de Reus y Vilafranca, s'estudia com se fará lo grandiós edifici-cellerr, s'esculleix lo terreny de son emplassament y per últim al dia 25 del mateix mes, se firmá un conveni ab la casa constructora Anònima Claudi Duran de Barcelona per la construcció de un edifici de 32 metres de llarg per 16 d'ample y 10 d'altura en sas parets laterals, y construit tot de cals hidraulica y pedra, capás per encabirhi 10.000 cargas de vi, pero en aquesta primera contracta solament hi entraven 7.200 cargas en tinas de ciment armat, tot convingut per lo preu de 40.000 y pico pessetes, pero encarregantse lo Sindicat de fer los fonaments y demés moviments de terras, de portar l'aigua, l'arena y la pedra necessaria a peu de l'obra, y dels ports de las demés mercaderias desdes la Estació del ferrocarril de Valls hasta a Alió, havent de estar acabat el 23 d'Agost d'aquell any: aquet fou lo primer contracte.

Com lo temps apressa, desseguida mans a la obra, doncs després de firmat lo contracte, anarem ab lo Sr. Arquitecte Romeu a marcar las rattles per ahont havian de seguir las parets de la rampa y las del magnific edifici-cellerr, situat a 200 metres de distancia, a la part de Sol eixent, del poble, al peu de la carretera de Valls al Vendrell; allí si renuniren tots los socis sabedors ya de l'obra importantisima que s'havia contractat, molts altres homes indiferents o temerosos que per no creure en l'èxit de l'empresa s'havian abstingut de figurarhi, y per lo tant, no tenian concepte exacte de

lo que's tractava de fer; tampoch hi faltava tota la canalleta del poble que inoscentment miraven lo que feyan aquells tres senyors ab la sinta métrica a las mans: l'acte fou un aconteixement, tant imponent y conmovedor, que no se m'esborrerá may lo recort d'aquellas dos llagrimes, que amatent, no deixa saltar, d'un d'els senyors que maneijaven la cinta, emocionat, ¡ho qui sab lo seu pensament ahont anava! puig ell sabia perfectament l'esfors que, allavors, representava per nosaltres l'acte que anavem a fer; que si surtia bé, tots los sacrificis realisats, un altre dia se tornarian alegres satisfaccions per uns y encobertas enveijas per altres, pero si surtis malament, jaixó era potser causa de las llágrimas! los molts sacrificis realisats s'hi afegian tristos desenganyos amargats per la vergonya del vensut y per lo que dirian los abstinguts; pero gracias que no hagi sigut axis, y deixemse de consideracions, mes o menys fundades, y anem al cas; despedirem al Sr. Arquitecte y demés companys, y a l'endemà pedras y mes pedras cap al pati del Sindicat fins a portarni una grossa montanya, en lo curt espay de cinc dias, puig ni truginaven quinze carros dels socis, que plens d'entusiasme se disputaven qui podia corullar més lo carro.

A 3 d'Abril de 1911 venen de Barcelona l'encarregat paleta qu'ha de portar l'obra y lo simpatich barraquer Pascual per vegilar y guardar las einas, passen tres o quatre dias plantejant, dirigint fonaments y constraint los tocs per clavar una munió de regles: al dia 10 del mateix mes, arriban sinc o sis paletes; comensan a faltar manobras, y'n venen de fora; arriban los primers vagons de cals hidràulica, y vinga arena y pedras, sembla que las pedras se fonguin, y las arenas que'l vent se las emporti, puig may ni ha prou; venen mes paletes, arc si que's veu serà cuestió d'una obra gran y forta com totes las colectivas.

A 3 de Maig se comensa la construcció de l'edifici-celler, acabadas ja las groixudas parets de la rampa, que al mateix temps serveixen per contenir les terres del rebaix de l'amplasament de l'edifici; las parets se van aixecant, y a mida que's fan mes altes s'admira mes l'espai edificat; lo que ans era petit apareix gran; dos cents taulons per entenes y embastidas, no si hi veuen; als reders de Juny apareix la bandera al cim de la nova teulada: al Juliol venen los obrers armadors per comensar a fer las tinas; al Agost construeixen tinas, y dins al edifici y ha un trafec may vist al poble ab los 50 a 60 treballadors forasters que hi treballen.

Alió sembla mes gran, ab tantas caras novas; lo temps corra y per falta de medis l'edifici no podrà esser acabat en lo dia senyalat; no importa, solament se hi pugui portar la cullita, per evitar perduas, puig alguns socis s'havian venut las botas y prensas.

Acabem lo detall de la obra, suprimim l'explicació detallada de tot lo succeït fins a l'acabament definitiu de las tinas necessàries hasta completar las 10.000 cargas, y pasem per alt en l'explicació de dos contractes més que convinguerem ab la mateixa casa constructora per acabar lo nostre plan imaginat; pero permeteume llegidors benvolguts, exclamar ¡Cuán potenta

es l'unió! Vos ho demostraré, esposant a la vostra consideració com en un poblet de 170 cases s'han gastat 100.000 pessetes en la construcció d'un celler cooperatiu, ahont si troben colocadas 3.000 carretades de pedra y 3.000 d'arena de riera, 23 vagoncs de cals hidraulica i cement, 26 vagoncs d'arena de mar, més de 17.000 kilos de ferro sense contar lo pes de la maquinaria, y guarnit d'un bon material per elaborar lo vi mecànicament, sense esfors muscular de cap classe, ab funcions ràpidas, pràcticas y econòmicas, de las que'n parlarem un altre dia.

En nom de la Junta del Sindicat
Lluís Batalla
Alió, Janer de 1913²⁹

Com hem pogut veure, Batalla fa un relat minuciós de tot el procés que va portar a la creació del Sindicat i a la construcció del Celler Cooperatiu. Fa referència a la Llei de Sindicats de 1906 com a marc on s'acolliren i explica fil per randa tot el procés de construcció, donant dades concretes al voltant de consum de materials, despesa econòmica i previsió de cabuda del celler; així mateix, ens explica com s'aconseguí finançar l'obra, i tan sols evita donar els noms dels dotze socis que aportaren inicialment el capital, tot i concertant crèdits personals amb el Banc de Valls.

Un mes després, en el següent número de la mateixa revista, el nostre home torna a parlar del tema, i se centra aquesta vegada en les dificultats que la Junta del Sindicat trobà a l'hora d'adquirir la maquinària per fer possible l'elaboració del vi i en els diferents contactes mantinguts per tal de buscar assessorament sobre el tema. Vegem-ne l'article:

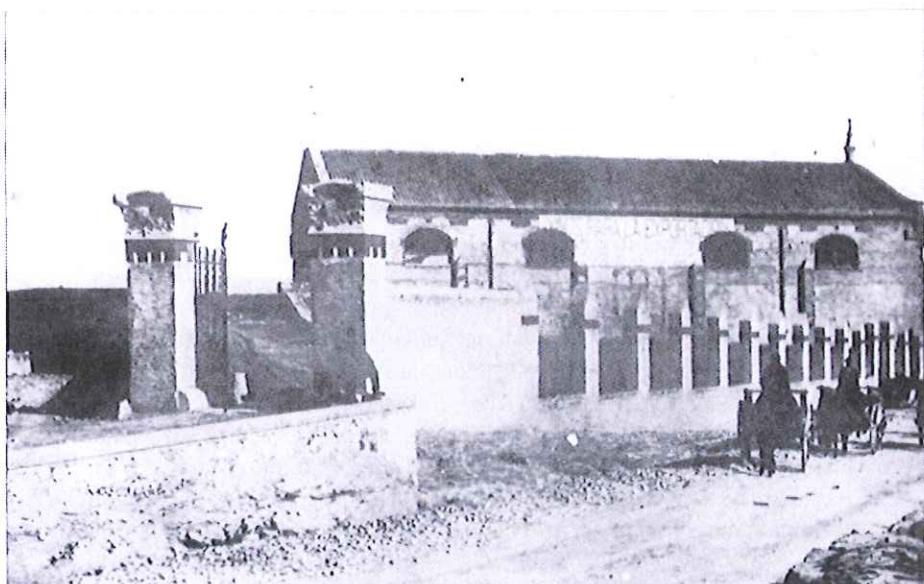
Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Alió. II

Explcats, en el nombre passat, els més importants aconteixements que ocorregueren, avans i durant la constitució de la nostra novella Associació, fins arribar a l'acció d'obtenir la finalitat de l'obra ideada, en la d'un celler de deu mil cargas d'estiva, mancava donar a coneixre als llegidors d'aquesta Revista, les vicisituds que sortiren devant la Comissió del Sindicat, encarregada d'escullir, dins el curt terme de cinc mesos, la maquinaria que havia de transformar, aquella grossa muntanya de raïms que els socis portarian al celler.

Cal fer remarcar, que tots els socis, especialment els més ben proveits de material vinari, se van inscriure al nostre Sindicat, perquè cap més any calgué fer aquells seguits esforços musculars, tan necessaris per oligar a rajà el most de llurs tradicionals premsas de barra, i ab l'intensió, que dins al nou celler-cooperatiu, si veigés la nova tendència de substituir lo treball de las maquinas a l'esfors muscular de l'home, convertint aquest en obrer intel·lectual propi per dirigir a sa voluntat las màquines; ab tal prevenció doncs, forsolament era necessaria una instalació mecànica, ja que, ademés, las sis mil cargas suscrites la feyan casi imprescindible.

Compresa tota l'importància de la qüestió, s'estudià i se pensà el plan a escullir, se consultà a persones las mes ilustrades de nostra estimada Catalunya i poseedores de las mellors instalacions vinaries; se demanaren

L'edifici del Sindicat Agrícola d'Alió vers l'any 1912. (Autor: A. Capdevila. Col·lecció de l'autor)

La façana principal del Sindicat.
Fotografia publicada al llibre
Cellers cooperatius de producció i venda,
d'Isidre Campllonch i Romeu. Barcelona, 1917.
(Autor desconegut. Data: abans del 1917)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

datos als principals fabricants de maquinaria vinicola espanyola, i desgraciadament allavors (Mars de 1911) no ni havia cap a Espanya, puig trobarem, si, molt bones cases constructores de maquinaria per elaborar l'oli mecànicament, però no, per fer la vinificació en gran escala; ne trobarem algunes que representaven bonas cases constructoras estrangeres, però sense tenir existències de lo que'ns calia.

La primera personalitat en consultar, i veureli al mateix temps sa instalació vinicola, fou D. Manel Raventos de San Sadurní de Noya, qu'are aprofito l'ocasió, per fer publica justificació del agraiement, i del respecte que'ns mereix als socis del Sindicat d'Alió, aquet home actiu, que apreciant el temps, en el que val, destinà tota una tarda per ensenyarme pràcticament tots els aparells mecànichs que tenia en son magnífic celler, parlantme extensament de cellers i de vinificació, i dientme ingenuament tot lo que sabia referent a l'asunte obiecte de una visita; tal visita, impressionà vivament ma pensa, i com a esmaperdut, me despedí del Sr. Raventós, que allavors no'ns coneixiam prou per dirnos amics; al esser dalt el tren i durant el viatje, estiguí sol i pensatiu, me tornavan a la memoria totes las realitats que havia vist, diferentas de las representadas en els catalecs; aitals eran las amples premsas Auto-Declic Marmonier; l'explicació del funcionament de la inginyosa premsa hidràulica Cassau, de caragol al mitg; la avantatjadora turbina per xafar raims de Mr. Paul i modificada per l'enginyer espanyol Janini; la sinia ab catufols per pujar els raims demunt de la turbina; el motor electric i embarrat per accionar las maquinas; el gran celler, ab la facil grua per aplicar els bocoys plens; el plano grandiós de la grossa premsa idràulica Maynard; i altras tantas ideas més venian a dins al meu pensament, recullit i solitari, i distret del soroll del tren que'm portava cap a casa, després d'una excursió tan atractivola pera mi; l'idea dominant era, una forta admiració per aquet Sr. Raventós, que industrialisa l'agricultura i aprofitá axis millor sos productes, i que tandemó ne tinguessim solament dos dotzenes d'homes com ell a Catalunya, que la faríam molt més gran.

La casa esportadora de vins, Maristany i Arnó, fou també la que'ns doná unes ben acertadas instruccions, respecte al funcionament de dos diferents premsas continuas que tenia instaladas en son celler de Villamarchante (Valencia), que si mal no recordo, me digué l'amable Sr. Arnó, que dins al fort de la verema elaboravan diariament vint mil arrobas valencianas de raims comprats als pagesos d'aquells encontorns; ab lo Sr. Arnó tinguarem dos o tres entrevistas, li vaig ensenyar un catalec alemany de premsas continuas, vam parlar de preus, i cotisarlas ab els de las suas; en fi, devant de tal desinterés i de son procedir noble; quedava obligat, el Sindicat Agricol d'Alió, a mantanir una forta amistat ab la casa Maristany i Arnó, tan es així, que si el vi d'aquest any no l'haguesim venut avans de la cullita, ella hauria sigut la primera en vuere'l, per demostrarli d'aquesta manera nostre agraiement.

El Sindicat Agricol d'Alió, també deu bona gratitud, al benemerit i entusiasta agricultor D. Ignaci Girona, de Barcelona, que poseedor d'una premsa continua francesa, fou consultat respecte a son preu, funcionament, forsa necessaria i classe de vi; D. Ignasi, ens doná tota classe de detalls, encorajantnos per acabar i tirar endavant nostra obra, que la calificá de patriótica i d'una acció fortemen moralisadora, oferint al nostre Sindicat tot el seu gran valer.

Tenint en compte aquets anteriors dats, i comparats els preus i rendiments, de diferents instalacions de premsas hidràuliques alemanyes de gran diàmetre, ab els de las premsas contínuas, la Comissió optá per aquestas, per trobarhi la economia al premsar molt depressa, el poc lloc que ocupan, i la poca ma d'obra que exigeix son funcionament; una vegada triada la classe de premsa, s'escullí d'entre aquestas la més econòmica, i fou la de L. Lieberichs Söhne, de Neustadt (Alemanya); pero hem plau fer constar, que el Sindicato Nacional de Maquinaria Agrícola, ens proporcioná un presupost de una hermosa instalació de dos premsas contínuas de J. Colín de Paris, i dos trepitjadoras-achecadoras-escorredoras, que'm crec hauria donat excelents resultats, pero sobrepujava al preu calculat per nosaltres.

En Abril de 1911, s'intentá ab el fabricant d'electricitat de Valls, fer portar la corrent a Alió, i confiant ab aquesta, se proposá a la casa alemanya dita, dos hermosas premsas elèctriques, i que, després, per la débacle de la electricitat a Valls, se tingué de desistir; per últim, no poguent disposar de forsa elèctrica, se comprá interinament una premsa continua a vapor, que surtí d'Alemanya a 11 de Maig per Amsterdam i arribá al port de Barcelona el 30 de juny; mentres tant, la casa constructora Viuda de Federico Grau, de Barcelona, ens construia espresament, unas roscaas achecadoras de raims, per a condurilos fins a la tramuja de la premsa continua; ademés, la mateixa casa feu l'embarrat i politxas, tot baix la direcció de l'intelligent inginyer industrial D. Francesch Germá, actual inginyer de la Asociación Gremial de Criadores-Exportadores de Vinos de Jerez de la Frontera.

Tals son, las vicisituds que tingué per passar la Comissió del Sindicat Agricol d'Alió, per arribar a obtenir un resultat aprofitós en la elaboració del seu vi; pero ans d'acabar, me permeto advertir als que vulguin seguir nostre exemple, que s'hi tiri en temps, que no fassin tart, com ferem nosaltres, i que tinguin en compte la forsa, puig surt cara sempre, i hi surt més, si no es elèctrica, puig no ve a compte posarne d'altre, per una industria de pocs dies, com es la vinicola; tampoc puc resistir a la temptació de retreure, la gran admiració que produí per tota la comarca el bell funcionament de la nostra premsa continua, i la revolució tècnica agrícola que produirà, per esser ella, la causa de que alguns fabricants catalans provin de construirne de semblants, i el goig intim que sent la Comissió per haver contribuit al desvetllament industrial agricol.

Per la Junta del Sindicat

Lluís Batalla³⁰

El relat de Lluís Batalla és prou explícit i clar per satisfet la curiositat sobre la construcció del celler cooperatiu. No deixa de sorprendre que l'obra comencés el mes de maig de 1911 i que s'acabés just per portar-hi la collita, és a dir, el mes de setembre. Tractant-se d'un edifici d'aquestes dimensions i amb els mitjans de què es disposava a principis de segle, potser calia esperar un termini de construcció força més llarg.

D'altra banda, Batalla mateix va estar en contacte amb Isidre Campllonch, l'obra del qual hem citat en diversos moments d'aquest treball; fruit d'aquesta relació podem trobar en aquella obra l'explicació minuciosa del funcionament de la maquinària del Sindicat, així com de l'evolució que se seguí a nivell de màquines:

(...) Les nostres cooperatives s'han orientat de diferent manera, havent fet per regla general ses instal·lacions a base de premses contínues, i això, al nostre entendre, és un error. El Sindicat d'Alió ha estat un dels primers a posar-ne, però aviat es veié la necessitat de canviar de sistema. D. Lluis Batalla, son emprenedor president, tingué l'acerç d'encomanar a Mr. Paul l'estudi de la nova instal·lació, encarregat-se els "Ateliers et fonderies du Midi", de Cette, de construir aparells. No cal dir que la instal·lació reformada obedeix al principi de l'aixugament gradual de la verema: el material instal·lat per la dita casa, que comprèn cínia, turbina, separador, desarrapadora, empostissats escorredors i transmissions, costà 7.500 pesetes. El Sr. Batalla ens deia en una carta, que estan molt satisfets de sa instal·lació Paul, que pot elaborar diàriament 1.000 hl.; turbina i escorredors extrauen sense pressió de 78 a 80 kg. de most per 100 kg. de raïms, quedant sols per a la premsa 5 kg.; "premsar es el de menys", ens escrivia.³¹

En una altre punt del llibre, Campllonch passa revista a un seguit de cellers cooperatius catalans i n'explica el funcionament i les característiques; així hi trobem notícies dels cellers del Vendrell, del Pla de Cabra, de l'Espluga de Francolí, d'Alió, de Marçà, de Sarral i d'Alella. Vegem què ens diu del d'Alió:

El celler cooperatiu d'Alió es troba situat a uns 200 metres de distància del poble, al peu de la carretera de Valls al Vendrell. Sa construcció data de l'any 1911.

Edifici i dipòsits de vi s'encarregaren a la casa Claudi Duran S.A., de Barcelona, la mateixa que construí el celler del Pla de Cabra.

Al projectar i bastir aquest celler es partí de la base de construir grans dipòsits per a vi a fi d'abaratir la despesa a realitzar per hectòlitre. Amb aquest sistema s'ha conseguit reduir molt la superfície edificada, estalvant en terrén, però no s'ha obtingut el resultat econòmic que era d'esperar; les xifres del quadre ens mostren d'una manera clara que precisament és aquest el celler en el que la despesa en obres i estiva que correspon per hectòlitre es més elevat que en cap altre.

Entre altres circumstàncies, és de creure que una de les causes que han contribuït molt a fer costosa sa construcció, ha estat el voler disposar el celler de manera que els raïms fossin pujats pels carros a la part alta de

l'edifici, amb la idea de que totes les operacions de la vinificació es fessin aprofitant la força de la gravetat. Mes ja diguerem en altre lloc, que quan per aprofitar aquesta força gratuïta es pot disposar el celler adossat a una rampa natural, cal acceptar aquesta solució com la millor, però que, en canvi, ha de fugir-se de construir rampes artificials. I aquest es el cas del Sindicat d'Alió, ja que aquí es volgué construir una llarga rampa terminada en una ampla plaça. I això obliga a construir extenses i groixudes parets de contenció i a fer un moviment de terres considerable (...).³²

Tot seguit Campllonch passa a fer una descripció del procés que segueix el raïm una vegada entra al Sindicat. Aquesta descripció té un suport fotogràfic que inclou en un altre apartat del llibre i uns plànols d'alçat i de planta del celler:

(...) El celler cooperatiu d'Alió està disposat per a vinificar en verge. En els planols que accompanyem i en les fotografies que hem publicat més amunt podrà vuere-hi el lector sa disposició de conjunt i detalls de son utilitatge.

La pesada es fa com al Sindicat del Vendrell, pesant carro i animal abans i després de descarregar: la bàscula es troba separada del celler, al peu o començament del terraplè.

Els carros s'atancen als molls (n) i les portadores són descarregades a les vagonetes (r), les quals un cop plenes i treta la mostra de most que es recull en les cubelletes (i), aboquen son contingut al cupet (m); la verema és allavors agafada pels catufols de la cínia (o), anant-la donant a la turbina Paul (t) que l'aixafa; d'aquesta màquina passa la pasta a una desarrapadora (d) i després a un escorredor mecànic (a). La verema escorreguda és conduïda mitjançant unes canals (h) a uns grans engrællats (b), on és estesa en una capa prima i dessota les quals s'hi crema sofre; aquests engrællats estan formats per llistons de fusta i serveixen per a terminar l'escorrement de la brisa; el most que en raja rellisca pels plans inclinats (c) i va a reunir-se amb el que baixa de l'escorredor mecànic i amb el qual dóna la premsa. La brisa escorreguda és agafada per un visu sens fi (v) i portada a la premsa contínua p de la casa Oberlin de Kollmar (Alemanya).

El most corre per unes canals obertes arrambades a les parets i tot sol fa via cap als dipòsits (c). Aquests són de cabudes compreses entre 180 i 1200 hectòlitres; no hi ha separació entre ells, però si de les parets, podent passar-hi un home; són de ciment armat. La solera dels cupo està a una alçada de 1,30 metres sobre el paviment, i això permet omplir directament els bocois i extreure còmodament els baixos fent entrar aquells sota les voltes sobre els quals descansa la solera inferior (...).³³

Acabada l'explicació del procés, ens continua donant diverses característiques, per acabar amb una valoració de la importància d'un projecte d'aquestes característiques en un poble de poc volum demogràfic com Alió:

(...) Demés, compta el celler amb un cup subterani també en ciment armat de cabuda 1.200 hl.

La força necessària és de 18 HP, i té proporcionada per un motor elèctric. La instal·lació mecànica Paul pot elaborar 1.000 hl. diaris i costà 7.500 fr.; la instal·lació de la força elèctrica amb motor, transformador, reostat i els altres accesoris, costà unes 5.000 pessetes.

Les operacions de la vinificació, juntament amb el pesar i graduar, graven l'ectòlitre de vi en 0'40 pessetes.

El sindicat d'Alió és un bell exemple del que pot fer la força col·lectiva. Alió és un poblet de 170 cases, i tot essent tant petit pogué reunir en poes dies 71.000 pessetes per a començar tan grandiosa obra, havent arribat a gastar-ne 155.000, de les quals avui sols se'n deuen 90.000 pessetes.

Sols 80 socis composen aquest celler, però formen un bloc molt ferm.³²

El projecte de l'edifici del Celler Cooperatiu. Del “mite Martinell” a Claudi Duran i Ventosa

De vegades la història oral ens juga males passades en forma d'errors que es van transmetent d'una generació a l'altra. De sempre, ens havien dit que l'edifici del Sindicat Agrícola d'Alió havia estat projectat per l'arquitecte vallenc Cèsar Martinell, i coneixedors de la fama d'aquest arquitecte com a dissenyador d'un bon nombre dels principals cellers cooperatius catalans, donàvem aquesta informació per bona. Era el mite Martinell. I no tan sols la transmissió oral era l'encarregada de fomentar aquesta llegenda, sinó que algun treball d'investigació beneïa també aquesta teoria; així, per exemple, en el treball “L'arquitecte Cèsar Martinell i les cooperatives agrícoles a l'Alt Camp”, accèssit al premi Rodon Giró de l'any 1988, l'autor, Josep M. Buqueràs Bach, no dubta a l'hora d'incloure el sindicat d'Alió juntament amb d'altres projectats per aquest arquitecte.³³ Un altre exemple el trobem a l'obra *Arquitectura del Camp. Guia*, realitzada pel Centre de Documentació del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya de la demarcació de Tarragona l'any 1995;³⁴ s'hi atribueix sense embuts l'autoria a Martinell. Com és natural en cap dels dos casos s'argumenta ni es documenta aquesta atribució i tan sols es limiten a donar-la com a certa amb total naturalitat.

Si ens endinsem en la realitat, deixant de banda llegendes, tradicions i mites i intentem adoptar una actitud empírica, ens adonarem ràpidament de la impossibilitat que el disseny de l'edifici del Sindicat Agrícola d'Alió sigui obra de l'arquitecte Martinell. Basem aquesta afirmació en els següents arguments:

1r- L'arquitecte Cèsar Martinell i Brunet va finalitzar els seus estudis d'arquitectura l'any 1916, per la qual cosa sembla difícil —o impossible— que realitzés el projecte del Sindicat alionenc, que va ser construït entre els mesos de març i setembre de l'any 1911, quan Martinell tot just hauria començat els seus estudis d'arquitectura.

2n- Martinell mateix, en la seva obra *Construcciones agrarias en Cataluña*, diu que les seves primeres actuacions en edificis d'aquestes característiques són de l'any 1917, i encara cita el cas d'Alió com a model d'aprenentatge: “En Alió me hicieron observar que sus depósitos rectangulares en contacto eran ventajosos para aprovechar al máximo su cabida, pero no lo eran enológicoicamente.”³⁵

3r- Si els dos punts anteriors ja de per si són concloents, encara podríem afegir que en totes les fonts documentals que coneixem i que fan referència al procés de construcció de l'edifici del Sindicat, enllot es fa la més mínima referència a aquest arquitecte, i no tenim cap dubte que un home meticulós com Lluís Batalla, en la seva detallada exposició de la gestació del projecte i del procés de construcció, n'hagués deixat constància.

4t- Finalment, i en el terreny de la història oral, podríem citar la conversa mantinguda l'any 1994 amb la Sra. Maria Martinell, filla de l'arquitecte, que ens comentava que, de vegades, quan passaven en cotxe amb el seu pare per davant l'edifici del Sindicat d'Alió, aquest li deia que no li agradava gens, malgrat que molta gent l'hi atribuïa.

Tot i així, cal dir que és cert que Cèsar Martinell va participar d'alguna manera en aquest edifici, i ho va fer l'any 1917, quan tot just començava a treballar en quest tipus de construccions, amb la projecció d'una petita ampliació destinada a laboratori i motor que no va afectar en res el conjunt de l'obra.³⁸

Descartat Martinell, calia preguntar-se, doncs, per l'arquitecte que dissenyà l'edifici. Disposàvem, certament, de poques dades i encara una mica dubtoses. D'una banda, Lluís Batalla ens diu en un dels seus articles que “anarem ab lo Sr. Arquitecte Romeu a marcar las ratlles per ahont havian de seguir les parets de la rampa y las del magnific h edificeller (...).” D'això podríà deduir-se que l'arquitecte fou aquest Romeu, però, consultades diverses fonts, no varem poder trobar cap arquitecte amb aquest nom i que treballés en aquesta època.

Potser la solució podria venir d'una altra banda. En la descripció del procés seguit per la construcció del Celler, Batalla ens explica que: “per últim al dia 25 del mateix mes, se firmà un conveni ab la casa constructora Anònima Claudi Duran de Barcelona per la construcció...”. Resseguint aquesta informació varem trobar la pista d'un arquitecte de l'època amb aquest nom i, efectivament, constatàrem l'existència de l'arquitecte Claudi Duran i Ventosa, del qual el *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*, de J.F. Ràfols,³⁹ ens diu el següent:

Arquitecto del siglo XIX-XX, nacido en Barcelona, donde falleció en 1926. Con título profesional de 1888. Autor del proyecto de la nueva iglesia parroquial de Artés, consagrada en 1912, cuya primera piedra fué colocada en 1892. En este mismo año fué nombrado arquitecto diocesano de Solsona. Proyectó y dirigió diversas Iglesias parroquiales y restauró otras. Construyó las capillas de San Felio de Torelló, de las colonias Sedó (Esparraguera) y Palà (Súria) y el convento de las Josefinas de Vich, entre otras. También son obras suyas diversas casas, torres y chalets de Sarrià, Caldetas, Solsona, etc. Fué el primer arquitecto español que practicó el sistema constructivo del cemento armado.

Aquest personatge, Claudi Duran, era de l'empresa constructora que aixecà el celler alionenc? Malauradament l'Arxiu Històric del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya a Barcelona no guarda entre els seus fons la documentació d'aquest arquitecte, però seguint amb la recerca, finalment varem poder trobar el document clau que ens dóna resposta a aquesta pregunta. Es tracta d'un article publicat per l'arquitecte Enric Catà i Catà a l'*Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya* l'any 1926, en què es glossa

la figura de Duran i Ventosa, mort aquell mateix any.⁴⁰ En aquest article, després d'una evocació del vessant humà del difunt, l'autor parla del seu perfil professional i, entre altres coses, diu el següent:

En Duran fou el primer que aplicà entre nosaltres el sistema constructiu dit "ciment armat", i no quan aquest ha estat del domini de tothom, sino en la seva infantesa, quan neixia amb el sistema Monnier, devant ésser considerat com un dels fundadors de l'esmentat sistema. Quan el ciment armat només servia per fer dipòsits d'aigua, en Duran tingué la visió de les variades aplicacions que podia tenir, i s'establí d'Arquitecte-Constructor d'obres de ciment armat, quan encara ningú les aplicaba. Entre les moltes obres que construí, podem esmentar el Club de Regates, d'Alacant; Sindicats Agrícoles d'Alió i Pla de Cabra; Caves del Champany Codorniu, a Sant Sadurní de Noia; ponts i passarel·les, a Montcada, sobre el Besós, a La Granada, a Sant Sadurní; sobre el riu Foix, la riera Salada (Lleida) i el Minatede (Murcia); dipòsits i conduccions d'aigua en diferents llocs d'Espanya i de Portugal; ponts i dipòsits per les principals Companyies de ferrocarrils, com són ara la del Nord i la de Madrid a Saragossa i a Alacant, etc., etc.

Podem afirmar, doncs, sense cap mena de dubte, que l'arquitecte que projectà l'edifici del Celler del Sindicat d'Alió fou en Claudi Duran i Ventosa.

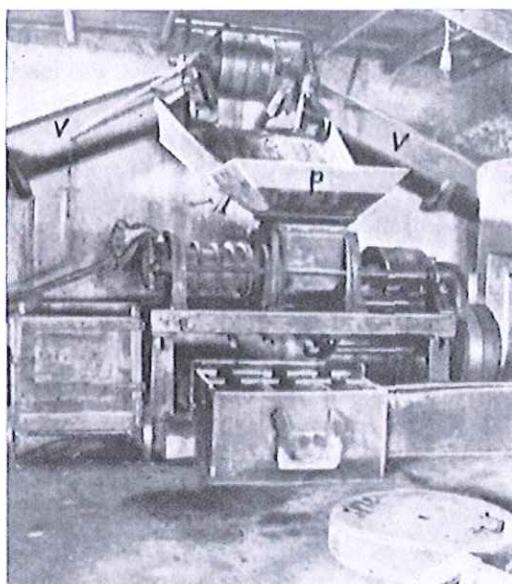
Potser el motiu pel qual s'encarregà la construcció del celler a l'empresa de Duran fou l'ús innovador que aquest realitzava del ciment armat, la qual cosa devia comportar, indubtablement, una més gran celeritat en la construcció, a la vegada que un abaratiment de costos. Tanmateix, és possible que el primer contacte amb l'arquitecte per part de la Junta del Sindicat d'Alió, o almenys les primeres referències, vinguessin de la visita que Lluís Batalla va realitzar a Manel Raventós, propietari de les caves Codorniu, a Sant Sadurní d'Anoia; recordem que aquestes caves van ser realitzades també per Duran i Ventosa.

D'altra banda, el sistema de ciment armat del qual fou capdavanter potser seria una explicació al curt temps que va durar la construcció de l'edifici del Sindicat.

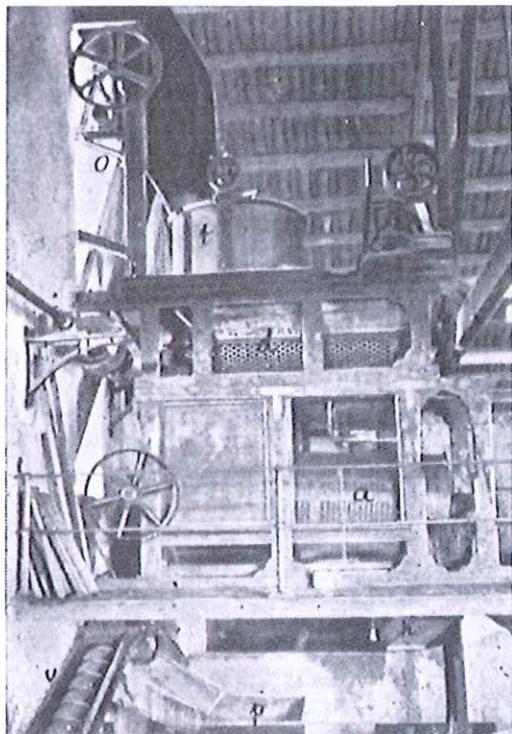
Conclusions

De tot el que hem anat veient fins ara, ens queda clara la inquietud que va existir, a partir de la segona meitat del segle XIX, per donar solució a aspectes com ara la desigualtat social i la dependència, lligada a aquest fet, de les classes més desfavorides respecte de les benestants. L'associacionisme obrer, genèricament nascut com un moviment que intentava pal·liar en la mesura del possible aquesta circumstància, va esdevenir —en els indrets en què l'economia era de base agrària— en associacionisme agrari, i els esforços dels membres d'aquestes societats varen centrar-se a millorar la seva relació amb la terra de la qual depenien per poder viure.

En el cas d'Alió, tot i la manca d'informació que hem patit, s'ha pogut constatar aquesta mateixa inquietud, demostrada amb l'existència, documentada per primera vegada l'any 1900, però possiblement sorgida amb anterioritat, de la Unió Agrícola

Diverses vistes de la maquinària amb què comptava el Celler.
Fotografies publicades al llibre
Cellers cooperatius de producció i venda, d'Isidre Campllonch i Romeu. Barcelona, 1917.
(Autor desconegut.
Data: abans de 1917)

d'Alió i l'any 1905 d'una cooperativa de consum denominada Societat Cooperativa Obrera i Germàndat d'Alió. Aquests primerens moviments associatius s'inscriuen, evidentment, dins la dinàmica general de l'època i, sens dubte, posaren la llavor que permeté, l'any 1911, tirar endavant amb èxit el Sindicat Agrícola i Caixa Rural. Tot i així, trobem grans diferències de concepció entre la Cooperativa de l'any 1905 i el Sindicat de l'any 1911, unes diferències que sorgeixen ja des de l'inici, de manera que mentre la Cooperativa iniciava la seva activitat gràcies a l'aportació igualitària de tots els socis, el Sindicat ho feia partint de la base de l'aportació de dotze socis que, òbviament, es reservaven en el Reglament al control efectiu del sindicat a través d'un sistema de vots proporcional a la inversió econòmica realitzada. Podríem dir que la Cooperativa de 1905 era un moviment molt proper a l'estat pur de la teoria cooperativista o, si ho voleu, una forma de cooperativisme primerenc, mentre que l'estructura del Sindicat de 1911 ja responia a criteris avançats d'acord amb les necessitats i les tendències existents. De fet, però, l'objectiu d'ambdues entitats diferia bàsicament, en el cas de la Cooperativa es parlava en el seu Reglament que "*siendo su objeto el de proveer a sus asociados en las mejores condiciones posibles, de los artículos de comer, beber y arder que crea convenientes*" i, pel que fa a la Germàndat, de "*socorrer mútuamente a los socios inscritos en ella en caso de enfermedad o muerte*", mentre que en el cas del Sindicat Agrícola l'objectiu declarat era el de "*dar a sus miembros las ventajas de la elaboración y venta en común de vinos, aceites, almendras y avellanas; comprar abonos, máquinas, instrumentos de cultivo y recolección, plantas, semillas y demás elementos de producción y fomento agrícola, y la creación de una Caja de Crédito Agrícola a fin de estimular el ahorro entre los agricultores inculcando y favoreciendo el crédito popular*". Així, tan sols en la possibilitat d'adquirir material de consum hi podríem trobar una certa similitud, encara que, en el cas de la Cooperativa, aquest material era el propi per garantir la subsistència, mentre que en el cas del Sindicat se centrava en el necessari per a les tasques agrícoles.

La construcció del Sindicat fou una empresa colossal en relació a la importància demogràfica i econòmica d'Alió, una iniciativa agosarada fruit de les circumstàncies de l'època, que empenyien els productors de vi a associar-se per tal de poder fer aquesta producció més eficaç i rendible. Aquesta valentia cal atribuir-la a tot el poble en conjunt, encara que potser d'una manera especial als socis que posaren el capital inicial per tirar-lo endavant, però també als que, confiant en l'èxit de la idea, s'inscrigueren ràpidament al nou Sindicat i hi aportaren el seu esforç i la seva il·lusió. Aquests, com diuen les fonts de l'època, varen ser quasi tots els viticultors alionencs; darrere tots ells, però, hem albirat la presència constant d'un home: Lluís Batalla Monné, a qui no dubtem a assenyalar com el teòric que va configurar el Sindicat en els seus orígens. Batalla, un home inquiet i emprenedor que es relacionava amb destacades personalitats del cooperativisme català, va imbuir-se de la doctrina que pregonava les benaurances de l'associacionisme agrari com a model de millora radical de les condicions de vida del pagès i, per extensió, de potenciació de l'economia agrària catalana. Cal no oblidar l'aixopluc que la Mancomunitat atorgava a les iniciatives de cooperativisme agrari i, en aquest sentit, és prou demostratiu de la consciència de fer país l'escut català present a la façana de l'edifici del Sindicat alionenc.

D'altra banda hi ha una permanent preocupació de Batalla per l'aplicació de tecnologia moderna que permetés minimitzar el treball físic necessari per realitzar el procés d'elaboració del vi, així com obtenir millors índexs de qualitat i productivitat. No és per casualitat, per tant, que l'enginyer industrial i perit agrícola Isidre Campllonch en fes una lloança ja l'any 1915 com a introductor a Catalunya del sistema de vinificació francès Paul que va demostrar-se com el més eficient i rendible.

Amb la fundació del Sindicat i la construcció del Celler Cooperatiu, Alió posà, l'any 1911, una base sòlida sobre la qual potenciar la seva economia agrària, ja que no hem d'oblidar que a banda de la producció i la venda del vi —que era la principal activitat a què es destinava el sindicat— també estava previst intervenir en l'elaboració i la venda de l'oli, ametlles i avellanes, així com en la compra de material i estris d'ús en el camp. Igualment, la posada en marxa de la Caixa de Crèdit Agrícola responia a la dificultat que tenien parcers i petits i mitjans propietaris per aconseguir diners per finançar les millores desitjades, la qual cosa provocava sovint una dependència del gran terratinent que encotillava, amb les condicions imposades, les perspectives d'aquells.

Avui, setanta-set anys després de la fundació, el Sindicat alionenc continua viu i amb empenta, és la seu on quasi tots els productors vitícoles del poble porten la seva collita, juga també un paper important en l'elaboració d'oli i la compra d'adobs per als socis, i desenvolupa a la perfecció la missió per a la qual va ésser creat. Possiblement aquest fet seria la millor recompensa per als que l'any 1911, amb tota la il·lusió i l'esforç de què foren capaços, varen aconseguir edificar-lo i ser, en el seu moment, capdavanters en l'aplicació de tècniques i infraestructures modernes en el camp de la viticultura a Catalunya.

Notes

¹ Arxiu Municipal de Valls (AMV). Fons Patrimonials. Fons Baldrich-Coll. Documentació per classificar. Any 1777.

² *Ferrocarril de Valls a Villanueva y Barcelona. Memoria descriptiva, facultativa y económica*. Villanueva i la Geltrú, Establecimiento tipográfico de José A. Milá. 1878, pàg. 48-59.

³ PEDRERO CABALLERO, Emilio: *Guía de Valls y su partido*. Imprenta la Catalana. Valls, 1900, pàg. 166-169

⁴ Arxiu Municipal de Valls (AMV). Fotocòpia de la transcripció del *Llibre de Ntra. Sra. del Lledó*. L'original es troba a l'arxiu dels Caputxins de Sarrià.

⁵ MARTINELL IBRUNET, Cèsar: *Valls, segle XIX*. Col·lecció Estudis Vallencs. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1972, pàg. 51-53.

⁶ La figura d'Antoni Escoda està injustament tractada per la historiografia existent, i la seva personalitat i la seva trajectòria continuen en l'oblit malgrat haver jugat un paper de gran rellevància en una època d'agitació social i política que marcà d'alguna manera l'evolució del model de societat fins als nostres dies.

⁷ ANGUERA I NOLLA, Pere: "Components i algunes motivacions del primer carlisme català", dins *Revoltes populars contra el poder de l'estat*. Ed. Centre de Lectura. Reus, 1992.

⁸ Arxiu Municipal de Valls (AMV). Fons Patrimonials. Fons Prats. Documentació per classificar: Carta de l'Ajuntament d'Alió adreçada al Govern Civil l'any 1867.

⁹ Arxiu Municipal de Valls (AMV). Fons Patrimonials. Fons Baldrich-Coll, núm. reg. 681.

¹⁰ Vegeu nota 8.

¹¹ Vegeu nota 2.

¹² Vegeu nota 3.

¹³ GAVALDÀ i TORRENTS, Antoni: *L'associacionisme agrari a Catalunya. El model de la Societat Agrícola de Valls: 1888-1988*. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1989, pàg. 46-47.

¹⁴ Ibídem, pàg. 221-226.

¹⁵ GAVALDÀ i TORRENTS, Antoni, i SANTESMASES i OLLÉ, Josep: *Història econòmico-social de les cooperatives agrícoles de Nules (1917-1992)*. Col·lecció Estudis Comarcals. Ed. Institut d'Estudis Vallencs (IEV). Valls, 1993, pàg. 19.

¹⁶ BATALLA i MONNÉ, Lluís: "El Sindicat Agrícol i Caixa Rural d'Alió, a Tarragona Agrícola, núm. 2. Tarragona, 1913.

¹⁷ Vegeu *Diario de Reus*, núm. 280, del 6 de desembre de 1911.

¹⁸ Congreso Vitícola de San Sadurní de Noya. *Acta informada de la sesión celebrada en 19 de Mayo de 1898*. Ed. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1898.

¹⁹ *Gaceta de Madrid*, del 30 de gener de 1906. Llei de Sindicats Agrícoles.

²⁰ Vegeu GAVALDÀ i TORRENTS, Antoni: *L'associacionisme agrari...*, pàg. 147.

²¹ GAVALDÀ i TORRENTS, Antoni: "La implantació i consolidació de la Federació Agrícola Catalano-Balear a les comarques de la demarcació de Tarragona (1905-1928)", dins *Revista de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI). 140 aniversari 1851-1991*. Ed. IACSI. Barcelona 1991.

²² *El Porvenir*, núm. 387, del 25 d'agost de 1906.

²³ Vegeu GAVALDÀ i TORRENTS, Antoni: *L'associacionisme agrari...*, pàg. 259.

²⁴ Ibídem, pàg. 257.

²⁵ Vegeu nota 19. Llei de Sindicats. article 7: "Creación ó fomento de institutos o combinaciones de crédito agrícola (personal, pignoraticio ó hipotecario), bién sea directamente dentro de la misma Asociación, bién estableciendo o secundando Cajas, Bancos o Pósitos separados de ella, bien constituyéndose la Asociación en intermediaria entre tales establecimientos y los individuos de ella."

²⁶ Volem fer constar que originàriament a la façana hi constava la llegenda "Sindicat Agrícol d'Alió" i que posteriorment, tal com avui podem apreciar, s'hi va afegir la *a* d'agrícola; per això aquesta *a* és de mida diferent a la resta de lletres.

²⁷ Vegeu *Diario de Reus*, núm. 280, del 6 de desembre de 1911, pàg. 1. Vegeu *Crònica de Valls*, núm. 339, del 9 de desembre de 1911.

²⁸ CAMPLONCH I ROMEU, Isidre: *Cellers cooperatius de producció i venda*. Ed. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1917.

²⁹ Vegeu nota 16.

³⁰ BATALLA I MONNÉ, Lluís: "El Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Alió II", dins *Tarragona Agrícola*, núm. 3. Tarragona, 1913.

³¹ Vegeu CAMPLONCH I ROMEU, Isidre: *Cellers cooperatius...*, pàg. 142.

³² Ibídem, pàg. 188-189.

³³ Ibídem, pàg. 189.

³⁴ Ibídem, pàg. 190.

³⁵ BUQUERAS I BACH, Josep Maria: "L'arquitecte Cèsar Martinell i les cooperatives de l'Alt Camp", dins *Quaderns de Vilaniu*, 18. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1990, pàg. 26.

³⁶ AV: *Arquitectura del Camp. Guia*. Ed. Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya (COAC). Demarcació de Tarragona. Autoritat Portuària de Tarragona. Tarragona, 1995, pàg. 186.

³⁷ MARTINELL I BRUNET, Cèsar: *Construcciones agrarias en Cataluña*. Ed. Gaya Ciencia SA. Barcelona, 1975, pàg. 39.

³⁸ Ibídem, pàg. 93.

³⁹ RÀFOLS, J.F.: *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*. Nova edició 5 v, pàg. 363. Edicions Catalanes. Barcelona, 1980-1981.

⁴⁰ CATÀ I CATÀ, Enric: "Glosa de l'arquitecte Claudi Duran i Ventosa", dins de *l'Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya*. Barcelona, 1926, pàg. 139-141.

Fonts documentals

Arxiu Municipal de Valls (AMV). Valls

- Fons Patrimonials. Fons Baldrich-Coll
- Fons Patrimonials. Fons Prats
- Biblioteca Auxiliar

Arxiu Històric del Port de Tarragona (AHPT) Tarragona

- *Gaceta de Madrid*. 1906

Centre de Documentació del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya (COAC).

Demarcació de Tarragona

- *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*, de J.F. Ràfols. Barcelona, 1980-1981

Arxiu Històric del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya (COAC). Demarcació de Barcelona

- *Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya*. 1926

Hemeroteca Municipal de Tarragona

- Revista *Tarragona Agrícola*

Biblioteca del Centre de Lectura de Reus

- *Diario de Reus*

Biblioteca Popular de Valls

- *Crònica de Valls*

Fons documental d'Antoni Gavaldà i Torrents. Valls

- *Cellers cooperatius de producció i venda*, d'Isidre Campllonch. Ed. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1917

Fons documental de Jordi Mercadé i Compte. Valls

- Revista *Ceràmica*, núm 43. 1992

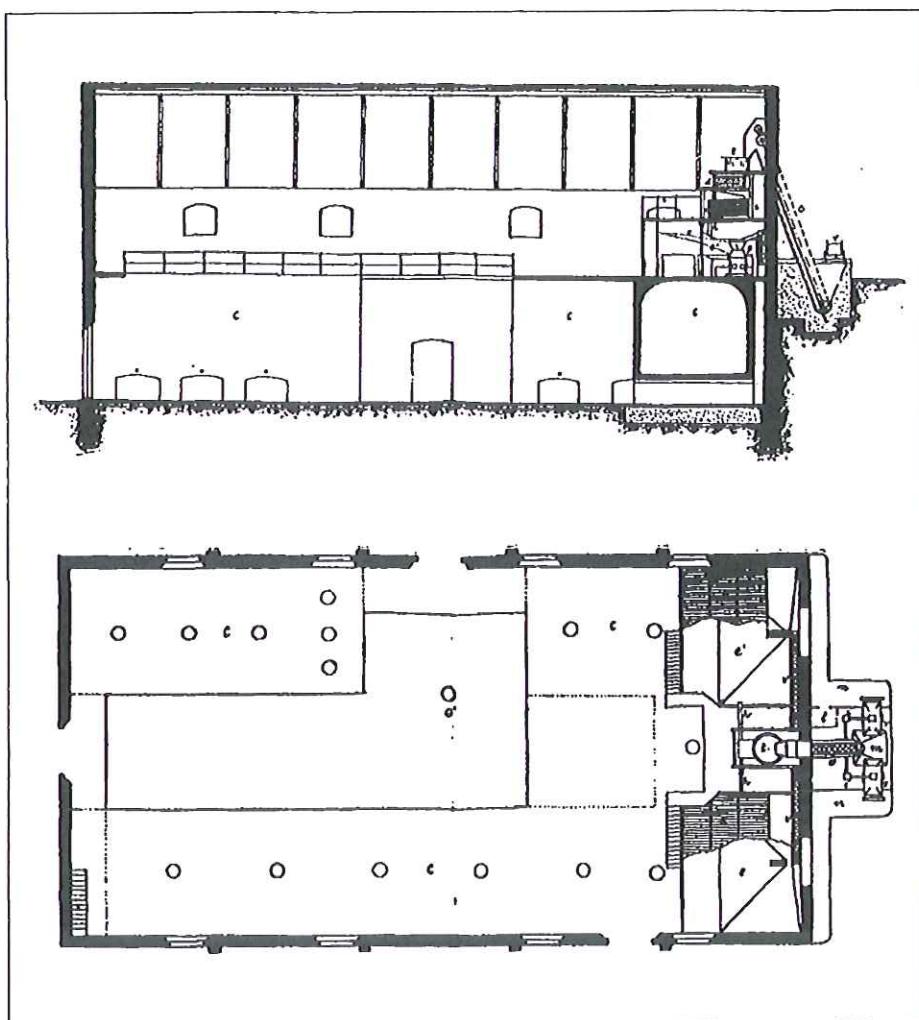
Fons documental de Lluís Batalla i Vallvey. Alió

- Reglament de la Cooperativa Obrera de Consum i Germandat d'Alió. 1905
- Reglament del Sindicat Agrícola d'Alió. 1911

Bibliografia

- AD. *Arquitectura del Camp. Guia.* Ed. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Tarragona/Autoritat Portuària de Tarragona. Tarragona, 1995.
- Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya 1926.* Ed. Associació d'Arquitectes de Catalunya. Barcelona, 1926.
- BALLESTER CASTELLÓ, Francesc: *Cooperación agrícola. Bodegas cooperativas de producción y venta (Apuntes para un libro).* Talleres gráficos de Eduardo Navas. Reus-Barcelona, 1916.
- BATALLA I MONNÉ, Lluís: "Sindicat Agrícol i Caixa Rural d'Alió", dins de la revista *Tarragona Agrícola*, núm 2. Any 1. Tarragona, 1913.
- BATALLA I MONNÉ, Lluís: "Sindicat Agrícol i Caixa Rural d'Alió-II", dins de la revista *Tarragona Agrícola*, núm 3. Any 1. Tarragona, 1913.
- BUQUERAS I BACH, Josep: L'arquitecte Cèsar Martinell i les cooperatives agrícoles de l'Alt Camp", dins dels *Quaderns de Vilaniu*, núm. 18. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1990.
- CAMPLLONCH I ROMEU, Isidro: *Cellers cooperatius de producció i venda. Cooperació agrícola.* Publicació de l'Excm. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1917.
- CARDÓ i SOLER, Josepa: *L'evolució dels conreus del Camp de Tarragona a partir del segle XVIII.* Col·lecció Estudis Vallencs XIII. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1983.
- ESQUÉ I BOLEDA, Claudi: *El nostre Sindicat Agrícola en plena postguerra 1940-1956.* Ed. Autor. Vallbona de les Monges, 1985.
- FUGUET I SANS, Joan: *El primer celler cooperatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol: la Sociedad de Trabajadores Agrícolas del Pueblo de Barberá.* Ed. Caixa de Pensions "la Caixa", 1980.
- GAVALDÀ, A. i SANTESMASES, J.: *Història econòmico-social de les cooperatives agrícoles de Nulles (1917-1992).*
- GAVALDÀ I TORRENTS, Antoni: "La implantació i consolidació de la Federació Agrícola Balear a les comarques de la demarcació de Tarragona (1905-1928)", dins de la *Revista de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.* Any CXL. 1851-1991. 140 aniversari. Ed. IACSI. Barcelona, pàg. 85-96.
- GAVALDÀ I TORRENTS, Antoni: *L'associacionisme agrari a Catalunya. El model de la Societat Agrícola de Valls: 1888-1988.* Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Col·lecció Estudis Vallencs, XXIII-XXIV. 2 vol. Valls, 1989.
- MARTINELL I BRUNET, Cèsar: *Valls, segle XIX.* Col·lecció Estudis Vallencs, VII. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1972.
- MARTINELL I BRUNET, Cèsar: *Construcciones agrarias en Cataluña.* Ed. Gaya Ciencia. Barcelona, 1975.
- MAYAYO I ARTAL, Andreu: "El naixement del moviment cooperatiu a la Conca de Barberà", a *Estudis d'Història Agrària*, 5. Curial Edicions Catalanes. Barcelona, 1985.
- NAGEL, Klaus Jürgen, i RIU DE MARTÍN, Carmen: "La decoración cerámica en las cooperativas vinícolas catalanas", dins de la revista *Cerámica.* Ed. Keramos. 1992.
- SANTESMASES I OLLÉ, Josep: "Els inicis de l'associacionisme agrari a Vila-rodona: la Societat de Treballadors Agrícoles", a *Quaderns de Vilaniu*, núm 17. Ed. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1990, pàg. 3-38.

Secció longitudinal i planta del Sindicat alionenc. Fotografies publicades al llibre *Cellers cooperatius de producció i venda*, d'Isidre Campllonch i Romeu. Barcelona, 1917. (Autor desconeugut).
Data: abans de 1917)

Apèndix 1

Ferro-carril de Valls a Villanueva y Barcelona (Concesión por Ley de 12 de Enero de 1877). Memoria Descriptiva, Facultativa y Económica. Villanueva y Geltrú. 1878. Imp. Establecimiento Tipográfico de José A. Milá. (Dades referides a Alió).

Población y medios de transporte

Vecinos:	152
Habitantes:	750
Movimiento anual de viajeros:	2.880
Carros de todas clases:	40
Caballerías mayores:	40
Caballerías menores:	16

Consumo (en kg/año)

Carne:	1.260
Cerdo:	3.714
Vino:	100.000
Aguardiente:	3.125
Aceite:	5.490
Harina:	80.000
Arroz:	3.040
Cebada:	27.000
Algarrobas:	4.200
Salvado:	8.000
Jabón:	1.540
Carbón:	1.625
Pesca salada:	10.500
Sal:	31.500
Varios granos y legumbres:	600
Total:	281.594

Producción agrícola (en kg/año)

Vino:	198.400
Trigo:	364.000
Aceite:	3.833
Algarrobas:	--
Cebada:	151.100
Maíz:	--
Habichuelas:	--
Varios granos:	104.000
Avellana:	--
Cáñamo:	--
Ajos:	--
Patatas:	--
Frutas:	--
Total:	821.333

Producción industrial (tipo y kg/año)

Número y clase de establecimientos industriales: una fábrica de aguardiente

Hilados de algodón:	--
Tejidos de algodón:	--
Tejidos de lana:	--
Harina:	--
Aguardiente:	102.000
Varios:	--
Total:	102.000

Exportación (en kg/año)

Vino:	984.000
Aguardiente:	99.875
Algarrobas:	--
Harina:	284.000
Cebada:	124.000
Otros granos y legumbres:	103.400
Ajos:	--
Papel:	--
Hilados y tejidos:	--
Fruta:	--
Cáñamo:	--
Patatas y remolacha:	--
Varios:	--
Total:	1.595. 275

Importación (en kg/año)

Carnes en vivo:	1.000
Vino y licores:	--
Cereales:	--
Arroz:	3.040
Algarrobas:	4.200
Legumbres:	600
Fruta:	--
Azufre:	9.920
Carbón vegetal:	1.625
Pesca salada:	10.500
Aceite:	1.657
Jabón:	1.540
Sal:	31.500
Hulla y petróleo:	--
Total:	65.582

Apèndix 2

PEDRERO CABALLERO, Emilio: *Guía de Valls y su partido*. Imp. La Catalana. Valls, 1900, pàg. 166-169. (Dades referides a Alió).

ALIÓ

Bonita población de 700 almas, situada a 5 kilómetros de Valls en la carretera de Alcover a Calafell, y á 25 de Tarragona.

Tiene 165 edificios distribuidos en 15 calles y 4 plazas y 33 aislados; su término municipal que coje una extensión de 1.100 jornales estadísticos, limita con los de Valls, Puigpelat, Brafim, Vilarrodona y Pla de Cabra; 25.676 pesetas de riqueza imponible; el presupuesto municipal asciende a 5.134 pesetas; es población esencialmente agrícola y su terreno es todo de secano.

El casco de población se halla asentado en una extensa llanura de terreno esmeradamente cultivado, cubierto por un cielo alegre de un azul purísimo, y allá a lo lejos recrean la vista y esparsen el ánimo las sierras de Cabra por un lado, las de Montagut por otro, y la silueta de varios pueblos y multitud de caseríos por lo restante.

Su industria está reducida a la fabricación de aguardiente en muy poca escala.

Las calles, excepción hecha de la carretera, son estrechas, tortuosas, y mal acondicionadas, por efecto sin duda de quedar en muchas partes en descubierto, formando el suelo, el subsuelo que es de lastra y conglomerado.

Aunque la población es muy escasa de aguas, a medio kilómetro de ella se han hecho trabajos de alumbramiento dando por resultado dejar al descubierto un abundantísimo manantial cuyo cristalino líquido irá á engrosar el caudal del acueducto de Tarragona.

Constituyen la producción principal el vino, las almendras y los cereales, existiendo muy poco arbolado.

Es curato de entrada. La iglesia del pueblo sólida y relativamente espaciosa, está bajo la advocación de San Bartolomé y tanto el Ayuntamiento como las escuelas están en local alquilado.

Para la instrucción pública existen en Alió una escuela elemental completa de niños y otra de niñas, á cada una de las cuales asisten unos 50 alumnos.

El actual Ayuntamiento está constituido por los individuos siguientes:

Alcalde: D. José Bellvé Plana

Síndico: D. Alfonso Montserrat Ferré

Concejales: D. José Domingo Aymerich

“ D. Juan Domingo Sabaté

“ D. Lorenzo Coll Cunillera

“ D. José Batalla Segarra

Secretario D. Juan Doménech Escodé

Juez

D. Pablo Oller Llort

Fiscal

D. Cristóbal Montserrat

Maestros

D. Rafael Moliné Bujons
Da. Antonia Güell Josa

Cura-párroco

Rdo. Don Juan Torner Vilaseca

Cosecheros de vino

D. Cristobal Montserrat Milá
“ Luis Batalla Monné
“ Miguel Plana Llorens
“ Francisco Montserrat y Montserrat
“ Juan Bellvé Ferreté
“ Pablo Domingo Galofré
“ Juan Domingo Montserrat
“ Antonio Ferré y Ferré
“ Francisco Guinovart Badia

Cosecheros de almendras

D. Francisco Montserrat y Montserrat
“ Cristóbal Montserrat Milá
“ Juan Plana Marimón
“ Miguel Plana y Llorens

Cosecheros de cereales

Los mismos que cosechan vino y almendras

Cafés

D. José Sendrós Vives
“ Florencio Robert Francesch

Abaceros

D. Pablo Oller Llort
“ Sebastián Montserrat Rafí
“ Juan Balañà Oller

Carpinteros

D. Sebastián Montserrat Rafí
“ Salvador Esteve

Herreros

D. Emilio Aluja Domingo
“ José Anguela Miró

Panaderos

D. Alfonso Montserrat Ferré
“ José Balañà Oller

Tratante de vinos

D. Ramón Cristiá Segalá

El correo se recibe en Alió diariamente a las once y media y el coche que hace la carrera entre Valls y Vilarrodonia pasa por Alió llevando pasajeros, carga y encargos para los dos puntos.

Dos kilómetros más allá de Alió está el cruce de la carretera de Tarragona á Pont de Armentera por Brásim y Vilarrodonia con la de Alcover á Calafell.

La estación más cercana á Alió es la de Valls.

El coche hace dos viajes diarios a Valls saliendo de Alió a las 11 y media de la mañana y a las 4 de la tarde.

Apèndix 3

Reglament de la Societat Cooperativa Obrera i Germandat d'Alió. Imprenta d'E. Queralt, Valls, 1908.

REGLAMENTO DE LA HERMANDAD

CAPÍTULO PRIMERO

Constitución de la Sociedad

Art. 1º. Se constituye una Sociedad cooperativa de consumo que se denominará "COOPERATIVA OBRERA..." siendo su objeto el de proveer a sus asociados en las mejores condiciones posibles, de los artículos de comer, beber y arder que crea convenientes.

Art. 2º. Esta Sociedad tendrá su domicilio en la casa número..... de la calle de la carretera Alió.

Lluís Batalla Monné, principal impulsor del Sindicat Agrícola d'Alió.
(Autor: Torres. Fotografia facilitada per Manuel-Lluís Batalla)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

CAPÍTULO SEGUNDO

Admisión de los socios

Art. 3º. Podrán pertenecer a la Sociedad: 1º Todos los vecinos varones de esta Villa que lo soliciten y cuenten dieciséis años cumplidos; 2º Que pidan el ingreso a la Junta por escrito firmado por el solicitante y dos socios que apoyen la petición, en la inteligencia de que admitido que sea, hasta transcurridos quince días a contar desde aquel en que haya solicitado la admisión, no se le considerará como miembro de la Cooperativa.

Art. 4º. Todo socio una vez admitido tendrá la obligación de satisfacer seis pesetas por derechos de entrada en el acto de comunicarse la admisión.

CAPÍTULO TERCERO

De los socios

Art. 5º. Todo socio que se ausentase de esta Villa para fijar su residencia en otro punto, deberá ponerlo previamente en conocimiento del Presidente de la Junta, el cual le concederá la baja; y en caso de volver a avecindarse en esta localidad, podrá ingresar de nuevo en la Sociedad, pero a condición de satisfacer las cantidades que en el año de su ausencia hayan ingresado los demás socios hasta el día en que se le dé de alta.

Art. 6º. Todo socio podrá tomar fiado, en caso de manifiesta necesidad, de los artículos que se expenden en la Cooperativa, hasta la cantidad de cuatro pesetas, siendo de obligación al finalizar el mes, satisfacer el déficit. Si así no lo hiciera se le fijará por la Junta un plazo para cumplir el compromiso, y de no verificarlo dentro de él será expulsado de la Sociedad el socio moroso.

Art. 7º. Cuando fallezca algún individuo de la Sociedad, podrán continuar formando parte de la misma sus herederos ó la persona por el designada en las mismas condiciones y con iguales derechos que los demás socios. En caso de no querer continuar, se le abonará la mitad de los derechos que a prorrata le correspondan.

Art. 8º. Cuando algún individuo o socio de la misma tuviese alguna queja o reclamación que hacer, la formulará por escrito o de palabra al Presidente de la Junta, y este de acuerdo con ella aplicará el correctivo correspondiente a la falta.

Art. 9º. Todos los socios dentro del local de la Sociedad deberán respetarse mutuamente y guardarán el decoro y buen comportamiento que corresponde y se observe en toda asociación bien organizada. Si hubiese algún socio que, faltando a lo preceptuado, con su proceder turbase el orden y la buena armonía, será por la primera vez amonestado por el Presidente de la Junta o el que haga sus veces, y caso de no enmendarse será expulsado de la Sociedad. De la medida podrá reclamar ante una Junta General, que de pedirla el interesado, se convocará al efecto.

Art. 10º. Si algún socio cometiese fraude, en perjuicio de la sociedad, una vez el hecho se haya aclarado, el socio culpable será inmediatamente expulsado, quedando al arbitrio de la Junta, el llevarlo o no a los Tribunales de Justicia.

Art. 11º. Todos los socios estarán en un pie de absoluta igualdad, así en derechos como en deberes. No se podrá por tanto otorgar distinciones ni crear títulos de socio honorario ni de mérito, establecer ninguna otra preeminencia que contrarie esa perfecta igualdad.

CAPÍTULO CUARTO

De la Junta de Gobierno

Art. 12º. Representará y administrará la Sociedad una Junta compuesta de un Presidente, un Vice-presidente, un Tesorero, un Contador, un Secretario, y dos Vocales, todos los cuales serán elegidos por sufragio directo del seno de la misma. Dicha Junta se renovará totalmente cada año el primer domingo del mes de Enero, pudiendo ser reelegidos los nombrados. Todos los cargos serán gratuitos.

Art. 13º. Será obligación del Presidente presidir las Juntas así generales como de cualquier otro género, y hacer cumplir las prescripciones de este Reglamento, los acuerdos que se tomen y demás que tienda al buen régimen y próspera marcha de la Sociedad.

Art. 14º. El Vicepresidente substituirá al Presidente en casos de ausencia y enfermedad; verificando las operaciones de transacción que, de acuerdo con la Junta, crea convenientes.

Art. 15º. El Tesorero llevará un libro en el que anotará escrupulosamente las entradas y salida de fondos de pertenencia de la Sociedad.

Art. 16º. El Contador llevará un libro de cargo y data para anotar en él todos los gastos e ingresos. Intervendrá en las entradas y salidas de baja a cuyo fin ante la Junta deberá hacer cada trimestre el estado de cuentas y el Balance de la Sociedad que quedará expuesto en el local social.

Art. 17º. El Secretario llevará un libro de registro de socios, otro de actas en el que constan las de las Juntas Generales, y las de la Junta de Gobierno, así como los acuerdos que se toman.

Llevará además otro libro en el que consten las entradas y salidas.

Art. 18º. Los vocales turnarán mensualmente en la vigilancia y servicios que interesen a la Sociedad.

Art. 19º. Será obligación de la Junta celebrar Junta General ordinaria cada trimestre, presentando en ellas el estado de cuentas y tratándose de aquellos asuntos que a la vida de la Sociedad afecten.

Art. 20º. Para autorizar sus documentos la Sociedad usará un sello con la inscripción “COOPERATIVA OBRERA.....” que guardará el Secretario.

CAPÍTULO QUINTO

Régimen económico

Art. 21º. El capital social será constituido por la cuota de ingresos que abonarán los socios como queda dicho, y por los arbitrios extraordinarios que en las Juntas Generales se determine y logre.

Estos fondos se destinan a proveer de géneros la “Cooperativa” y a cubrir las atenciones que el buen régimen y sostenimiento de la misma exijan.

Art. 22º. Toda modificación, supresión o adición de cualquier artículo que se estime conveniente en lo venidero, será propuesto en Junta General de socios, y luego de discutida, el acuerdo que recaiga, tomado por mayoría, se considerará como formando parte de este Reglamento, siendo el acuerdo obligatorio desde el momento de tomado para todos los asociados.

CAPÍTULO SEGUNDO

Admisión de los socios

Art. 3º. Podrán pertenecer a la Sociedad: 1º Todos los vecinos varones de esta Villa que lo soliciten y cuenten dieciséis años cumplidos; 2º Que pidan el ingreso a la Junta por escrito firmado por el solicitante y dos socios que apoyen la petición, en la inteligencia de que admitido que sea, hasta transcurridos quince días a contar desde aquel en que haya solicitado la admisión, no se le considerará como miembro de la Cooperativa.

Art. 4º. Todo socio una vez admitido tendrá la obligación de satisfacer seis pesetas por derechos de entrada en el acto de comunicarse la admisión.

CAPÍTULO TERCERO

De los socios

Art. 5º. Todo socio que se ausentase de esta Villa para fijar su residencia en otro punto, deberá ponerlo previamente en conocimiento del Presidente de la Junta, el cual le concederá la baja; y en caso de volver a avenirse en esta localidad, podrá ingresar de nuevo en la Sociedad, pero a condición de satisfacer las cantidades que en el año de su ausencia hayan ingresado los demás socios hasta el día en que se le dé de alta.

Art. 6º. Todo socio podrá tomar fiado, en caso de manifiesta necesidad, de los artículos que se expenden en la Cooperativa, hasta la cantidad de cuatro pesetas, siendo de obligación al finalizar el mes, satisfacer el déficit. Si así no lo hiciera se le fijará por la Junta un plazo para cumplir el compromiso, y de no verificarlo dentro de él será expulsado de la Sociedad el socio moroso.

Art. 7º. Cuando fallezca algún individuo de la Sociedad, podrán continuar formando parte de la misma sus herederos ó la persona por el designada en las mismas condiciones y con iguales derechos que los demás socios. En caso de no querer continuar, se le abonará la mitad de los derechos que a prorrata le correspondan.

Art. 8º. Cuando algún individuo o socio de la misma tuviese alguna queja o reclamación que hacer, la formulará por escrito o de palabra al Presidente de la Junta, y este de acuerdo con ella aplicará el correctivo correspondiente a la falta.

Art. 9º. Todos los socios dentro del local de la Sociedad deberán respetarse mutuamente y guardarán el decoro y buen comportamiento que corresponde y se observe en toda asociación bien organizada. Si hubiese algún socio que, faltando a lo preceptuado, con su proceder turbase el orden y la buena armonía, será por la primera vez amonestado por el Presidente de la Junta o el que haga sus veces, y caso de no enmendarse será expulsado de la Sociedad. De la medida podrá reclamar ante una Junta General, que de pedirla el interesado, se convocará al efecto.

Art. 10º. Si algún socio cometiese fraude, en perjuicio de la sociedad, una vez el hecho se haya aclarado, el socio culpable será inmediatamente expulsado, quedando al arbitrio de la Junta, el llevarlo o no a los Tribunales de Justicia.

Art. 11º. Todos los socios estarán en un pie de absoluta igualdad, así en derechos como en deberes. No se podrá por tanto otorgar distinciones ni crear títulos de socio honorario ni de mérito, establecer ninguna otra preeminencia que contrarie esa perfecta igualdad.

CAPÍTULO CUARTO

De la Junta de Gobierno

Art. 12º. Representará y administrará la Sociedad una Junta compuesta de un Presidente, un Vice-presidente, un Tesorero, un Contador, un Secretario, y dos Vocales, todos los cuales serán elegidos por sufragio directo del seno de la misma. Dicha Junta se renovará totalmente cada año el primer domingo del mes de Enero, pudiendo ser reelegidos los nombrados. Todos los cargos serán gratuitos.

Art. 13º. Será obligación del Presidente presidir las Juntas así generales como de cualquier otro género, y hacer cumplir las prescripciones de este Reglamento, los acuerdos que se tomen y demás que tienda al buen régimen y próspera marcha de la Sociedad.

Art. 14º. El Vicepresidente substituirá al Presidente en casos de ausencia y enfermedad; verificando las operaciones de transacción que, de acuerdo con la Junta, crea convenientes.

Art. 15º. El Tesorero llevará un libro en el que anotará escrupulosamente las entradas y salida de fondos de pertenencia de la Sociedad.

Art. 16º. El Contador llevará un libro de cargo y data para anotar en él todos los gastos e ingresos. Intervendrá en las entradas y salidas de baja a cuyo fin ante la Junta deberá hacer cada trimestre el estado de cuentas y el Balance de la Sociedad que quedará expuesto en el local social.

Art. 17º. El Secretario llevará un libro de registro de socios, otro de actas en el que constan las de las Juntas Generales, y las de la Junta de Gobierno, así como los acuerdos que se toman.

Llevará además otro libro en el que consten las entradas y salidas.

Art. 18º. Los vocales turnarán mensualmente en la vigilancia y servicios que interesen a la Sociedad.

Art. 19º. Será obligación de la Junta celebrar Junta General ordinaria cada trimestre, presentando en ellas el estado de cuentas y tratándose de aquellos asuntos que a la vida de la Sociedad afecten.

Art. 20º. Para autorizar sus documentos la Sociedad usará un sello con la inscripción “COOPERATIVA OBRERA.....” que guardará el Secretario.

CAPÍTULO QUINTO

Régimen económico

Art. 21º. El capital social será constituido por la cuota de ingresos que abonarán los socios como queda dicho, y por los arbitrios extraordinarios que en las Juntas Generales se determine y logre.

Estos fondos se destinan a proveer de géneros la “Cooperativa” y a cubrir las atenciones que el buen régimen y sostenimiento de la misma exijan.

Art. 22º. Toda modificación, supresión o adición de cualquier artículo que se estime conveniente en lo venidero, será propuesto en Junta General de socios, y luego de discutida, el acuerdo que recaiga, tomado por mayoría, se considerará como formando parte de este Reglamento, siendo el acuerdo obligatorio desde el momento de tomado para todos los asociados.

CAPÍTULO SEXTO

Disolución de la Sociedad

Art. 23º. En cualquier tiempo que se acuerde la disolución de la Sociedad, los fondos tal vez existentes, así como los utensilios géreros y demás a la misma pertenecientes, se repartirán por partes iguales entre los socios; y lo que no fuese susceptible de partición se venderá en subasta a la llana, y el producto que se obtenga se repartirá en la conformidad antedicha.

Alió, treinta de Abril de mil novecientos cinco.- La Comisión: Pablo Jofre.- José Pié.- José Ventura.

Presentado este Reglamento en duplicado ejemplar hoy día de la fecha en este Gobierno de Provincia.- Tarragona 11 de Mayo de 1905.- El Gobernador interino.- M. de Castro.

REGLAMENTO DE LA HERMANDAD

Artículo I. El objeto de la misma es socorrer mútuamente a los socios inscritos en ella en caso de enfermedad o muerte.

Artículo II. Para ser socio de número, es necesario tener diez y seis años cumplidos y no exceder de cuarenta, a fin de tener derecho al socorro que proporciona la Hermandad a los socios enfermos.

Artículo III. La demanda de admisión como socio se hará al presidente por proposición de dos socios, escrita o verbal, fijándose su nombre en lugar público dentro de la Sociedad, por espacio de quince días, debiendo el socio propuesto acreditar con debida forma su buen estado de salud, y si la junta o algún socio sospechan que el propuesto padeciese algún defecto físico, tendrá facultades la Junta para hacerlo reconocer por un señor facultativo durante el primer mes de su ingreso en la misma, y si se le encontrase algún mal oculto no manifestado por el propuesto, quedará excluido de la misma, perdiendo todos sus derechos.

En caso de querer pertenecer dicho individuo a la Hermandad sin percibir socorro alguno, podrá ser de nuevo propuesto para ingresar en la misma, haciéndose constar el defecto que padece. Así mismo podrán ser propuestos los que padeciendo algún defecto físico y lo hagan constar en su ingreso y deseen ser socios sin derecho al socorro por dicho defecto.

Artículo IV. Todos los socios que a su ingreso a la Hermandad estén comprendidos a la edad de diez y seis a cuarenta años, pagarán por derechos de entrada la cantidad de quince pesetas. Todos los menores de edad y los no comprendidos menores de edad pagarán la cantidad de pesetas veinte y cinco a su entrada.

Artículo V. Todo socio pagará la cantidad de cincuenta céntimos mensuales pagaderos por trimestres y una peseta con cincuenta céntimos durante el primer mes de cada trimestre.

Artículo VI. El socio que no satisfaciese durante el primer mes la cantidad correspondiente al trimestre quedará suspenso de cobro en caso de enfermar en dicho trimestre.

Y si transcurridos los tres meses no ha satisfecho dicha cantidad después de ser amonestado dos veces por el recaudador, será expulsado de la Hermandad sin reclamación ni derecho alguno.

Artículo VII. El socio que se separe de la Hermandad con una o más mensualidades atrasadas o cualquier otro débito que en la misma tenga pendiente, y desease ingresar de nuevo en ella, no podrá verificarlo si antes no paga los descubiertos que tenga y derechos de entrada que le correspondan.

Artículo VIII. Todos los socios son indistintamente elegibles para cualquier cargo de gobierno y administración de la hermandad, y por consiguiente voz y voto.

Artículo IX. Si algún socio se ausentase de esta población o falleciere, podrán ingresar en su lugar el padre o uno de sus hermanos, siendo siempre preferible el mayor de sus hijos si los tuviera, reuniendo unos y otros las condiciones de edad, el cual no pagará derechos de entrada pero sí las cuotas correspondientes.

Artículo X. Todos los socios que siendo de la Sociedad y no lo sean de la Hermandad y deseen ingresar a ésta, tendrán tiempo hasta el cuarto trimestre de mil novecientos ocho sin pagar derecho o entrada alguna, y transcurrido dicho tiempo pagarán por entrada lo que les pertenezca según el fondo que haya en la misma.

Artículo XI. Será obligación de la junta directiva el examinar trimestralmente todas sus cuentas y actos.

Artículo XII. Los individuos que compongan la junta directiva podrán ser reelegidos, pero en este caso será libre la aceptación del cargo si no ha transcurrido un año hasta su reelección, pero transcurrido dicho tiempo, quedan obligados a desempeñar el cargo como los demás socios.

Artículo XIII. El socio que no quiera desempeñar el cargo para que ha sido nombrado dejará de pertenecer a la sociedad y perderá todos sus derechos como a socio.

Obligaciones de los enfermeros

Artículo XIV. El cargo de enfermero es obligatorio para todos los socios que tienen derecho al socorro, hallándose en las mismas condiciones que determinan los artículos doce y trece.

Artículo XV. Los enfermeros tendrán la obligación de visitar a los enfermos dos veces por semana, desde la salida del sol hasta las diez de la noche en verano, y en invierno hasta las ocho; si la casa del enfermo se encontrara cerrada durante dichas horas, perderá el enfermo tres días de socorro.

Artículo XVI. Los enfermeros tendrán la obligación de visitar a los enfermos para ver si cumplen estrictamente lo mandado por el facultativo, y al que se encontrara faltando a lo ordenado, dejará de cobrar cuatro días de socorro por cada falta en que incurra.

Así mismo el enfermero que dejase de dar aviso al presidente de las faltas encontradas, será multado con dos pesetas cincuenta céntimos por cada una.

Artículo XVII. Al restablecerse el enfermo deberá hacer pasar aviso al enfermero, anticipadamente del día en que haya de salir de casa y enterarle de las obligaciones que le imponga el facultativo.

Artículo XVIII. Todo socio que se halle enfermo de medicina cobrará la cantidad de una peseta cincuenta céntimos diarios hasta que sea dado de alta por el facultativo.

Y los enfermos de cirugía cobrarán la cantidad de una peseta diaria si la enfermedad durara más de tres días.

CAPÍTULO SEXTO

Disolución de la Sociedad

Art. 23º. En cualquier tiempo que se acuerde la disolución de la Sociedad, los fondos tal vez existentes, así como los utensilios géneros y demás a la misma pertenecientes, se repartirán por partes iguales entre los socios; y lo que no fuese susceptible de partición se venderá en subasta a la llana, y el producto que se obtenga se repartirá en la conformidad antedicha.

Alió, treinta de Abril de mil novecientos cinco.- La Comisión: Pablo Jofre.- José Pié.- José Ventura.

Presentado este Reglamento en duplicado ejemplar hoy día de la fecha en este Gobierno de Provincia.- Tarragona 11 de Mayo de 1905.- El Gobernador interino.- M. de Castro.

REGLAMENTO DE LA HERMANDAD

Artículo I. El objeto de la misma es socorrer mútuamente a los socios inscritos en ella en caso de enfermedad o muerte.

Artículo II. Para ser socio de número, es necesario tener diez y seis años cumplidos y no exceder de cuarenta, a fin de tener derecho al socorro que proporciona la Hermandad a los socios enfermos.

Artículo III. La demanda de admisión como socio se hará al presidente por proposición de dos socios, escrita o verbal, fijándose su nombre en lugar público dentro de la Sociedad, por espacio de quince días, debiendo el socio propuesto acreditar con debida forma su buen estado de salud, y si la junta o algún socio sospechan que el propuesto padeciese algún defecto físico, tendrá facultades la Junta para hacerlo reconocer por un señor facultativo durante el primer mes de su ingreso en la misma, y si se le encontrase algún mal oculto no manifestado por el propuesto, quedará excluido de la misma, perdiendo todos sus derechos.

En caso de querer pertenecer dicho individuo a la Hermandad sin percibir socorro alguno, podrá ser de nuevo propuesto para ingresar en la misma, haciéndose constar el defecto que padece. Así mismo podrán ser propuestos los que padeciendo algún defecto físico y lo hagan constar en su ingreso y deseen ser socios sin derecho al socorro por dicho defecto.

Artículo IV. Todos los socios que a su ingreso a la Hermandad estén comprendidos a la edad de diez y seis a cuarenta años, pagarán por derechos de entrada la cantidad de quince pesetas. Todos los menores de edad y los no comprendidos menores de edad pagarán la cantidad de pesetas veinte y cinco a su entrada.

Artículo V. Todo socio pagará la cantidad de cincuenta céntimos mensuales pagaderos por trimestres y una peseta con cincuenta céntimos durante el primer mes de cada trimestre.

Artículo VI. El socio que no satisfaciese durante el primer mes la cantidad correspondiente al trimestre quedará suspenso de cobro en caso de enfermar en dicho trimestre.

Y si transcurridos los tres meses no ha satisfecho dicha cantidad después de ser amonestado dos veces por el recaudador, será expulsado de la Hermandad sin reclamación ni derecho alguno.

Artículo VII. El socio que se separe de la Hermandad con una o más mensualidades atrasadas o cualquier otro débito que en la misma tenga pendiente, y desease ingresar de nuevo en ella, no podrá verificarlo si antes no paga los descubiertos que tenga y derechos de entrada que le correspondan.

Artículo VIII. Todos los socios son indistintamente elegibles para cualquier cargo de gobierno y administración de la hermandad, y por consiguiente voz y voto.

Artículo IX. Si algún socio se ausentase de esta población o falleciere, podrán ingresar en su lugar el padre o uno de sus hermanos, siendo siempre preferible el mayor de sus hijos si los tuviera, reuniendo unos y otros las condiciones de edad, el cual no pagará derechos de entrada pero sí las cuotas correspondientes.

Artículo X. Todos los socios que siendo de la Sociedad y no lo sean de la Hermandad y deseen ingresar a ésta, tendrán tiempo hasta el cuarto trimestre de mil novecientos ocho sin pagar derecho o entrada alguna, y transcurrido dicho tiempo pagarán por entrada lo que les pertenezca según el fondo que haya en la misma.

Artículo XI. Será obligación de la junta directiva el examinar trimestralmente todas sus cuentas y actos.

Artículo XII. Los individuos que compongan la junta directiva podrán ser reelegidos, pero en este caso será libre la aceptación del cargo si no ha transcurrido un año hasta su reelección, pero transcurrido dicho tiempo, quedan obligados a desempeñar el cargo como los demás socios.

Artículo XIII. El socio que no quiera desempeñar el cargo para que ha sido nombrado dejará de pertenecer a la sociedad y perderá todos sus derechos como a socio.

Obligaciones de los enfermeros

Artículo XIV. El cargo de enfermero es obligatorio para todos los socios que tienen derecho al socorro, hallándose en las mismas condiciones que determinan los artículos doce y trece

Artículo XV. Los enfermeros tendrán la obligación de visitar a los enfermos dos veces por semana, desde la salida del sol hasta las diez de la noche en verano, y en invierno hasta las ocho; si la casa del enfermo se encontrara cerrada durante dichas horas, perderá el enfermo tres días de socorro.

Artículo XVI. Los enfermeros tendrán la obligación de visitar a los enfermos para ver si cumplen estrictamente lo mandado por el facultativo, y al que se encontrara faltando a lo ordenado, dejará de cobrar cuatro días de socorro por cada falta en que incurra.

Así mismo el enfermero que dejase de dar aviso al presidente de las faltas encontradas, será multado con dos pesetas cincuenta céntimos por cada una.

Artículo XVII. Al restablecerse el enfermo deberá hacer pasar aviso al enfermero, anticipadamente del día en que haya de salir de casa y enterarle de las obligaciones que le imponga el facultativo.

Artículo XVIII. Todo socio que se halle enfermo de medicina cobrará la cantidad de una peseta cincuenta céntimos diarios hasta que sea dado de alta por el facultativo.

Y los enfermos de cirugía cobrarán la cantidad de una peseta diaria si la enfermedad durara más de tres días.

Artículo XIX. Al socio que se le declarase crónica su enfermedad, será socorrido con siete pesetas y cincuenta céntimos mensuales en todo el tiempo de su duración, pagándole los noveinta días primeros de su enfermedad como si lo estuviera de enfermedad aguda.

Artículo XX. Los socios que hallándose de viage caigan enfermos en otra población serán socorridos al igual que los presentes en ésta, debiendo acreditar su enfermedad y días de duración, con un certificado del médico que le asista.

No será socorrido el socio que viajando caiga enfermo en poblaciones epidemiadas.

Artículo XXI. No podrá salir de casa ningún enfermo sin la autorización del facultativo.

Artículo XXII. No cobrarán socorro las enfermedades sobrevenidas voluntariamente o como vulgarmente se dice "buscadas" como son las procedentes de riñas, embriaguez, venéreo, etc.

Artículo XXIII. Si la familia del enfermo demorase la entrega de la baja una vez en su poder, la junta podrá descontar los días de socorro que hayan mediado hasta la presentación de dicha baja al enfermero.

Artículo XXIV. Así mismo se le suspenderá el socorro por cuatro días al enfermo de medicina y a tenor de lo dispuesto en el artículo diez y seis, los socios que estando enfermos salgan sin permiso del facultativo o bien, que teniéndolo, salgan a las horas desde la salida del sol hasta la puesta, o bien en días intempestivos, así como los que se hallen trabajando en algunos queaceres domésticos.

Artículo XXV. Así como los comprendidos en enfermedad de cirugía podrán salir las horas que tengan a bien sin poder hacer trabajo alguno ni salir a otra población.

Artículo XXVI. Todos los socios tendrán obligación de prestarse mutuamente el auxilio necesario en caso de enfermedad grave, asistiendo en casa del enfermo y en particular de noche, estableciendo un turno riguroso de dos individuos, a los que les tocase dicho servicio tendrán la obligación de asistir a la casa del paciente dos horas después de ponerse el sol hasta la mañana del día siguiente una hora antes de ser día.

Artículo XXVII. Al que faltare a lo prevenido en el artículo anterior después de ser avisado para ir a prestar el auxilio que por su turno le pertenece, si estuviera en el término municipal y si dentro de tres horas no se presentase para prestar el auxilio o no mandase otra persona en su lugar será expulsado de la Hermandad sin tener derecho a reclamación alguna.

Artículo XXVIII. La familia del socio que falleciere será socorrida con 15 pesetas y si renuncia a dicha cantidad, la Junta Directiva acordará su inversión.

Artículo XXIX. Se entiende que todos los socios que entren desde aquí en adelante vendrán obligados a ingresar en la Hermandad.

DISPOSICIONES GENERALES

Todo socio que infrinja las disposiciones de este Reglamento, faltando al orden y decoro que debe observarse en todos los actos, será amonestado una vez si la falta es leve, y con la supresión temporal de socio o la expulsión de la Hermandad si la falta es grave, o considerada así por la Junta, dándose en este último caso cuenta de dicho incidente en la primera reunión general que se celebre.

Apèndix 4

Regalment del Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Alió. Imprenta Castells. Valls. 1911.

CAPÍTULO I*Objeto de la sociedad*

Art. 1º. La sociedad se denominará “Sindicato Agrícola y Caja Rural de Alió”, y tendrá domicilio propio.

Art. 2º. El objeto del Sindicato y Caja Rural es dar a sus miembros las ventajas de elaboración y venta en común de vinos, aceites, almendras y avellanas; comprar abonos, máquinas, instrumentos de cultivo y recolección, plantas, semillas y demás elementos de producción y fomento agrícola, y la creación de una Caja de Crédito Agrícola a fin de estimular el ahorro entre los agricultores inculcando y favoreciendo el crédito popular.

Art. 3º. La Sociedad es ajena a todo fin político, y no podrá recibir subvenciones de aspirantes a Senador y Diputado; y su duración es indefinida.

Art. 4º. Los socios del Sindicato Agrícola son honorarios, efectivos y adoptivos.

1º Socios honorarios son los que contribuyen a los fines del Sindicato, bien con su cooperación personal, bien con algún donativo.

2º Son socios efectivos los que tengan los atributos que expresa el artículo 5º.

3º Son socios adoptivos, los que anualmente soliciten a la Junta los beneficios que resulten por sus productos mediante las condiciones generales de los demás socios.

CAPÍTULO II*De los socios efectivos y del capital*

Art. 5º.

1º Para ser socio efectivo se requiere aportar a la elaboración y venta a lo menos las tres cuartas partes del fruto que se cosecha siempre que dicha elaboración resulte más perfecta y económica que haciéndola uno en particular.

2º Ser mayor de veinte y cinco años.

3º Ser propietario, aparejero o arrendatario de fincas rústicas.

4º Ser admitido por la Junta Directiva, por mayoría de dos terceras partes de socios.

Art. 6º. No podrán ser socios los que no gocen de los derechos civiles o estén incapacitados jurídicamente.

Art. 7º. La cualidad de socio se adquiere: por admisión de la Directiva, en la forma expresada en el artículo cuarto, y previa la presentación de dos socios quienes serán responsables del nuevo socio mientras fuerzas mayores no eximan dicha responsabilidad. Y se pierde: por renuncia espontánea; por expulsión de la Junta en caso de indignidad o del incumplimiento del reglamento, por ausencia de dos años sin aviso de que continue asociado. La pérdida de condición de socio no exime a éste, y a falta suya sus herederos, de las obligaciones anteriormente contraídas por la Sociedad y en curso en el momento de cesar el socio en sus derechos.

El socio que entrase después de la fecha de creación de este Sindicato: pagará el capital e intereses que le correspondan.

Art. 8º. En el caso de expulsión o renuncia de un socio, perderá los derechos que en la Sociedad tuviere.

Artículo XIX. Al socio que se le declarase crónica su enfermedad, será socorrido con siete pesetas y cincuenta céntimos mensuales en todo el tiempo de su duración, pagándole los novecientos días primeros de su enfermedad como si lo estuviera de enfermedad aguda.

Artículo XX. Los socios que hallándose de viage caigan enfermos en otra población serán socorridos al igual que los presentes en ésta, debiendo acreditar su enfermedad y días de duración, con un certificado del médico que le asista.

No será socorrido el socio que viajando caiga enfermo en poblaciones epidemias.

Artículo XXI. No podrá salir de casa ningún enfermo sin la autorización del facultativo.

Artículo XXII. No cobrarán socorro las enfermedades sobrevenidas voluntariamente o como vulgarmente se dice "buscadas" como son las procedentes de riñas, embriaguez, venéreo, etc.

Artículo XXIII. Si la familia del enfermo demorase la entrega de la baja una vez en su poder, la junta podrá descontar los días de socorro que hayan mediado hasta la presentación de dicha baja al enfermero.

Artículo XXIV. Así mismo se le suspenderá el socorro por cuatro días al enfermo de medicina y a tenor de lo dispuesto en el artículo diez y seis, los socios que estando enfermos salgan sin permiso del facultativo o bien, que teniéndolo, salgan a las horas desde la salida del sol hasta la puesta, o bien en días intempestivos, así como los que se hallen trabajando en algunos queaceres domésticos.

Artículo XXV. Así como los comprendidos en enfermedad de cirugía podrán salir las horas que tengan a bien sin poder hacer trabajo alguno ni salir a otra población.

Artículo XXVI. Todos los socios tendrán obligación de prestarse mutuamente el auxilio necesario en caso de enfermedad grave, asistiendo en casa del enfermo y en particular de noche, estableciendo un turno riguroso de dos individuos, a los que les tocase dicho servicio tendrán la obligación de asistir a la casa del paciente dos horas después de ponerse el sol hasta la mañana del día siguiente una hora antes de ser día.

Artículo XXVII. Al que faltare a lo prevenido en el artículo anterior después de ser avisado para ir a prestar el auxilio que por su turno le pertenece, si estuviera en el término municipal y si dentro de tres horas no se presentase para prestar el auxilio o no mandase otra persona en su lugar será expulsado de la Hermandad sin tener derecho a reclamación alguna.

Artículo XXVIII. La familia del socio que falleciere será socorrida con 15 pesetas y si renuncia a dicha cantidad, la Junta Directiva acordará su inversión.

Artículo XXIX. Se entiende que todos los socios que entren desde aquí en adelante vendrán obligados a ingresar en la Hermandad.

DISPOSICIONES GENERALES

Todo socio que infrinja las disposiciones de este Reglamento, faltando al orden y decoro que debe observarse en todos los actos, será amonestado una vez si la falta es leve, y con la supresión temporal de socio o la expulsión de la Hermandad si la falta es grave, o considerada así por la Junta, dándose en este último caso cuenta de dicho incidente en la primera reunión general que se celebre.

Apèndix 4

Regalment del Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Alió. Impremta Castells. Valls, 1911.

CAPÍTULO I*Objeto de la sociedad*

Art. 1º. La sociedad se denominará “Sindicato Agrícola y Caja Rural de Alió”, y tendrá domicilio propio.

Art. 2º. El objeto del Sindicato y Caja Rural es dar a sus miembros las ventajas de elaboración y venta en común de vinos, aceites, almendras y avellanas; comprar abonos, máquinas, instrumentos de cultivo y recolección, plantas, semillas y demás elementos de producción y fomento agrícola, y la creación de una Caja de Crédito Agrícola a fin de estimular el ahorro entre los agricultores inculcando y favoreciendo el crédito popular.

Art. 3º. La Sociedad es ajena a todo fin político, y no podrá recibir subvenciones de aspirantes a Senador y Diputado; y su duración es indefinida.

Art. 4º. Los socios del Sindicato Agrícola son honorarios, efectivos y adoptivos.

1º Socios honorarios son los que contribuyen a los fines del Sindicato, bien con su cooperación personal, bien con algún donativo.

2º Son socios efectivos los que tengan los atributos que expresa el artículo 5º.

3º Son socios adoptivos, los que anualmente soliciten a la Junta los beneficios que resulten por sus productos mediante las condiciones generales de los demás socios.

CAPÍTULO II*De los socios efectivos y del capital*

Art. 5º.

1º Para ser socio efectivo se requiere aportar a la elaboración y venta a lo menos las tres cuartas partes del fruto que se cosecha siempre que dicha elaboración resulte más perfecta y económica que haciéndola uno en particular.

2º Ser mayor de veinte y cinco años.

3º Ser propietario, aparcero o arrendatario de fincas rústicas.

4º Ser admitido por la Junta Directiva, por mayoría de dos terceras partes de socios.

Art. 6º. No podrán ser socios los que no gocen de los derechos civiles o estén incapacitados jurídicamente.

Art. 7º. La cualidad de socio se adquiere: por admisión de la Directiva, en la forma expresada en el artículo cuarto, y previa la presentación de dos socios quienes serán responsables del nuevo socio mientras fuerzas mayores no eximan dicha responsabilidad. Y se pierde: por renuncia espontánea; por expulsión de la Junta en caso de indignidad o del incumplimiento del reglamento, por ausencia de dos años sin aviso de que continue asociado. La pérdida de condición de socio no exime a éste, y a falta suya sus herederos, de las obligaciones anteriormente contraídas por la Sociedad y en curso en el momento de cesar el socio en sus derechos.

El socio que entrase después de la fecha de creación de este Sindicato; pagará el capital e intereses que le correspondan.

Art. 8º. En el caso de expulsión o renuncia de un socio, perderá los derechos que en la Sociedad tuviere.

Art. 9º. Al pretender un socio que se le de de baja, ésta no tendrá efecto hasta tres meses después de haberlo solicitado, quedando responsable de las operaciones pendientes de realización.

Art. 10º. Los derechos, frutos y capital de un socio difunto quedan a favor del heredero o herederos.

Art. 11º. Los socios se comprometen a pagar solidariamente los capitales para la compra del solar, edificio y máquinas, que se tomarán a préstamo obligándose a firmar las letras necesarias.

Art. 12º. Cada socio cooperará al capital social, con un tanto por ciento de sus frutos que no podrá exceder del diez por ciento.

Art. 13º. Del stock de frutos y mercancías aportadas al Sindicato al verificarse la venta del todo o parte de él, se entenderá que se vende proporcionalmente á las unidades aportadas por cada individuo. Reservándose no obstante, la facultad a cada socio de vender, por mediación de la Junta, su parte íntegra, siempre que ésta sea separada; la misma facultad tendrán un número de socios que formen un total de quinientas cargas, mediando siempre la conformidad del vendedor con la Junta, por el precio de la venta. Además, el socio estará obligado a practicar la liquidación de graduación en la forma que disponga la Junta dentro de sus atribuciones.

Art. 14º. Los derechos de los socios son:

1º Adquirir mediante precio y condiciones estipuladas por la Junta Directiva y con la aprobación del Consejo General, todo aquello que el Sindicato adquiera con destino a los asociados.

2º Colocar sus capitales en la Caja Social.

3º Obtener de la Caja prestamos en la forma reglamentaria.

4º Inspeccionar y mirar como propio las operaciones y elaboraciones que se verifican ejerciendo este derecho en Junta General.

5º Tomar parte en las votaciones, teniendo uno o más votos, según sean las unidades agrícolas en que coopere.

Art. 15º. Sus deberes son:

1º Cumplir fielmente el Reglamento

2º Desempeñar fiel y honradamente cualquier cargo o comisión que se le confiase.

3º Responder con sus haberes solidariamente de las obligaciones que éste contraiga en forma legal y con arreglo al Reglamento.

4º Asistir a las reuniones generales.

5º Procurar el fomento de la asociación.

6º Satisfacer una cuota anual destinada a atender los gastos generales de elaboración agrícola y para aumentar los fondos de reserva; dicha cuota no podrá exceder de 0'15 pesetas hectólitro de vino elaborado.

Art. 16º. El socio que una vez falsificase los productos a elaborar, el que pusiese tierra, piedras ú objetos cualesquiera para aumentar el peso, el que obrase con la mala intención para inutilizar una máquina; perderá en beneficio de la Caja la cantidad o cantidades falsificadas.

Siempre que el acarreo de los frutos que llevan estas adiciones ilegales, no sea el mismo propietario, deberá darse aviso inmediato á éste para que adopte las medidas necesarias en evitación de este abuso.

Art. 17º. Los socios no tendrán nunca derechos ni en caso de la disolución de la Sociedad a divisiones, beneficios y repartos activos, de ningún género. Las ganancias que puedan obtenerse, se aplicarán a un fondo de reserva que en caso de disolverse la Asociación, los socios que así lo acuerden los destinarán a beneficencia municipal.

Art. 18º. La Sociedad existirá mientras haya número de socios suficientes para la formación de Junta Directiva y como á maximum es ilimitado el número.

CAPÍTULO III

De la Junta Directiva

Art. 19º. La Sociedad será regida por un Consejo o Junta Directiva compuesta de nueve socios, cinco de los cuales se escogerán entre los que acrediten cuatro o más abonarés, y entre estos habrá el presidente; los otros cuatro, serán, dos de entre la clase media, y dos de la última clase, para que tengan representación todas las clases sociales.

Art. 20º. La renovación se efectuará cada año, eligiendo la tercera parte de ella en Consejo General y pudiendo ser reelegidos todos o parte de ellos al aspirar el tiempo de su gestión. En este caso la aceptación del cargo es voluntaria.

Art. 21º. La cesación de la tercera parte de la Directiva en el primer año se determinará por suerte entre los nueve consejeros uno de cada clase; igual procedimiento se seguirá en el segundo año. En lo sucesivo, cesarán por orden de antigüedad.

Art. 22º. Las vacantes que por cualquier causa ocurran no serán ocupadas o cubiertas hasta la primera Junta General reglamentaria que se celebre.

Art. 23º. Elegidos los socios para la Junta Directiva, éstos designarán de entre ellos los que han de desempeñar los cargos de Presidente, Vice Presidente, Cajero, Contador y Secretario. Los cuatro restantes quedarán como vocales. Dichos cargos serán siempre gratuitos y obligatorios, menos en el caso de la reelección.

Art. 24º. En el caso de que el excesivo trabajo exigiera un auxiliar para Secretario y agente comercial, éste será retribuido de acuerdo con la Junta Directiva.

Art. 25º. Todas las operaciones que realice la Asociación deberán ser autorizadas e intervenidas por el Presidente, el Secretario y el Contador.

Art. 26º. Es privativo de la Junta señalar el crédito que la Asociación pueda otorgar a cada uno de los asociados; y esta fijación de crédito se determinará precisamente por votaciones secretas, empleando bolas blancas y negras.

Art. 27º. Formulará la Directiva Reglamentos o bases para las operaciones a que se dedica el Sindicato, cuidando siempre que no se separen de los fines para que fué creado. Dichas bases deberán presentarse a la aprobación en Junta General.

Art. 28º. Tendrá la Junta Directiva la plena y absoluta representación de la Sociedad y la administración de la misma, de suerte que con la sola excepción de las facultades taxativamente atribuidas a la Junta General asumirá la administración y gobierno de la Sociedad.

Del Presidente

Art. 29º. Son atribuciones del Presidente.

Presidir las sesiones de la Junta Directiva y de Consejo General, velar por el exacto cumplimiento de los Estatutos; dirigir las discusiones; ejercer todas las funciones de

Art. 9º. Al pretender un socio que se le de de baja, ésta no tendrá efecto hasta tres meses después de haberlo solicitado, quedando responsable de las operaciones pendientes de realización.

Art. 10º. Los derechos, frutos y capital de un socio difunto quedan a favor del heredero o herederos.

Art. 11º. Los socios se comprometen a pagar solidariamente los capitales para la compra del solar, edificio y máquinas, que se tomarán a préstamo obligándose a firmar las letras necesarias.

Art. 12º. Cada socio cooperará al capital social, con un tanto por ciento de sus frutos que no podrá exceder del diez por ciento.

Art. 13º. Del stock de frutos y mercancías aportadas al Sindicato al verificarse la venta del todo o parte de él, se entenderá que se vende proporcionalmente á las unidades aportadas por cada individuo. Reservándose no obstante, la facultad a cada socio de vender, por mediación de la Junta, su parte íntegra, siempre que ésta sea separada; la misma facultad tendrán un número de socios que formen un total de quinientas cargas, mediando siempre la conformidad del vendedor con la Junta, por el precio de la venta. Además, el socio estará obligado a practicar la liquidación de graduación en la forma que disponga la Junta dentro de sus atribuciones.

Art. 14º. Los derechos de los socios son:

1º Adquirir mediante precio y condiciones estipuladas por la Junta Directiva y con la aprobación del Consejo General, todo aquello que el Sindicato adquiera con destino a los asociados.

2º Colocar sus capitales en la Caja Social.

3º Obtener de la Caja prestamos en la forma reglamentaria.

4º Inspeccionar y mirar como propio las operaciones y elaboraciones que se verifican ejerciendo este derecho en Junta General.

5º Tomar parte en las votaciones, teniendo uno o más votos, según sean las unidades agrícolas en que coopere.

Art. 15º. Sus deberes son:

1º Cumplir fielmente el Reglamento

2º Desempeñar fiel y honradamente cualquier cargo o comisión que se le confiase.

3º Responder con sus haberes solidariamente de las obligaciones que éste contraiga en forma legal y con arreglo al Reglamento.

4º Asistir a las reuniones generales.

5º Procurar el fomento de la asociación.

6º Satisfacer una cuota anual destinada a atender los gastos generales de elaboración agrícola y para aumentar los fondos de reserva: dicha cuota no podrá exceder de 0'15 pesetas hectólitro de vino elaborado.

Art. 16º. El socio que una vez falsificase los productos a elaborar, el que pusiese tierra, piedras ú objetos cualesquiera para aumentar el peso, el que obrase con la mala intención para inutilizar una máquina; perderá en beneficio de la Caja la cantidad o cantidades falsificadas.

Siempre que el acarreo de los frutos que llevan estas adiciones ilegales, no sea el mismo propietario, deberá darse aviso inmediato á éste para que adopte las medidas necesarias en evitación de este abuso.

Art. 17º. Los socios no tendrán nunca derechos ni en caso de la disolución de la Sociedad a divisiones, beneficios y repartos activos, de ningún género. Las ganancias que puedan obtenerse, se aplicarán a un fondo de reserva que en caso de disolverse la Asociación, los socios que así lo acuerden los destinarán a beneficencia municipal.

Art. 18º. La Sociedad existirá mientras haya número de socios suficientes para la formación de Junta Directiva y como á maximum es ilimitado el número.

CAPÍTULO III

De la Junta Directiva

Art. 19º. La Sociedad será regida por un Consejo o Junta Directiva compuesta de nueve socios, cinco de los cuales se escogerán entre los que acrediten cuatro o más abonarés, y entre estos habrá el presidente; los otros cuatro, serán, dos de entre la clase media, y dos de la última clase, para que tengan representación todas las clases sociales.

Art. 20º. La renovación se efectuará cada año, eligiendo la tercera parte de ella en Consejo General y pudiendo ser reelegidos todos o parte de ellos al aspirar el tiempo de su gestión. En este caso la aceptación del cargo es voluntaria.

Art. 21º. La cesación de la tercera parte de la Directiva en el primer año se determinará por suerte entre los nueve consejeros uno de cada clase; igual procedimiento se seguirá en el segundo año. En lo sucesivo, cesarán por orden de antigüedad.

Art. 22º. Las vacantes que por cualquier causa ocurran no serán ocupadas o cubiertas hasta la primera Junta General reglamentaria que se celebre.

Art. 23º. Elegidos los socios para la Junta Directiva, éstos designarán de entre ellos los que han de desempeñar los cargos de Presidente, Vice Presidente, Cajero, Contador y Secretario. Los cuatro restantes quedarán como vocales. Dichos cargos serán siempre gratuitos y obligatorios, menos en el caso de la reelección.

Art. 24º. En el caso de que el excesivo trabajo exigiera un auxiliar para Secretario y agente comercial, éste será retribuido de acuerdo con la Junta Directiva.

Art. 25º. Todas las operaciones que realice la Asociación deberán ser autorizadas e intervenidas por el Presidente, el Secretario y el Contador.

Art. 26º. Es privativo de la Junta señalar el crédito que la Asociación pueda otorgar a cada uno de los asociados; y esta fijación de crédito se determinará precisamente por votaciones secretas, empleando bolas blancas y negras.

Art. 27º. Formulará la Directiva Reglamentos o bases para las operaciones a que se dedica el Sindicato, cuidando siempre que no se separen de los fines para que fué creado. Dichas bases deberán presentarse a la aprobación en Junta General.

Art. 28º. Tendrá la Junta Directiva la plena y absoluta representación de la Sociedad y la administración de la misma, de suerte que con la sola excepción de las facultades taxativamente atribuidas a la Junta General asumirá la administración y gobierno de la Sociedad.

Del Presidente

Art. 29º. Són atribuciones del Presidente.

Presidir las sesiones de la Junta Directiva y de Consejo General, velar por el exacto cumplimiento de los Estatutos; dirigir las discusiones; ejercer todas las funciones de

carácter ejecutivo que requiera la realización de cuantas operaciones practique la Asociación.

El Presidente representará a la asociación en todos sus actos y funciones sociales y en todas las relaciones económicas y jurídicas que procedan. En el caso que se presente un asunto urgente podrá resolver dando cuenta de él en la primera sesión que se celebre.

Del Vice-Presidente

Art. 30º. El Vice-Presidente sustituirá al Presidente en el caso de ausencia, enfermedad o dimisión de éste, teniendo los mismos derechos y deberes y facultades que el Presidente.

Del Cajero

Art. 31º. Corresponde al Cajero custodiar los fondos sociales, pagar los documentos de crédito debidamente autorizados, y cobrar sus vencimientos.

Del Contador

Art. 32º. Corresponde al Contador, presenciar las operaciones que verifique el Cajero y llevar el libro de Caja.

Del Secretario

Art. 33º. Correspondrá al Secretario autorizar con su firma e intervención todas las operaciones de la Sociedad; redactar las actas de las Juntas; llevar un registro de socios y de la correspondencia de la Asociación; oír cualquier reclamación de los socios y transmitirla al Presidente; llevar un libro en el que anotará claramente las operaciones verificadas y avisar con ocho días de anticipación la renovación o cobro de los préstamos.

Art. 34º. Los vocales suplirán en caso necesario a los que desempeñen los cargos de Cajero, Contador y Secretario.

Art. 35º. La Junta Directiva se reunirá siempre que existan asuntos pendientes y cuando el Presidente lo crea oportuno.

De la Junta General

Art. 36º. La Junta General se reunirá ordinariamente una vez al año en el mes de Enero y extraordinariamente siempre que lo crea necesario la Junta Directiva.

Art. 37º. Serán atribuciones de la Junta General: 1º Examinar y en su caso aprobar los balances que le someta la Junta Directiva. 2º Resolver sobre la inversión de las cantidades que hubiese en Caja en concepto de beneficios. 3º Nombrar los individuos que deban formar parte de la Junta Directiva. 4º Aprobar o rechazar los Reglamentos o bases que aquella presente. 5º Resolver acerca de las modificaciones del presente Reglamento.

Art. 38º. Todos los socios tienen voz y voto y podrán hacer cuantas proposiciones y observaciones estimen oportunas.

Art. 39º. Las mujeres y terratenientes podrán hacerse representar por un asociado por medio de escrito.

Art. 40º. Las votaciones serán siempre secretas y los acuerdos se tomarán por mayoría de votos o por aclamación.

Art. 41º. El número de votos que podrá emitir cada socio será proporcional al capital aportado a la Asociación a razón de un voto por cada cincuenta pesetas que haya pagado; los votos se justificarán por unos abonarés o créditos que los socios poseerán.

El socio que no tenga abonaré o crédito por no llegar a cincuenta pesetas tendrá un voto.

Art. 42º. Para que los acuerdos sean firmes deben ser adoptados por la mitad más uno de los votos.

Art. 43º. Caso de no haber podido tomarse acuerdos en la Junta General de primera convocatoria por falta de número de votos o de capital representado se podrán tomar en la segunda convocatoria que se celebrará a los ocho días del que estaba señalado por la primera.

Art. 44º. La asistencia a la Junta General es obligatoria para todos los socios, quienes pagarán, en el caso de incomparecencia no justificada, la multa con arreglo a la escala siguiente.

A los socios que por su capital aportado los corresponda un voto se les impondrá la multa de 0'25 Ptas.

De un voto a tres.....0'50 Ptas.

De tres en adelante.....2'00 Ptas.

Art. 45º. Podrá convocarse Junta General extraordinaria siempre que el Presidente o la Junta lo crea necesario o lo pidan alegando motivo razonable una tercera parte de los votos.

En las sesiones extraordinarias no se podrá tratar más que del asunto porque estén convocadas a excepción de que el Presidente, de acuerdo con la Junta, crea oportuno aprovechar la ocasión para tratar asuntos de interés.

CAPÍTULO IV

De las operaciones de la Sociedad

Art. 46º. La Sociedad admitirá imposiciones en su caja de ahorro y quedarán sometidas a las siguientes reglas:

1º Las imposiciones podrán hacerse en los días y horas señaladas por la Junta Directiva, y se admitirán de una peseta en adelante, librando a los imponentes la correspondiente libreta. 2º Las cantidades que se impongan en la caja devengarán un rédito máximo de un tres por ciento anual a contar desde el primero del mes siguiente al de la imposición. 3º Los intereses se aumentarán al capital al fin de cada año, ésto es en treinta y uno de Diciembre, y devengarán desde entonces el mismo rédito del capital. 4º No percibirán interés las cantidades impuestas por menos de un mes. 5º Cuando un imponente trate de recibir cantidades mayores de cien pesetas deberá avisar a la Caja con ocho días de anticipación. 6º Las imposiciones podrán ser rehusadas en el caso de que no pudiera colocarlas la Sociedad como préstamo a los socios.

Art. 47º. Los préstamos que la caja rural conceda a sus socios se entregarán mediante documentos mercantiles endosables y descontables que podrán renovarse de noventa a noventa días siendo facultad del deudor en cada vencimiento ó antes devolver parte o todo el capital. A los dos años deberá quedar cancelada la operación.

Art. 48º. El interés de los préstamos lo fijará la Junta Directiva procurando que sea el más módico posible y jamás podrá exceder del seis por ciento anual.

carácter ejecutivo que requiera la realización de cuantas operaciones practique la Asociación.

El Presidente representará a la asociación en todos sus actos y funciones sociales y en todas las relaciones económicas y jurídicas que procedan. En el caso que se presente un asunto urgente podrá resolver dando cuenta de él en la primera sesión que se celebre.

Del Vice-Presidente

Art. 30º. El Vice-Presidente sustituirá al Presidente en el caso de ausencia, enfermedad o dimisión de éste, teniendo los mismos derechos y deberes y facultades que el Presidente.

Del Cajero

Art. 31º. Corresponde al Cajero custodiar los fondos sociales, pagar los documentos de crédito debidamente autorizados, y cobrar sus vencimientos.

Del Contador

Art. 32º. Corresponde al Contador, presenciar las operaciones que verifique el Cajero y llevar el libro de Caja.

Del Secretario

Art. 33º. Corresponderá al Secretario autorizar con su firma e intervención todas las operaciones de la Sociedad; redactar las actas de las Juntas; llevar un registro de socios y de la correspondencia de la Asociación; oír cualquier reclamación de los socios y transmitirla al Presidente; llevar un libro en el que anotará claramente las operaciones verificadas y avisar con ocho días de anticipación la renovación o cobro de los préstamos.

Art. 34º. Los vocales suplirán en caso necesario a los que desempeñen los cargos de Cajero, Contador y Secretario.

Art. 35º. La Junta Directiva se reunirá siempre que existan asuntos pendientes y cuando el Presidente lo crea oportuno.

De la Junta General

Art. 36º. La Junta General se reunirá ordinariamente una vez al año en el mes de Enero y extraordinariamente siempre que lo crea necesario la Junta Directiva.

Art. 37º. Serán atribuciones de la Junta General: 1º Examinar y en su caso aprobar los balances que le someta la Junta Directiva. 2º Resolver sobre la inversión de las cantidades que hubiese en Caja en concepto de beneficios. 3º Nombrar los individuos que deban formar parte de la Junta Directiva. 4º Aprobar o rechazar los Reglamentos o bases que aquella presente. 5º Resolver acerca de las modificaciones del presente Reglamento.

Art. 38º. Todos los socios tienen voz y voto y podrán hacer cuantas proposiciones y observaciones estimen oportunas.

Art. 39º. Las mujeres y terratenientes podrán hacerse representar por un asociado por medio de escrito.

Art. 40º. Las votaciones serán siempre secretas y los acuerdos se tomarán por mayoría de votos o por aclamación.

Art. 41º. El número de votos que podrá emitir cada socio será proporcional al capital aportado a la Asociación a razón de un voto por cada cincuenta pesetas que haya pagado; los votos se justificarán por unos abonarés o créditos que los socios poseerán.

El socio que no tenga abonaré o crédito por no llegar a cincuenta pesetas tendrá un voto.

Art. 42º. Para que los acuerdos sean firmes deben ser adoptados por la mitad más uno de los votos.

Art. 43º. Caso de no haber podido tomarse acuerdos en la Junta General de primera convocatoria por falta de número de votos o de capital representado se podrán tomar en la segunda convocatoria que se celebrará a los ocho días del que estaba señalado por la primera.

Art. 44º. La asistencia a la Junta General es obligatoria para todos los socios, quienes pagarán, en el caso de incomparación no justificada, la multa con arreglo a la escala siguiente.

A los socios que por su capital aportado los corresponda un voto se les impondrá la multa de 0'25 Ptas.

De un voto a tres.....0'50 Ptas.

De tres en adelante..... 2'00 Ptas.

Art. 45º. Podrá convocarse Junta General extraordinaria siempre que el Presidente o la Junta lo crea necesario o lo pidan alegando motivo razonable una tercera parte de los votos.

En las sesiones extraordinarias no se podrá tratar más que del asunto porque estén convocadas a excepción de que el Presidente, de acuerdo con la Junta, crea oportuno aprovechar la ocasión para tratar asuntos de interés.

CAPÍTULO IV

De las operaciones de la Sociedad

Art. 46º. La Sociedad admitirá imposiciones en su caja de ahorro y quedarán sujetas a las siguientes reglas:

1º Las imposiciones podrán hacerse en los días y horas señaladas por la Junta Directiva, y se admitirán de una peseta en adelante, librando a los imponentes la correspondiente libreta. 2º Las cantidades que se impongan en la caja devengarán un rédito máximo de un tres por ciento anual a contar desde el primero del mes siguiente al de la imposición. 3º Los intereses se aumentarán al capital al fin de cada año, ésto es en treinta y uno de Diciembre, y devengarán desde entonces el mismo rédito del capital. 4º No percibirán interés las cantidades impuestas por menos de un mes. 5º Cuando un imponente trate de recibir cantidades mayores de cien pesetas deberá avisar a la Caja con ocho días de anticipación. 6º Las imposiciones podrán ser rehusadas en el caso de que no pudiera colocarlas la Sociedad como préstamo a los socios.

Art. 47º. Los préstamos que la caja rural conceda a sus socios se entregarán mediante documentos mercantiles endosables y descontables que podrán renovarse de noventa a noventa días siendo facultad del deudor en cada vencimiento ó antes devolver parte o todo el capital. A los dos años deberá quedar cancelada la operación.

Art. 48º. El interés de los préstamos lo fijará la Junta Directiva procurando que sea el más módico posible y jamás podrá exceder del seis por ciento anual.

Art. 49º. El que desee obtener un préstamo deberá dirigirse al Presidente expresando la cantidad que solicite, el uso genérico que quiera hacer de ella, la época en que piensa devolverlo, en todo o en parte y la prima o primas que presente en garantía. La Junta en vista de lo manifestado y de las circunstancias personales del solicitante concederá o negará el préstamo sujetándose siempre a que el empleo del capital sea para fines agrícolas.

Art. 50º. Si la demanda de préstamos excediese de los fondos disponibles, serán preferidos los solicitados por menos cantidad por plazos más breves y persona más necesitada y que ofrezca mejores garantías a juicio de la Junta.

Art. 51º. No se concederá nuevo préstamo a una misma persona mientras no haya cancelado el anterior, a menos que ofrezca distintas firmas en garantía sobre las ya existentes que cubran la nueva responsabilidad.

Art. 52º. La Asociación se reserva el derecho de exigir el pago del préstamo a su vencimiento, si la Junta Directiva así lo estimase conveniente a los intereses sociales e intentar un afianzamiento más perfecto dentro del curso de la operación si aprecia que puedan ocurrir perjuicios posibles.

Art. 53º. Al día siguiente al fijado para la renovación total o parcial de un préstamo o su cancelación será protestado en forma legal si el prestatario no compareciese a renovar o extinguir la operación.

CAPÍTULO V

Disposiciones adicionales

Art. 54º. Constituida la Asociación se formará relación de las personas inscritas; clasificándolas por el capital crédito que aporten y haciendo constar en vista de los antecedentes consultados la cuantía del crédito activo de que podrán hacer uso y del pasivo que les corresponda.

Art. 55º. Cualquier modificación que se introduzca en este reglamento y no desvirtue el objeto primario de la Sociedad deberá ser aprobada en Junta General por dos terceras partes cuando menos de los votos que representen como mínimo la mitad del capital.

Art. 56º. Caso de introducir modificaciones, ampliaciones o supresiones en el presente reglamento o en los sucesivos que puedan regir, tendrán igual fuerza ejecutiva y obligatoria por medio de acta de la sesión en que se acuerden las variaciones cuidando que en ningún caso se separen dichas variaciones de la ley de 28 de Enero de 1906.

Art. 57º. En todo lo no previsto taxativamente por este Reglamento se regirá la Asociación por las disposiciones del Código de Comercio y demás legislación vigente.

Alió, 1 Noviembre de 1911.- El Presidente, Luis Batalla.- El Secretario, Martín Queralt.- Ramón Vendrell.- Juan Gené.- Florencio Figueras.- Baldomero Vives.- José Saperas.- Ramón Jové.- Juan Magriñá.- Juan Miró.

Presentado este Reglamento en cuadruplicado ejemplar hoy día de la fecha.

Tarragona, 26 Marzo 1912.- El Gobernador, F. Schwartz

C. ANNEXES PATRIMONI: FITXES GENERALITAT

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

(39957) CENTRE HISTÒRIC D'ALIÓ - Alió (Alt Camp)

Identificació i localització	Descripció (I)	Descripció (II)	Documentació i bibliografia	Documentació gràfica	Règim jurídic i protecció
------------------------------	----------------	-----------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

Número del bé	39957
Nom del bé	CENTRE HISTÒRIC D'ALIÓ
Adreça	
Data darrera revisió	15/09/2010
Coordenades UTM	
Accés	Fàcil

Terme/s municipal/s
Alió (Alt Camp) - Tarragona
Èpoques
Medieval - XX

Estils
Obra popular

Autors

Notícies històriques
Sembla que l'emplaçament del poble coincideix amb el d'una antiga vila romana. L'any 1171 el lloc fou cedit a Ponts de Bruguera i era feu de l'església de Tarragona. Durant la primera dècada del segle XIII, l'arquebisbe Ramon de Rocabertí i el paborde Ramon de Sant Llorenç van fer successives compres del lloc d'Alió als seus propietaris. Pocs anys després el terme va passar en la seva totalitat a ser possessió de les autoritats eclesiàstiques, amb la cessió dels drets per part de Pere I. La dinàmica de població ha estat creixent al llarg dels segles, sobretot en els segles XVIII i XIX, moment de màxima expansió econòmica. La fil·loxera va fer caure aquesta economia, produint, amb el temps, una davallada demogràfica.

Descripció	El poble d'Alió es troba situat a 266 metres d'altitud, al costat de la carretera comarcal de Valls al Vendrell. Els edificis del nucli s'arreglaren a banda i banda de la carretera, mentre que el sector més antic, centrat pel carrer Major, es desenvolupa a partir de l'església fins al carrer de la Muralla. Els habitatges d'Alió presenten en general una tipologia rural; tenen planta baixa i un o dos pisos, i cobertes de teula. S'hi conserven portals amb dovelles de pedra regulars.
Notes	

Usos		
Tipusús	Ús genèric	Ús específic
Actual	Espais de comunicació	Espais de comunicació
Original	Espais de comunicació	Espais de comunicació

Estat de la conservació
Estat de conservació global
Bo
Estat de conservació entorn inmediat
Estat de conservació entorn proper

Estat de conservació sectors	
Sector	Estat conservació

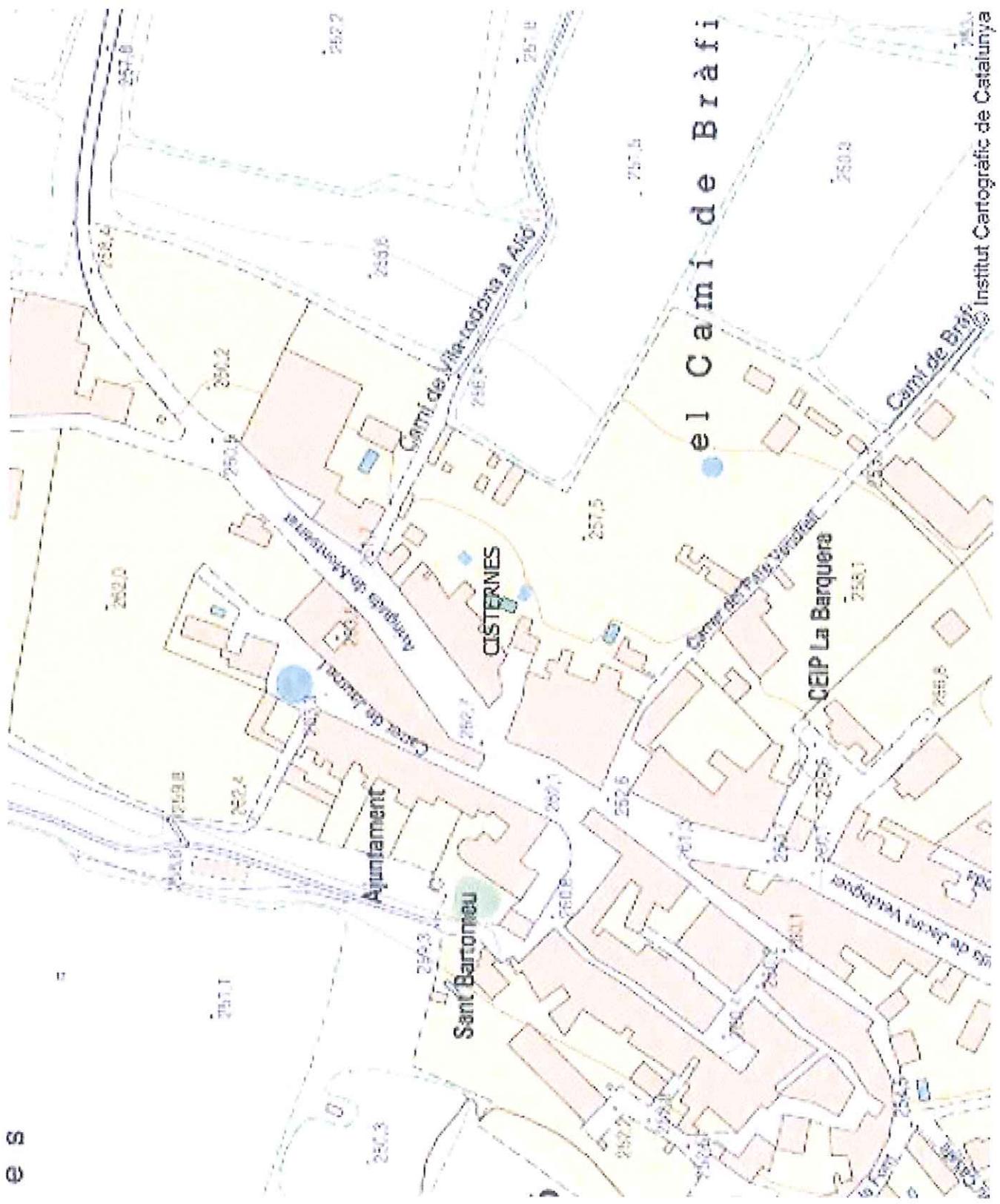
Bibliografia

Proteccions legals

Categoría	 <p>Generalitat de Catalunya Departament de Territori i Sostenibilitat Direcció General d'Urbanisme Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona</p>
Classificació	
Entorn de protecció	
Tipus patrimoni	
Registre BCIN/Catàleg BCIL	
Registre BIC	
Disposició	
Data disposició	

Publicació
Data publicació
Data publicació BOE
Data comunicació Generalitat
Delimitació
Comentari
Acord C.T. Cultura desc. BCIL
Acord C.T. Urbanisme desc. BCIL
Data catàleg municipal
Altres figures de protecció municipal
Patrimoni mundial
Altres proteccions

[Imprimir](#) [Informe](#) [Tancar](#)

(38916) CISTERNES - Alió (Alt Camp)

Identificació i localització	Descripció (I)	Descripció (II)	Documentació i bibliografia	Documentació gràfica	Règim jurídic i protecció
------------------------------	----------------	-----------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

Número del bé	38916
Nom del bé	CISTERNES
Adreça	Av. Montserrat, 12 - Camí d'Alió
Data darrera revisió	06/11/2009
Coordenades UTM	X: 358359.56 Y: 4573068.66
Accés	Fàcil

Terme/s municipal/s

Alió (Alt Camp) - Tarragona

Èpoques

XVIII

Estils

Obra popular

Autors

Notícies històriques

Descripció

DESCRIPCIÓ TIPOLÒGICA: El nucli interior de la masia de can Fargas el forma una construcció rectangular de característiques constructives i decoratives medievals que corresponen a una torre defensiva. Al voltant d'aquesta torre es desenvolupà posteriorment la masia pròpiament dita que es va anar ampliant i modificant segons les necessitats residencials i de l'explotació agrícola al llarg del temps. La torre data del segle XI però caldria fer un estudi exhaustiu de l'evolució de l'imoble, així com una excavació per tal de poder estudiar els paraments ocults per altres construccions. Les mides interiors de la torre són de 7,04 x 2,93 m i el gruix dels murs va entre 0,81 i 1.12 m. La torre és de carreus de pedra de proporcio horitzontal en fileres regulars. Els carreus presenten una junta molt característica: enrasada a la superfície i remarcada en fresc per un punxó. Aquesta tipologia és pròpia del segle X. S'accedeix a la torre des del pati mitjançant una escala de dos trams des de l'exterior. Actualment està coberta per un voladís de vidre amb suport de ferro de factura molt recent. La planta baixa de la torre té coberta de volta de canó. L'arrebossat dels murs no permet distingir l'aparell constructiu d'aquests ni de la volta. A l'interior trobem un arc de pas que pot indicar l'existència d'una subdivisió en origen, que possiblement es repetia en el pis superior. La primera planta presenta un espai diàfan on s'hi aprecien senyals de reformes diverses. Destaquen les pintures amb motius geomètrics (escacat blancs i mangres sobre un arrebossat de morter de calç) possiblement hi havia decoració figurativa però no es veu clarament pel mal estat de conservació. Les pintures són medievals, daten entre els segles XIII-XIV o inicis del XV. A la planta segona s'hi accedeix per una petita obertura en el mur sud. La coberta està constituïda per un embigat de fusta a quatre aigües amb teula àrab i remat de dos gerres ceràmiques de les quals només se'n conserva una. Els quatre costats de la torre presenten una galeria de tres arcs de mig punt, dels quals els tres estan tapiats, només està lliure el de la façana principal. Les cisternes s'ubiquen entre l'avinguda de Montserrat i el camí d'Alió. Es tracta d'una estructura pròpia de l'arquitectura popular d'indrets on l'aigua és escassa. Són de fet dos dipòsits subterrans per a conservar aigua de pluja. Les cisternes es troben ubicades una al costat de l'altra i estan comunicades per tal d'usar-les aprofitant el sistema de vasos comunicants. Les parets internes d'ambdues cisternes es troben recobertes per una barreja de calç, terra, òxid de ferro, argila vermella i segurament amb llentiscle, i més concretament el màstic de l'arbust per tal d'ajudar a la impermeabilització. Aquesta és una tècnica usada des d'antic a l'Europa mediterrània. La cisterna A presenta una planta rectangular de 6,90 m de llargada i 3,14 m d'amplada. L'alçada màxima és de 3,38 m, la línia d'imposta arriba a 2,06m. La coberta és de volta de canó. El volum interior del dipòsit és de més de 45m3. La boca de la cisterna és de planta quadrada i es troba al centre d'un dels extrems llargs de la volta. Aquesta obertura serveix per poder treure aigua de la cisterna mitjançant una gallada i fou feta en el moment de construcció d'aquesta. Pel que fa a la cisterna B, la planta és rectangular de 6,96 m per 2,64m. L'alçada màxima és de 2,84 m i la línia d'imposta arriba a 2,04 m. La coberta és de volta de canó. El volum interior del dipòsit arriba als 53 m3. En aquest cas la boca també és de planta quadrada, però sembla que va ser oberta en posterioritat a la construcció de la cisterna. La construcció podria datar del segle XVIII.

Notes

Usos

Tipus ús

ús genèric

ús específic

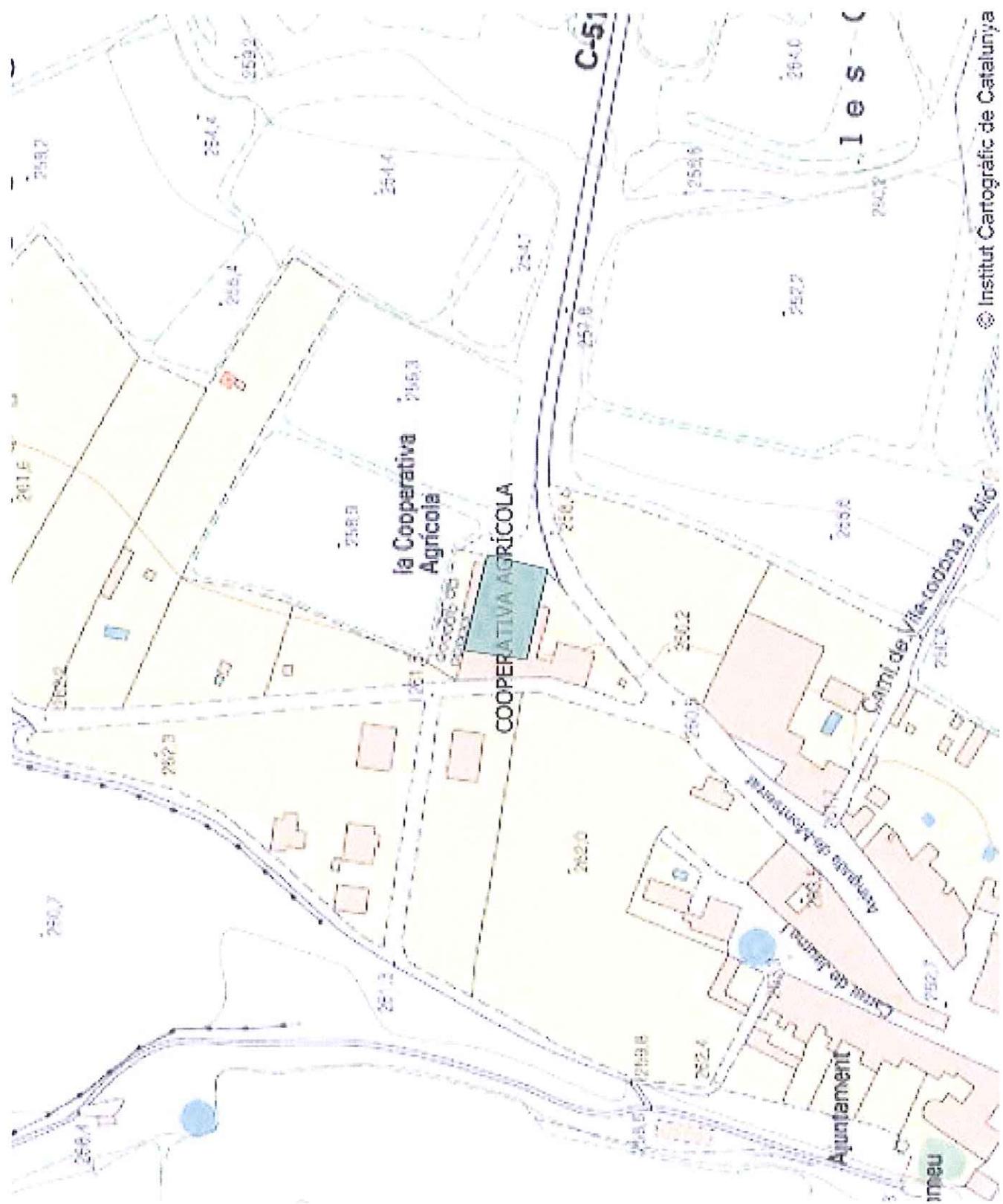
Original

Industrial

Generalitat de Catalunya
Departament de l'Interior i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

[Actual](#)[En desús](#)[En desús](#)**Estat de la conservació**[**Estat de conservació global**](#)[**Estat de conservació entorn inmediat**](#)[**Estat de conservació entorn proper**](#)**Estat de conservació sectors**[Sector](#)[Estat conservació](#)**Bibliografia****Proteccions legals**[Categoria BCIL](#)[Classificació](#)[Entorn de protecció](#)[Tipus patrimoni](#)[Registre BCIN/Catàleg BCIL](#) 2282[Registre BIC](#)[Disposició](#) Acord Ple Consell Comarcal[Data disposició](#) 29/07/2009[Publicació](#)[Data publicació](#)[Data publicació BOE](#)[Data comunicació Generalitat](#)[Delimitació](#)[Comentari](#)[Acord C.T. Cultura desc. BCIL](#)[Acord C.T. Urbanisme desc. BCIL](#)[Data catàleg municipal](#)[Altres figures de protecció municipal](#)[Patrimoni mundial](#)[Altres proteccions](#)[Imprimir](#) [Informe](#) [Tancar](#)

© Institut Cartogràfic de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

(2174) COOPERATIVA AGRÍCOLA - Alió (Alt Camp)

Identificació i localització	Descripció (I)	Descripció (II)	Documentació i bibliografia	Documentació gràfica	Règim jurídic i protecció
------------------------------	----------------	-----------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

Número del bé	2174
Nom del bé	COOPERATIVA AGRÍCOLA
Adreça	Av. Montserrat
Data darrera revisió	01/12/1984
Coordenades UTM	X: 358457.61 Y: 4573256.72
Accés	Fàcil

Terme/s municipal/s
Alió (Alt Camp) - Tarragona

Èpoques
XX (Descripció - 1917)

Estils

Noucentisme
Modernisme

Autors

MARTINELL BRUNET, Cesar.

Notícies històriques

La Cooperativa Agrícola d'Alió es va fundar com a societat l'any 1909. L'edifici del celler fou construït dos anys després, el 1911 i fou ampliat el 1917 per l'arquitecte Cèsar Matinell, en un moment d'expansió del cooperativisme propi de la política de la Mancomunitat de Catalunya. En l'actualitat manté la funció per a què fou construïda.

Descripció L'edifici té planta rectangular. La coberta, a dues vessants, està sostinguda per encavallades. La façana té la porta d'arc de mig punt, de maó, emmarcat per successius arcs concèntrics, i amb una decoració de rajola on figura el nom de Sindicat Agrícola. Damunt de la porta hi ha una finestra de tres obertures, i a la part superior un escut de Catalunya presideix el conjunt. L'obra és de maó, amb sòcol de paredat. El 1911 Claudi Duran Ventosa va fer una ampliació del celler.

Notes

Usos

Tipus ús	Ús genèric	Ús específic
Original	Industrial	Celler cooperatiu
Actual	Industrial	Celler cooperatiu

Estat de la conservació

Estat de conservació global

Estat de conservació entorn immediat Bo

Estat de conservació entorn proper Bo

Estat de conservació sectors

Sector	Estat conservació
Estructures portants i/o murs	Bo
Façanes	Bo
Forjats/voltes	Bo
Acabats interiors	Bo
Cobertes	Bo
Humitats o altres	No

Bibliografia

MARTINELL, C. Construcciones agrarias en Cataluña. Barcelona: La Gaya Ciencia, 1975.

LACUESTA, R. César Martinell Brunet. Arquitecto, teórico e historiador del arte. Barcelona: Tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. Departament d'Història de l'Art, 1974.

GRAN GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA. Barcelona: 1982.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

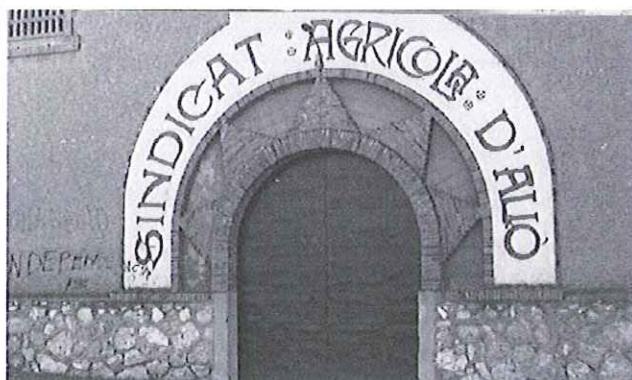
Imatges

Tipus d'imatge: Visió de proximitat

Autor: M.E. Giménez

Peu de foto: Vista general de l'edifici.

Any: 1984

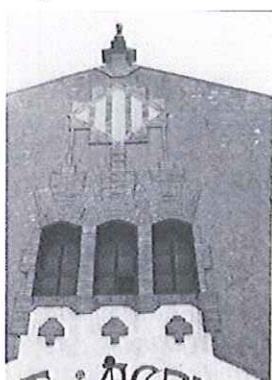

Tipus d'imatge: Detall

Autor: M.E. Giménez

Peu de foto: Visió del portal d'accés.

Any: 1984

Tipus d'imatge: Detall

Autor: M.E. Giménez

Peu de foto: Detall de la façana.

Any: 1984

Tipus d'imatge: Visió de proximitat

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Autor: M.A.Monte

Peu de foto: Vista de la façana principal.

Any: 1990

Règim jurídic

Tipus	Cooperativa
-------	-------------

Proteccions legals

Categoría

Classificació

Entorn de protecció

Tipus patrimoni

Registre BCIN/Catàleg BCIL

Registre BIC

Disposició

Data disposició

Publicació

Data publicació

Data publicació BOE

Data comunicació Generalitat

Delimitació

Comentari

Acord C.T. Cultura desc. BCIL

Acord C.T. Urbanisme desc.

BCIL

Data catàleg municipal

Altres figures de protecció
municipal

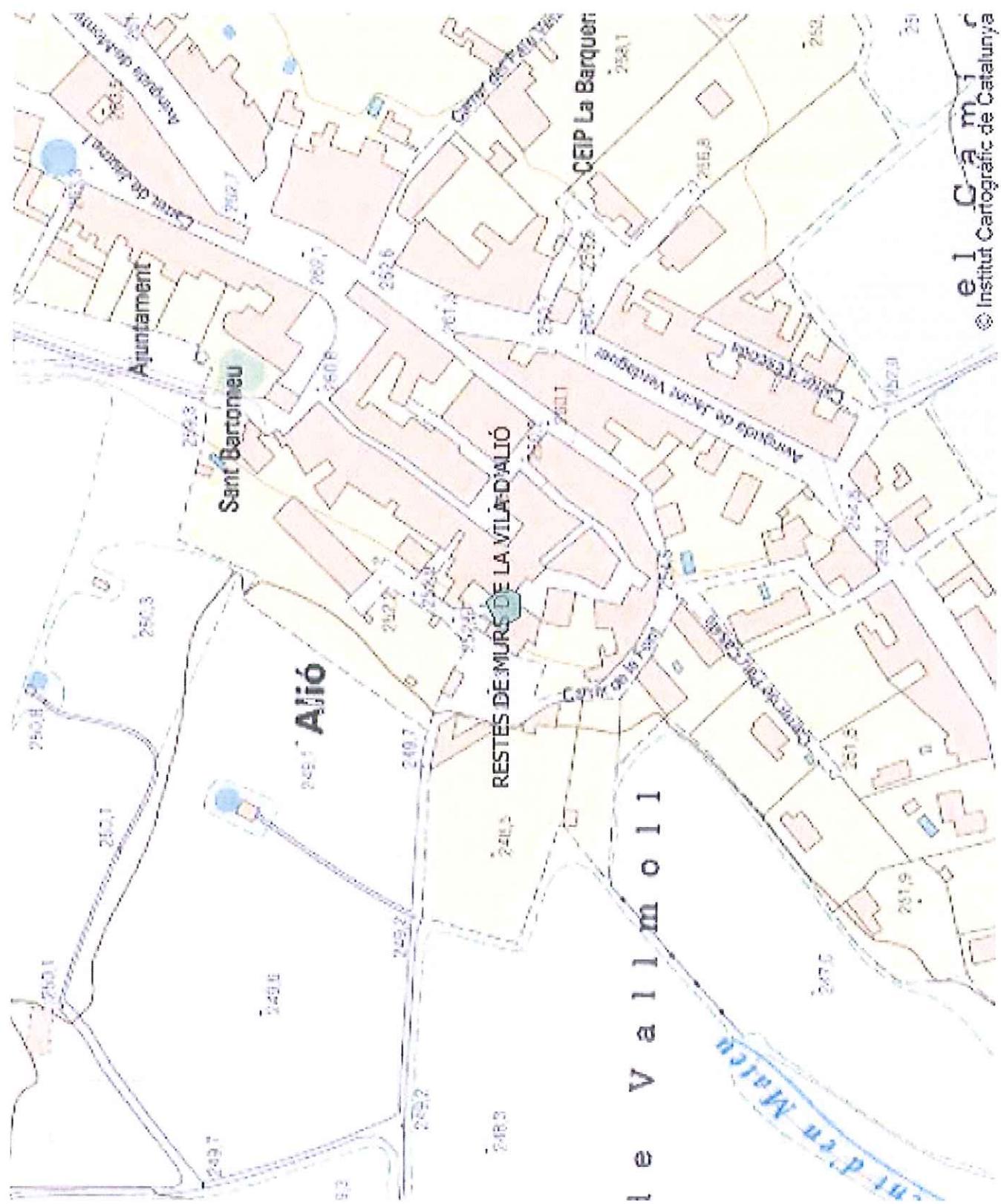
Patrimoni mundial

Altres proteccions

[Imprimir](#) [Informe](#) [Tancar](#)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

(2173) ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT BARTOMEU - Alió (Alt Camp)

Identificació i localització	Descripció (I)	Descripció (II)	Documentació i bibliografia	Documentació gràfica	Règim jurídic i protecció
------------------------------	----------------	-----------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

Número del bé	2173
Nom del bé	ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT BARTOMEU
Adreça	
Data darrera revisió	01/12/1984
Coordenades UTM	X: 358249.95 Y: 4573063.33
Accés	Fàcil

Terme/s municipal/s
Alió (Alt Camp) - Tarragona
Èpoques
XVIII (1767 - 1769)

Estils
Barroc
Neoclassicisme

Autors

Notícies històriques
La parròquia de Sant Bartomeu fou anteriorment una vicària mitral que depenia del rector de Valls. Posteriorment es va fer independent i passà a tenir més importància. L'any 1579, l'arquebisbe Antoni Agustí va fer sufragània seva la parròquia de Puigpelat, anteriorment dependent de la de Vallmoll. La construcció de l'església actual, motivada pel creixement demogràfic i econòmic del moment, data del segle XVIII, i a la llinda de la porta d'accés hi ha una inscripció on figura l'any 1767. Fou beneïda el 1769.

Descripció	L'església es troba situada a la plaça de St. Bartomeu. És de planta rectangular, de tres naus, amb capelletes laterals entre els contraforts. Té arcs de mig punt i voltes de canó en les naus. La façana és simètrica amb un campanar a la dreta, de planta quadrada, un pis vuitavat i una torre circular inacabada. Es troba dividida horitzontalment, per impostes, en tres cossos. En l'inferior s'obre la porta, emmarcada per brancals de pedra i per un timpà trencat amb una fornícula buida; en el cos central hi ha una obertura circular, amb restes d'un esgrafiat que figura un sol. El cos superior és constituït per un timpà. L'obra és de paredat, arrebossat i imitant carreus.
------------	---

Notes

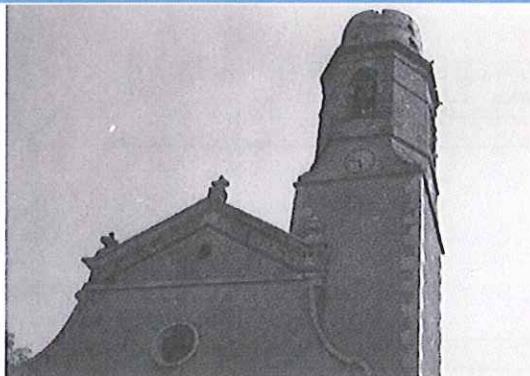
Usos	Tipus ús	Ús genèric	Ús específic
	Original	Culte	Església
	Actual	Culte	Església

Estat de la conservació
Estat de conservació global
Estat de conservació entorn inmediat
Estat de conservació entorn proper

Estat de conservació sectors	
Sector	Estat conservació
Estructures portants i/o murs	Bo
Façanes	Bo
Forjats/voltes	Bo
Acabats interiors	Bo
Cobertes	Bo
Humitats o altres	No

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

Bibliografia
GRAN GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA. Barcelona: 1982.
Gavín, Josep Maria. Inventari d'esglésies Baix Cinca, Garrigues, Llitera, Segrià. Barcelona: Artestudi Ed., 1980.
Inventario de la ciudad de Tarragona y su provincia. Madrid: Ministerio de Cultura, 1983.

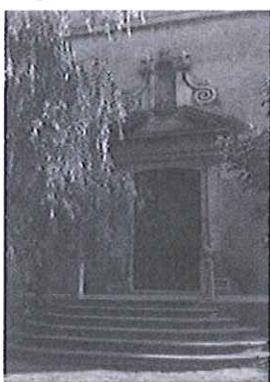
Imatges

Tipus d'imatge: Visió de proximitat

Autor: M.E. Giménez

Peu de foto: Vista part alta de la façana i campanar.

Any: 1984

Tipus d'imatge: Detall

Autor: M.E. Giménez

Peu de foto: Visió del portal principal.

Any: 1984

Tipus d'imatge: Visió de proximitat

Autor: M.A.Monte

Peu de foto: Vista general façana i el campanar.

Any: 1990

Règim jurídic

Típus	Eclesiàstica
--------------	--------------

Proteccions legals

Categoría

Classificació

Entorn de protecció

Tipus patrimoni

Registre BCIN/Catàleg BCIL

Registre BIC

Disposició

Data disposició

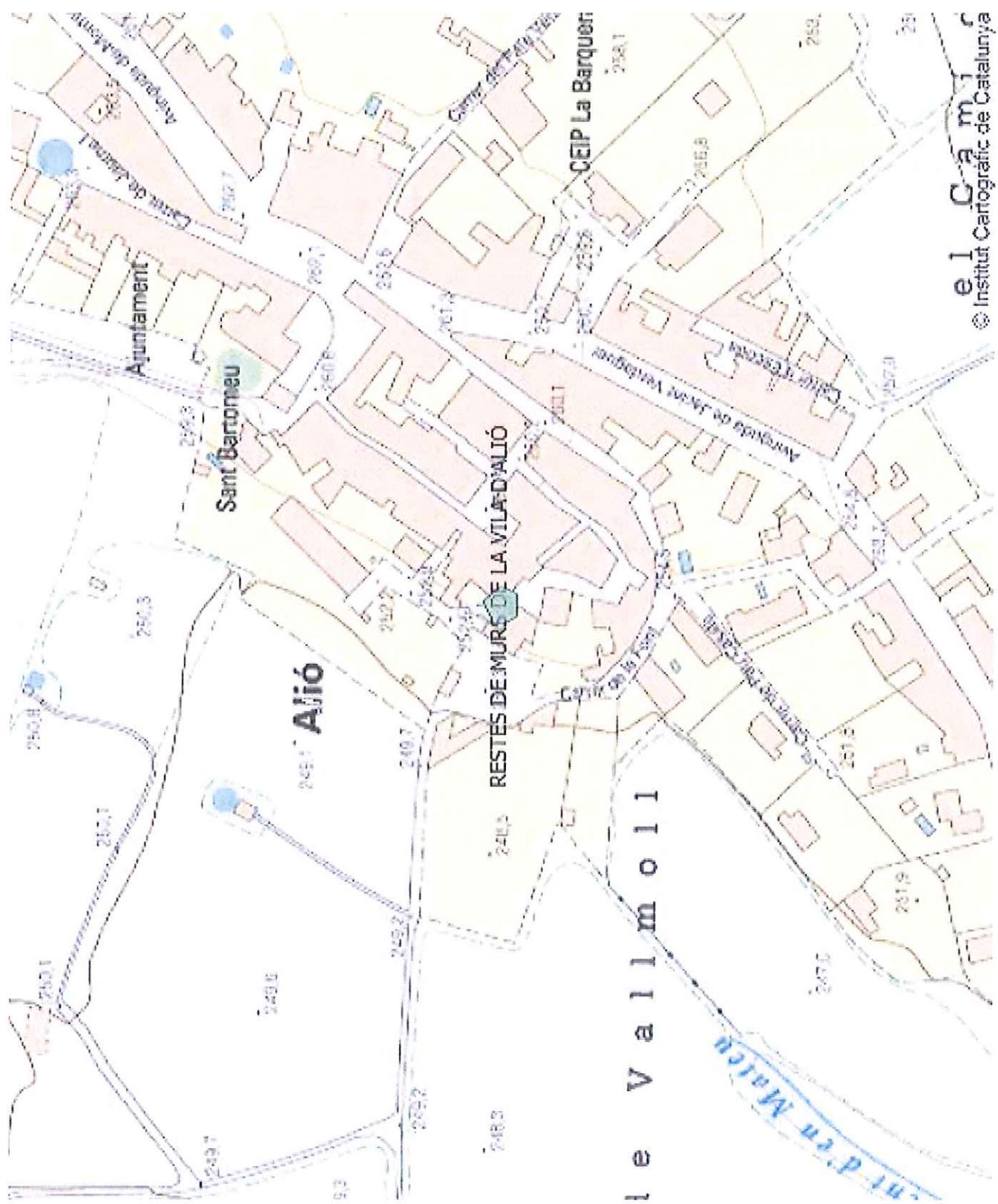
Generalitat de Catalunya
Departament de l'Ambient i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Publicació
Data publicació
Data publicació BOE
Data comunicació Generalitat
Delimitació
Comentari
Acord C.T. Cultura desc. BCIL
Acord C.T. Urbanisme desc. BCIL
Data catàleg municipal
Altres figures de protecció municipal
Patrimoni mundial
Altres proteccions

[Imprimir](#) [Informe](#) [Tancar](#)

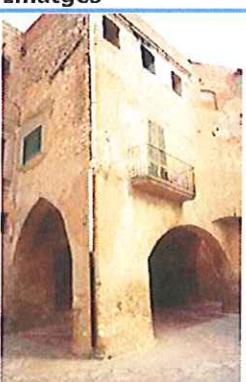

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

(865) RESTES DE MURS DE LA VILA D'ALIÓ - Alió (Alt Camp)

Identificació i localització	Descripció (I)	Descripció (II)	Documentació i bibliografia	Documentació gràfica	Règim jurídic i protecció
------------------------------	----------------	-----------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

Número del bé	865	
Nom del bé	RESTES DE MURS DE LA VILA D'ALIÓ	
Adreça		
Data darrera revisió		
Coordenades UTM	X: 358147.66 Y: 4572973.93	
Accés	Fàcil	
Terme/s municipal/s		
Alió (Alt Camp) - Tarragona		
Èpoques		
Medieval		
Estils		
Gòtic		
Autors		
Notícies històriques		
Descripció	Es conserven restes de murs de la població medieval. Al final del carrer Major hi ha una portalada possiblement del clos murallat tardomedieval. Té aparença de porta-torre amb quatre entrades en els quatre costats.	
Notes		
Usos		
Tipus ús	Ús genèric	Ús específic
Original	Defensiva	Muralla
Actual	Habitatge	Habitatge
Estat de la conservació		
Estat de conservació global		
Estat de conservació entorn inmediat		
Estat de conservació entorn proper		
Estat de conservació sectors		
Sector	Estat conservació	
Bibliografia		
Imatges		
	 <p>Generalitat de Catalunya Departament de Territori i Sostenibilitat Direcció General d'Urbanisme Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona</p>	
Tipus d'imatge: Visió de proximitat		
Autor: Ramon Aloguin Pallach		
Peu de foto: Restes de murs de la vila d'Alió .		
Any: 1997		

Règim jurídic	
Tipus	Privada
Proteccions legals	
Categoría	BCIN
Classificació	Monument històric
Entorn de protecció	
Tipus patrimoni	
Registre BCIN/Catàleg BCIL	773-MH
Registre BIC	R-I-51-6566
Disposició	Decret
Data disposició	22/04/1949
Publicació	BOE
Data publicació	05/05/1949
Data publicació BOE	
Data comunicació Generalitat	
Delimitació	
Comentari	
Acord C.T. Cultura desc. BCIL	
Acord C.T. Urbanisme desc. BCIL	
Data catàleg municipal	
Altres figures de protecció municipal	
Patrimoni mundial	
Altres proteccions	

[Imprimir](#) [Informe](#) [Tancar](#)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

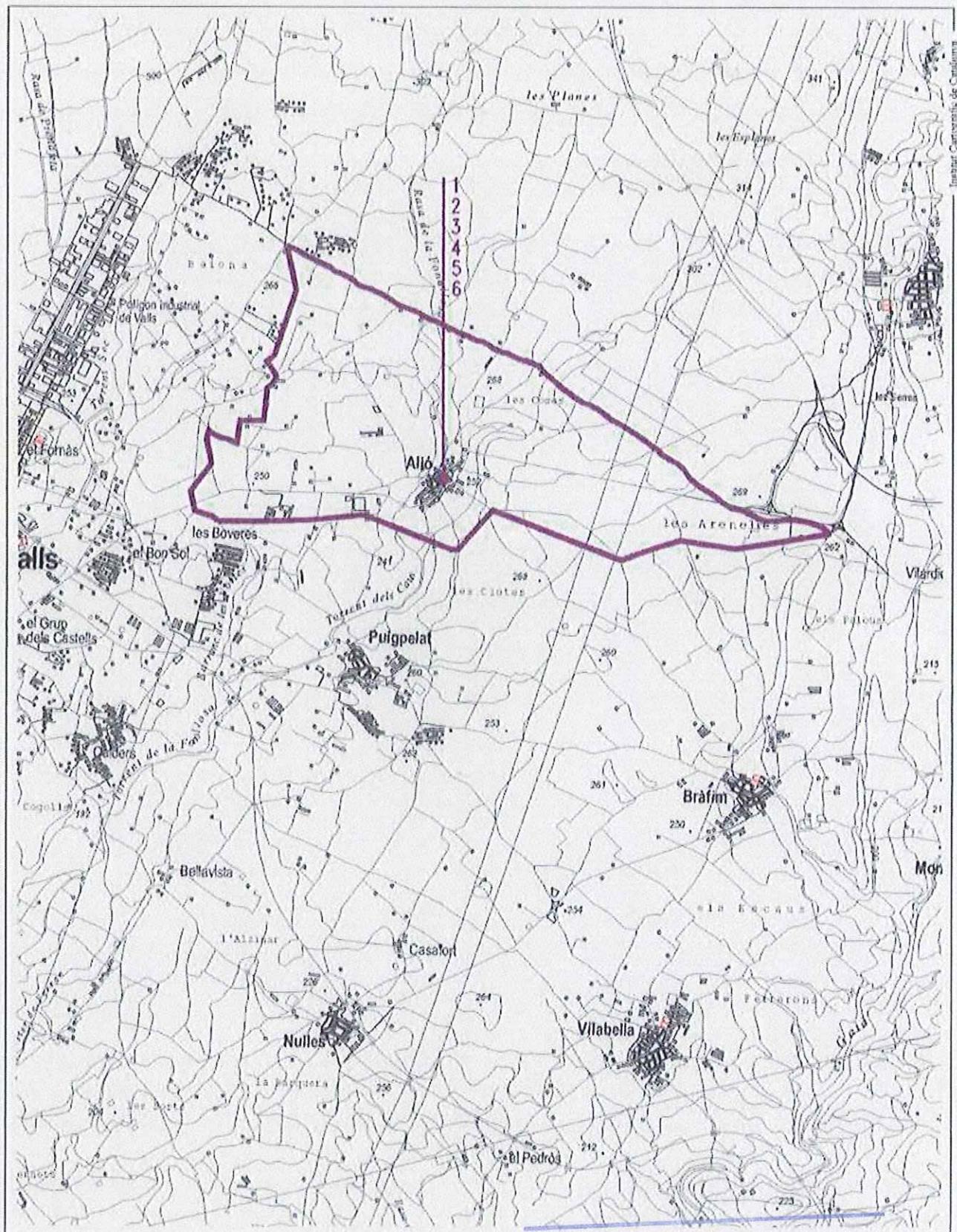
D. ANNEXES PATRIMONI: FITXES CONSELL COMARCAL

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

Terme municipal

Inventari de Patrimoni

Alió**AO-00**

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Tarragona

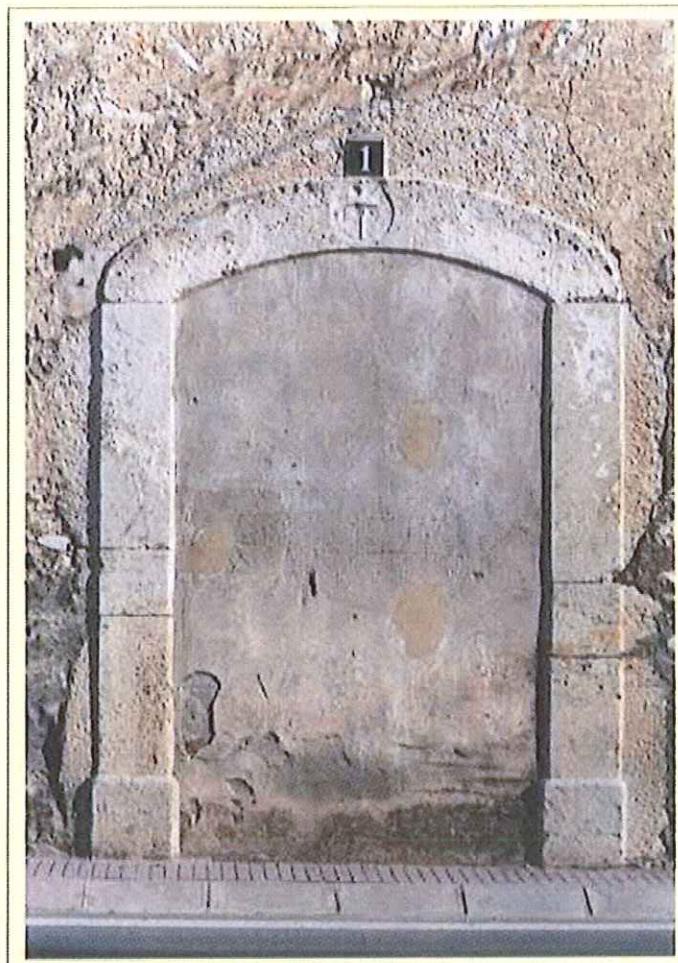
Municipi: Alió

Ca l'Escoda (portal)

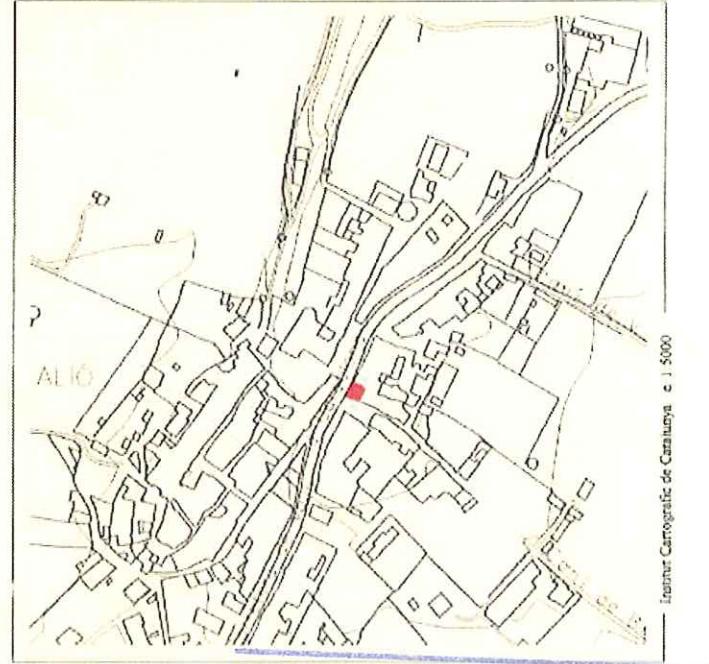
Consell Comarcal de l'Alt Camp

Inventari de Patrimoni

AO-01

Adreça: Pl. Nova, 1
 Lloc: Alió
 Època: s. XVIII
 Utilització: Habitatge
 Protecció: -

·KEV

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

Ca l'Escoda (portal)**AO-01**

Adreça: Pl. Nova, 1
 Lloc: Alió
 Època: s. XVIII
 Utilització: Habitatge
 Protecció: -

DESCRIPCIÓ:

Construcció situada a la Plaça Nova, núm. 1, cantonada carrer Pare Vendrell.

L'edifici té planta baixa, pis i golfes amb coberta de teula.

Va ser construït el 1792, segons datació de la llinda, per donar accés a l'habitatge des de la carretera. Actualment el portal està tapiat i s'accedeix des del carrer lateral.

El portal és d'arc escarser de pedra ben treballada. Els brancals, molt rectilinis tenen basaments inferiors. La llinda, d'una sola peça, té a la clau un relleu en forma de pic o martell dins un cercle i la data gravada a l'interior.

Propietat: particular

Observacions: L'element més interessant és el portal amb l'escut. També hi ha un guardacantó de pedra a la cantonada.

Municipi: Alió

Ca Manel

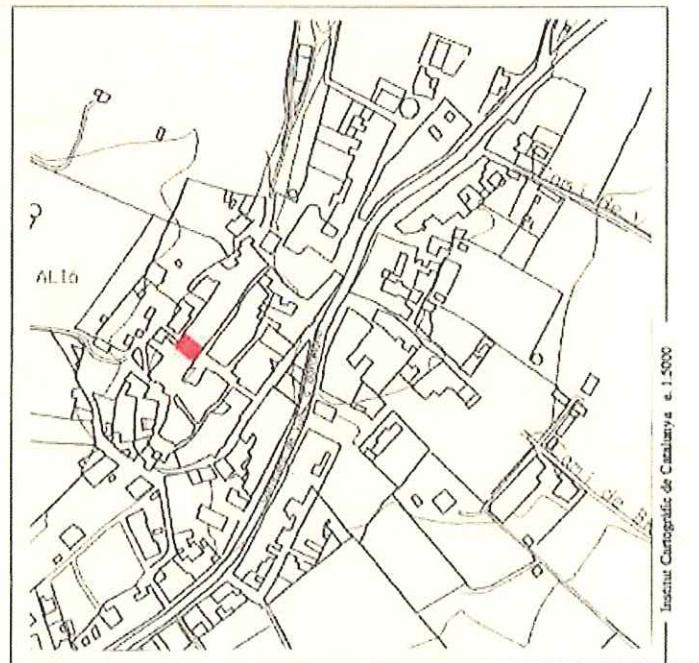
Consell Comarcal de l'Alt Camp

Inventari de Patrimoni

AO-02

Adreça: Pl. de Catalunya, 1
 Lloc: Alió
 Època: s. XVI
 Utilització: Habitatge
 Protecció: -

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

Adreça: Pl. de Catalunya, 1
 Lloc: Alió
 Època: s. XVI
 Utilització: Habitatge
 Protecció: -

DESCRIPCIÓ:

Construcció entre mitgeres situada a la plaça de Catalunya, a continuació del carrer major. Té un carrer, el carrer del Pou, que li passa per sota.

La façana de l'edificació correspon al segle XVI, segons inscripció de la llinda de la finestra central.

Actualment són dos habitatges. El de la dreta correspon al núm. 18 del carrer Major i el de l'esquerra al núm. 1 de la Plaça de Catalunya; la part superior del porxo pertany a aquest últim.

L'obra és de pedra i argamassa amb el portal, la balconada i una finestra de pedra picada. La coberta és de teula a dues vessants.

La façana que dóna a la plaça té al mig el portal del carrer del Pou d'arc de punt rodó amb la cara exterior de pedra carejada. A l'esquerra hi ha el portal d'entrada a la casa d'arc de mig punt de dovelles de pedra, algunes d'elles restaurades amb morter, i a la dreta una finestra. Al pis de sobre hi ha tres obertures. La de la dreta té brancals i llinda de pedra picada treballada. La llinda és d'una sola peça i té gravada la inscripció "IHS". L'obertura central conserva les mateixes característiques que l'anterior, amb les inscripcions "PONS ME IHS RECIT 1585" a la llinda. Aquesta, però, ha estat convertida en balcó. La planta superior té deu obertures d'arc de punt rodó arrenglerades i corona la façana un ràfec de maó i teula.

Propietat: particular

Observacions: La casa de la dreta també formava part del conjunt

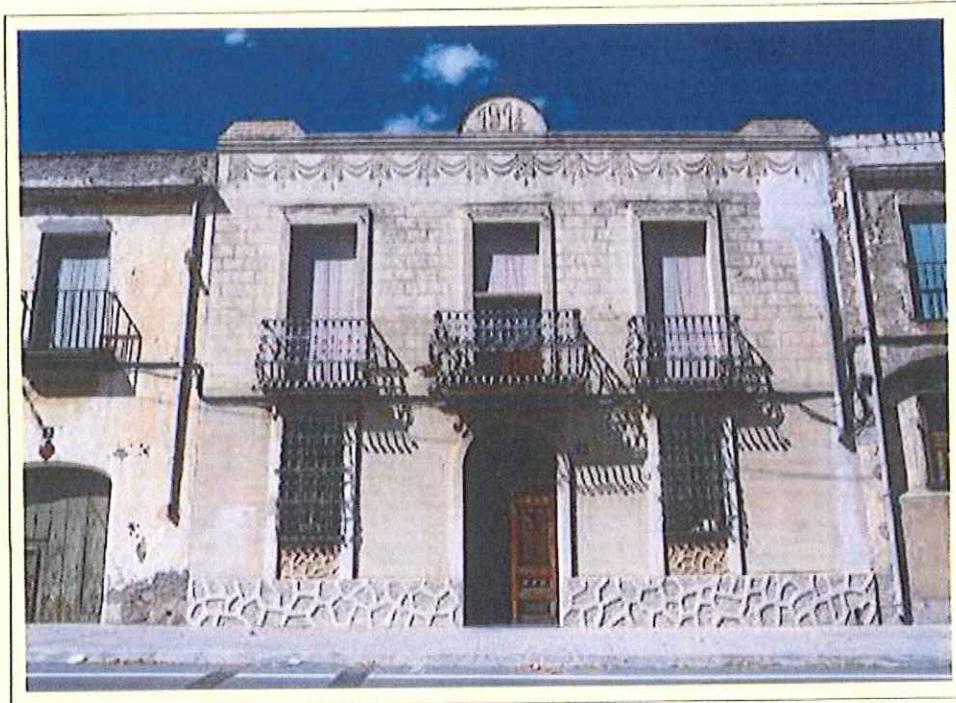
Municipi: Alió

Ca la Viuda

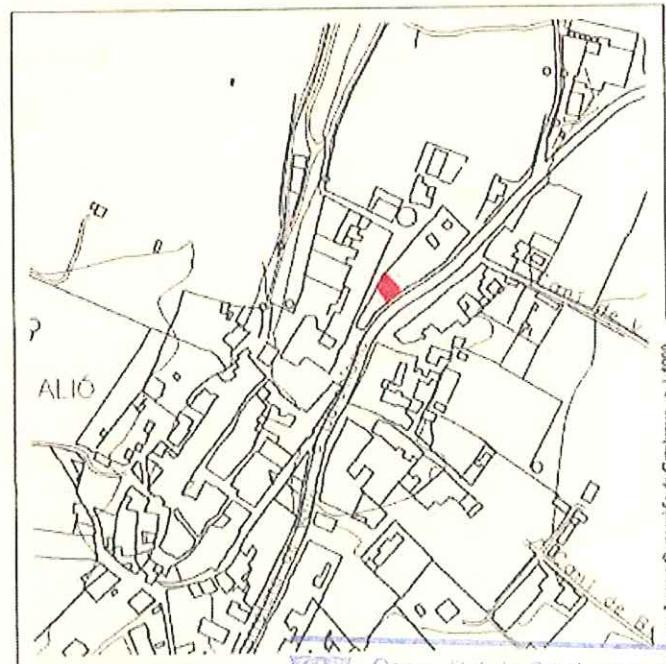
Consell Comarcal de l'Alt Camp

Inventari de Patrimoni

AO-03

Adreça: Avda. de Montserrat, 5
Lloc: Alió
Època: s. XX
Utilització: Habitatge
Protecció: -

Institut Cartogràfic de Catalunya 1:1000

Ca la Viuda**AO-03**

Adreça: Avda. de Montserrat, 5
 Lloc: Alió
 Època: s. XX
 Utilització: Habitatge
 Protecció: -

DESCRIPCIÓ:

Construcció entre mitgeres situada a l'avinguda de Montserrat, núm. 5.

L'edificació és d'inicis del segle XX.

L'edifici té planta baixa i pis amb la coberta de teula a dues vessants.

La façana principal és de composició simètrica i obertures molt regulars. A la planta baixa es troba el portal d'entrada central, amb una finestra a cada costat. A la planta primera hi ha tres balcons, amb barana de ferro forjat i obertures rectangulars. El conjunt es corona amb la barana del terrat sobre una cornisa motillurada que amaga la teulada.

La façana té un sòcol imitant la pedra, totes les obertures emmarcades i un esgrafiat imitant carreus que a la part superior té una sanefa decorativa.

Propietat: particular

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

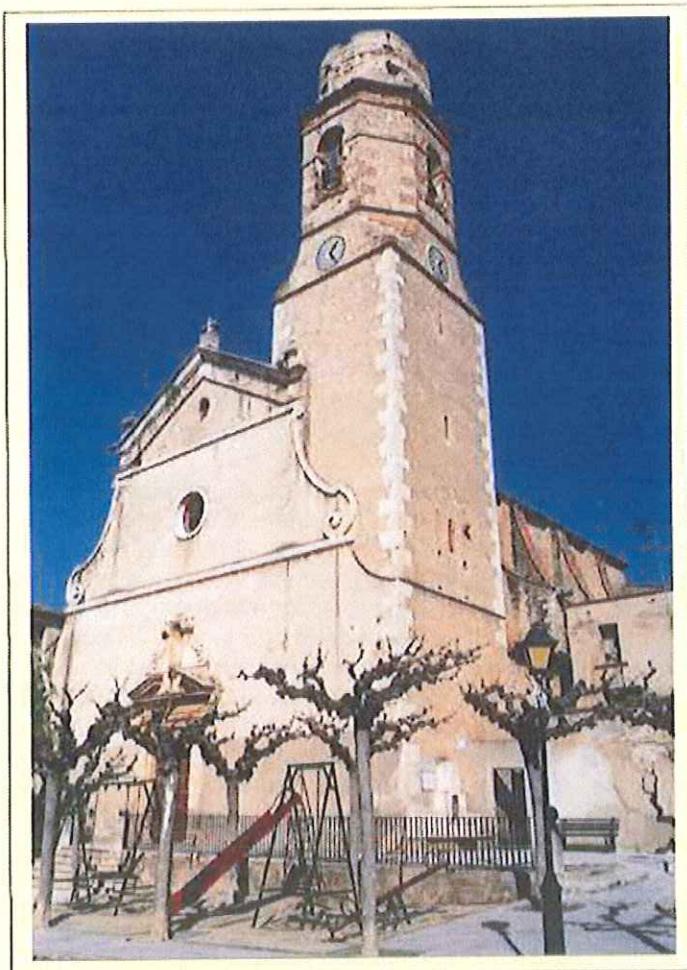
Municipi: Alió

Església de Sant Bartomeu

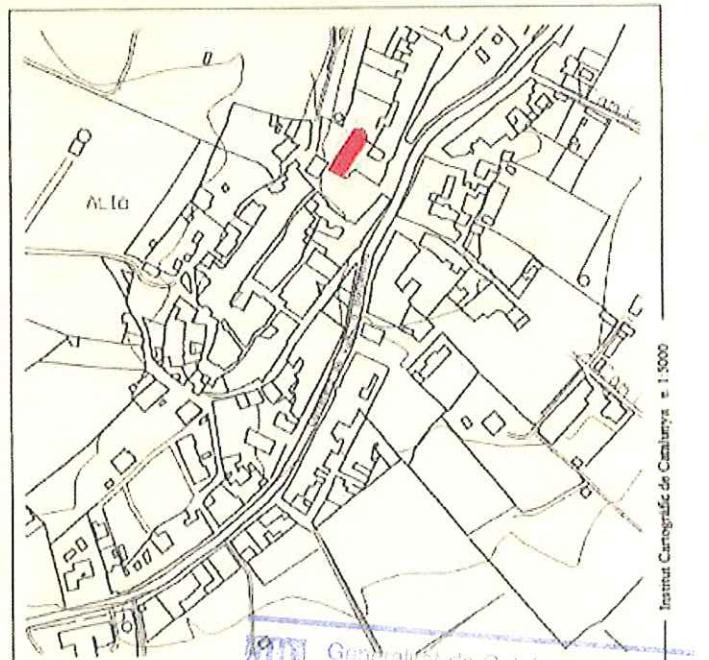
Consell Comarcal de l'Alt Camp

Inventari de Patrimoni

AO-04

Adreça: Pl. de Sant Bartomeu
 Lloc: Alió
 Època: s. XVIII
 Utilització: Església parroquial
 Protecció: BCIL

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Tarragona

Església de Sant Bartomeu**AO-04**

Adreça:	Pl. de Sant Bartomeu
Lloc:	Alió
Época:	s. XVIII
Utilització:	Església parroquial
Protecció:	BCIL

DESCRIPCIÓ:

Construcció entre mitgeres situada a la plaça de Sant Bartomeu.

Aixecada a meitats del segle XVIII és d'estil barroc neoclàssic. La primera pedra es col·locà l'any 1764 i s'acabà el 1769.

L'obra és de pedra i argamassa arrebossada, amb carreus de pedra picada a les cantoneres, als elements decoratius i a la portalada. La coberta és de teula.

Exteriorment presenta una nau de força alçària, il·luminada per uns finestrals de punt rodó, i dues de laterals, més baixes, entre contraforts. Al darrera té adossat l'absis semicircular amb coberta semicònica. El campanar és situat a la dreta de la façana.

A l'església s'hi accedeix per un dels extrems de la nau, a migdia, per sota del cor. Té sis trams: el primer correspon al cor i al campanar; els quatre següents a les naus: la central més alta i dues laterals; l'últim, el del presbiteri, situat tres graons més alt que la resta, amb la sagristia a la dreta i la capella a l'esquerra, té al fons l'absis.

Dels pilars de la nau arrenquen arcs de punt rodó, a diferents alçades, que sostenen la volta central, les laterals i els murs superiors entre pilars. Un entaulament clàssic dóna el tomb a tot l'interior i separa els murs de les voltes de canó amb llunetes de les naus. El sostre de l'absis és un quart d'esfera amb forma de petxina.

La façana principal, simètrica, es troba dividida horizontalment, per impostes, en tres cossos. A la part baixa, la portalada és d'arc rebaixat (amb inscripció 1767) emmarcada entre pilastres adossades que suporten un entaulament i un frontó partit damunt del qual hi ha una fornícula envoltada per volutes. Per sobre, entre les dues línies d'imposta, hi ha una obertura circular centrada amb restes d'esgrafiats; a cada banda una cinta corbada de pedra delimita els laterals. La façana es corona amb un frontó triangular.

El campanar té planta quadrada, un tram de transició, amb rellotges, un cos vuitavat, amb quatre obertures d'arc de mig punt que contenen les campanes i, per sobre, una torre circular recentment acabada.

La plaça que dóna davant de l'església té dos nivells. Per accedir a l'edifici cal pujar una escalinata de pedra.

Propietat: eclesiàstica

Observacions: Les últimes reformes són de finals dels anys 80 i van condicionar tot l'interior. L'any 2002 s'ha reformat i coronat el campanar.

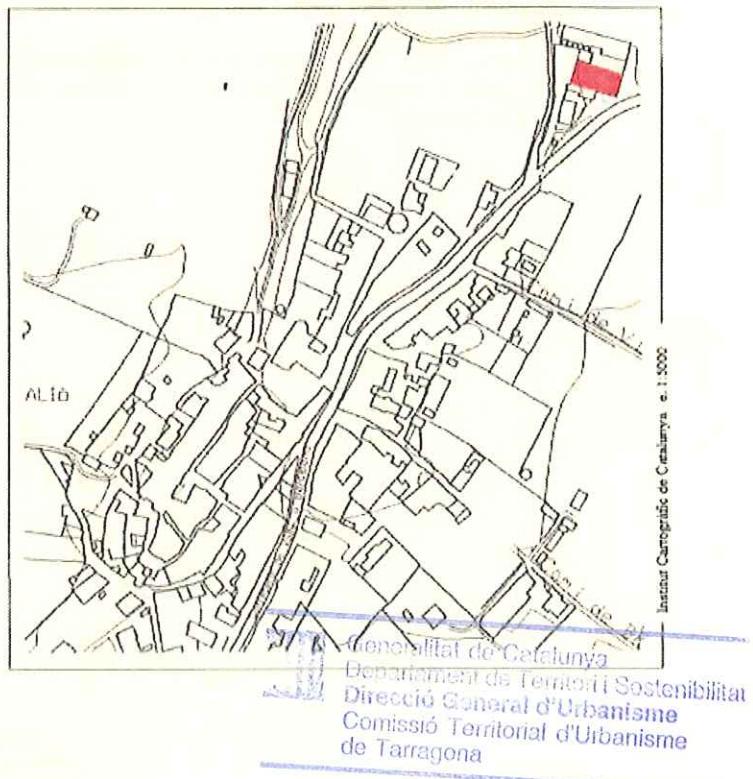
Municipi: Alió

Sindicat Agrícola

Consell Comarcal de l'Alt Camp
Inventari de Patrimoni
AO-05

Adreça: Ctra. Vendrell-Valls
Lloc: Alió
Època: s. XX
Utilització: Celler
Protecció: BCIL

Adreça: Ctra. Vendrell-Valls
 Lloc: Alió
 Època: s. XX
 Utilització: Celler
 Protecció: BCIL

DESCRIPCIÓ:

Conjunt aïllat de construccions situat a la carretera de Vendrell a Valls, al nord-est de la població.

Edificació d'estil noucentista construïda per Claudi Duran l'any 1911. El 1916 l'Arquitecte Cèsar Martinell va fer la reforma i una petita ampliació destinada a laboratori i motor.

L'edifici principal és de planta rectangular, de grans dimensions, al qual s'hi han anat afegint altres cossos annexes. Interiorment té tines de ciment de forma rectangular que descansen sobre pilars de més d'un metre d'alçada i dipòsits soterrats. S'hi accedeix per la façana principal, situada en un dels extrems, i per una de les laterals que dóna a un pati tancat. La recepció, a ponent, se situa a un nivell superior al de la nau.

La construcció és de murs de maó combinats amb pedra i argamassa. La coberta, a dues vessants, té teula plana sobre llistons i biguetes de fusta que descansen sobre encavallades, també de fusta, de grans dimensions.

La façana, simètrica, té un portal d'arc de mig punt, de maó, emmarcat per successius arcs concèntrics que contenen, en el seu interior, un polígon estrellat de cinc puntes, de maó i rajola blava, i la llegenda "Sindicat Agrícola d'Alió". Per sobre de la porta hi ha un grup de tres finestres decorades amb maó i damunt l'escut de Catalunya, de rajoles de colors dins d'un rombe de maó. A banda i banda de les finestres del primer pis s'obren dues finestres balconeres, de la mateixa tipologia que les anteriors. La façana es completa amb un sòcol de pedra limitat per peces de maó i cantoneres, també de maó, imitant carreus.

Propietat: Societat Cooperativa

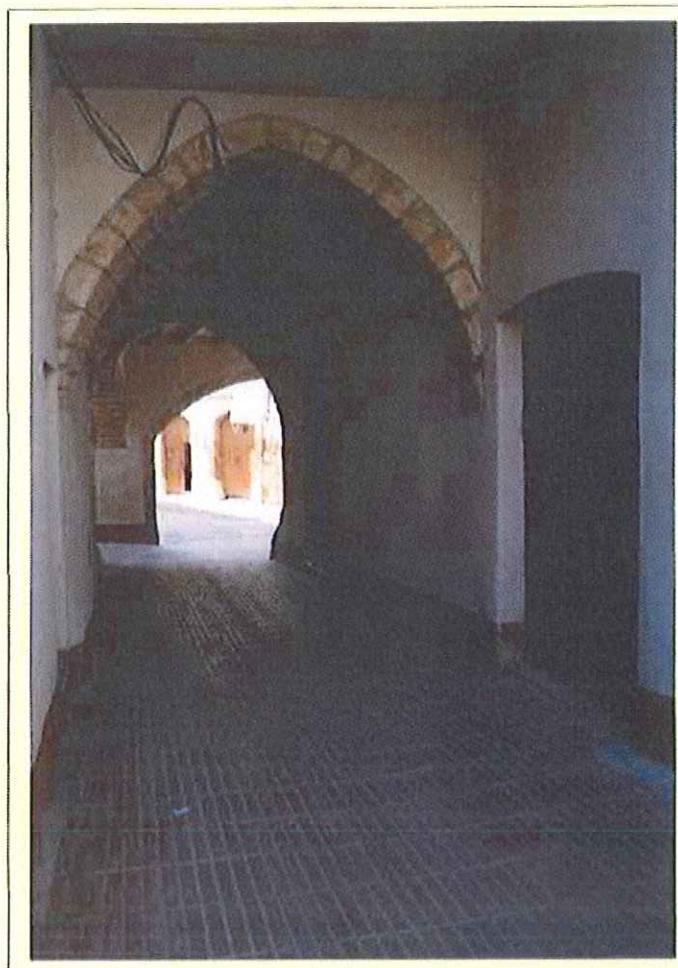
Observacions: S'han afegit diverses construccions que no han afectat l'estructura i l'aspecte de l'edifici original malgrat que un annex alineat a la façana li ha fet perdre la seva independència.

Municipi: Alió

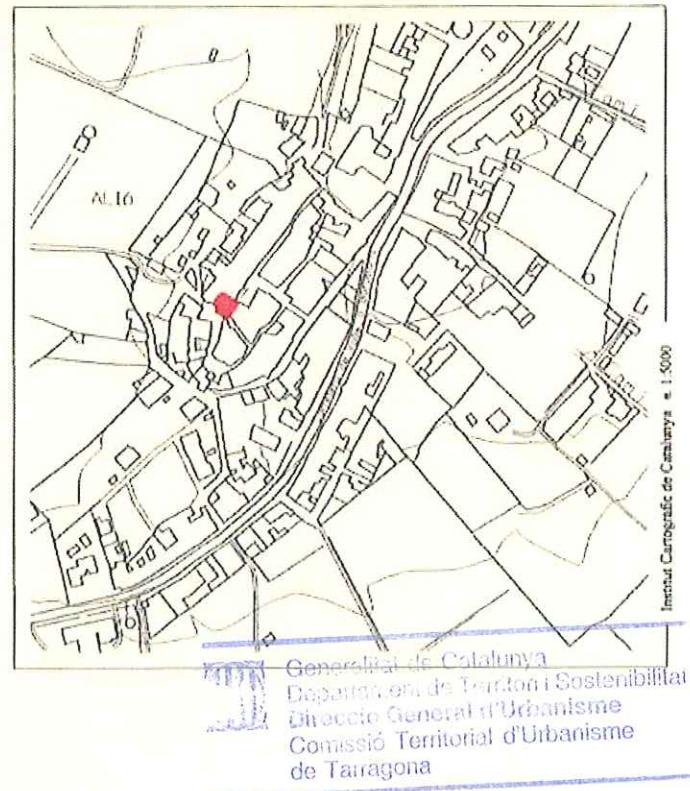
Voltes

Consell Comarcal de l'Alt Camp
Inventari de Patrimoni

AO-06

Adreça: C. del Pou
Lloc: Alió
Època: -
Utilització: -
Protecció: BCIN

Adreça: C. del Pou
 Lloc: Alió
 Època: -
 Utilització: -
 Protecció: BCIN

DESCRIPCIÓ:

Conjunt de construccions situat al sector est de la població, entre el carrer del Castell, plaça del Castell i la plaça de Catalunya.

Consta d'un grup de portals i arcades, possiblement del clos murallat medieval, que suporten un sostre embigat de fusta amb un habitatge a sobre. Tres dels arcs cobreixen el carrer de Vall, on hi ha una porta, el núm. 3, que dóna a l'habitatge superior. Tots tres arcs són apuntats de pedra i es recolzen a les parets laterals. Al final del carrer del Castell hi ha una altre arc, de les mateixes característiques, formant angle recte amb els anteriors. En front d'aquest, un cinquè arc també apuntat dóna a la plaça del Castell. El conjunt el completa un altre arc rebaixat, més amples que els anteriors, enfront del qual hi ha un portal de pedra, d'arc de mig punt, d'accés a un dels habitatges.

Propietat: particular

Observacions: Aquesta casa, coneguda per ca Montserrat, juntament amb altres del seu voltant formen part d'una casa forta nascuda de l'antic castell d'Alió. Els arcs que donen a la plaça del castell, on neix el camí de Valls, serien d'un portal doble de la muralla del segle XIV.